

Tēvijas Sargs

NBS virssēržants Barikādes Jaunsardze Karavīru karjēras attīstība Zemessardze Ls 0,60

Janvāris

2013

Nr. 1

Latvijas

militārā

hronika,

jaunumi,

fakti,

sasniegumi

militārais
žurnāls

Abonēt var visās «Latvijas pasta» nodaļās,
kā arī internetā www.abone.pasts.lv
un zvanot pa informatīvo tālruni 67008001

Ārvalstīs militāro žurnālu
«Tēvijas Sargs»
var abonēt pie redakcijas pārstāvjiem.

Abonēšanas cena Latvijā:

1 mēnesim — Ls 0,50
6 mēnešiem — Ls 3,00
12 mēnešiem — Ls 6,00

Abonēšanas cena ārvalstīs:

Eiropā 12 mēnešiem — EUR 41,00
ASV 12 mēnešiem — USD 68,00
Kanādā 12 mēnešiem — CAD 70,00
Austrālijā 12 mēnešiem — AUD 73,00

Informācija uzzināma, arī zvanot pa tālruni +371 67335391 vai rakstot uz e-pastu: redakcija@sargs.lv

Latvijas Kara muzeja trīspadsmitā gadagrāmata

Savu ceļu pie lasītājiem sāk Latvijas Kara muzeja nu jau kārtējais, pēc skaita trīspadsmitais zinātnisko rakstu krājums. Šoreiz tajā savu pētniecisko veikumu ir atrādījuši gan muzeja darbinieki, gan akadēmiskie vēsturnieki ne tikai no mūsu valsts, bet arī no Krievijas.

Pētījumu sadaļā atrodamas šādas publikācijas: Dr. hist. Ērika Jēkabsona apjomīgais un pamatīgais pētījums «Latviešu tautības virsnieki Krievijas armijā 1907.—1914. gadā», Kārļa Dambiša «Latvijas armijas Artilērijas kadetu skola», Dr. hist. Aleksandra Čapenko (Murmanska, Krievijas Federācija) «Sarkanās armijas 24. teritoriālā strēlnieku korpusa 20. kavalērijas pulka vēsture (1940.—1941.)», Jāņa

Mauriņa «NBS Sužu Izlūkdesanta bataljona vēsture», Birutas Mednes «Iesaukšana obligātajā militārajā dienestā Rīgā un Jūrmalā 1991. un 1992. gadā», Jāņa Tomaševska «Lauka pasts un vēstulju cenzūra Latviešu leģionā», Valda Kuzmina «Latviešu leģiona 15. divīzijas 15. sapieru bataljona cīņas spēja no 1943. gada 18. augusta līdz 1944. gada 9. decembrim». Sadaļā «Publicistika» iespējams iepazīties ar levas Kvāles publikāciju «Organizācijas «Tautas Palīdzība» darbība bēgļu aprūpē Otrā pasaules kara beigās», bet dokumentu publikāciju sadaļā atrodams raksts par 1940. gada pārgrozījumiem un papildinājumiem likumā par Lāčplēša Kara ordeņa statūtiem ar Kārļa Dambiša komentāriem.

Sadaļā «No muzeja krājuma» var lasīt sekojošus rakstus: Daiņa Pozīņa «205. Šemahinskas kājnieku pulka kareivja Jāņa Jansona dienasgrāmata par karaklausību krievu armijā: jaunkareivja militārā apmācība un gatavošanās aizbraukšanai uz Persiju (1911. gada 12. XI — 1912. gada 2. III)», Klāva Zariņa «Latviešu spiegi vācu dienestā 1915. gada augustā — 1916. gada jūlijā. No Latvijas Kara muzeja dokumentu krājuma», Ilzes Krīgeres «Latvijas Kara muzeja krājuma liecības par latviešiem Krievu ekspedīcijas korpusā un Krievu leģionā Francijā (1916—1919)», Barbas Ekmanes «No Latvijas Pagaidu valdības 1918.—1919. gada sēžu protokoliem: ar valsts aizsardzību saistītie jautājumi», Sarmītes Baltaņas «Latvijas Kara muzeja dokumentu kolekcijas liecības par Rīgas OMON darbību 1991. gadā», Aiņa Locika «Kara tehnikas modeļu kolekcija Latvijas Kara muzejā», Ilzītes Zeltiņas «Starptautiskās lidotāju līgas Kliforda B. Hamona balva Latvijas lidotājiem no 1928. līdz 1938. gadam».

Nu jau tradicionālajā pētījumu sadaļā «Bruņojuma vēsture» iekļauti divi pētījumi: Egīla Gelerīņa «Latviešu karavīru apbruņojums Vācijas militārajos formējumos 1941.—1945. gadā» un Jāņa Neimaņa «Latvijas Kara muzeja krājumā esošie Krievijas impērijas apbalvojuma aukstie ieroči».

Latvijas Kara muzeja trīspadsmitā gadagrāmata visiem interesentiem pieejama muzeja ki-oskā. Izdevuma cena — Ls 6,30.

Sagatavojis Juris Ciganovs.

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālrunis: 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu

Iespiests v/a «Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūra»
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālisti **Laura Dūša, Taivo Trams** —
67335391
Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399,

Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **V. Kukainis**.
237 Springmont Road. Northfield,
OH 44067, USA.
Tālrunis (330) 467 1232.
e-pasts: dvkukainis@aol.com

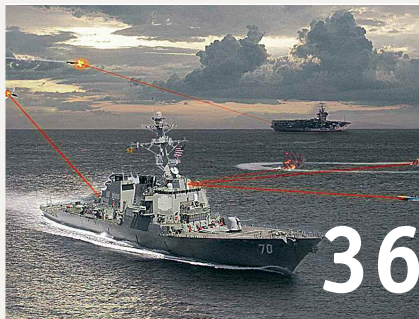
Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**. Tālrunis
89 4530 1802, e-pasts:
iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzeabele@optusnet.com.au

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.

Autoru manuskriptus atpakaļ neizsniedz.

Latvijas ziņas 2

Silts stāsts aukstam ziemas vakaram 4

Barikāžu laika piemiņai 5

CERT.LV — jauns instruments Latvijas kibernetiskajai drošībai 6

NBS virsrēžants Andris Griekvics: — Šim jābūt ilglaicīgam projektam, ar pēctecību! 8

Gaidīti Latvijas pilsētās! 12

Austrijas sabiedrība vēlas obligātā karadienesta saglabāšanu 13

Lidotājiem veltītās pastmarkas 13

Kontrolētā sprādzienā demontē Gaiziņkalna skatu torni 14

Karš Rietumāfrikā — karš pret terorismu 21

Gruzija — vieta, kur es atstāju savu dvēseli 24

Karavīru karjeras attīstība 28

Senās ģimenes impērijas mantojums Peru 30

Ārzemju ziņas 34

Lāzēriņi uz kuģiem — plusi, mīnusi, perspektīvas 36

2012. gada 10. decembrī vizītē Latvijā ieradās Zviedrijas aizsardzības ministre Kārīna Enstrema, lai tiktos ar Latvijas aizsardzības ministru Arti Pabriku un Nacionālo bruņoto spēku komandieri ģenerālleitnantu Raimundu Graubi. Zviedrijas ministre kopā ar A. Pabriku nolika ziedus pie Oskara Kalpaka pieminekļa, bet pēc tam abas amatpersonas pārrunāja Ziemeļeiropas valstu un Baltijas valstu sadarbību, kā arī Eiropas Savienības aizsardzības jomas aktualitātes. Ministri diskutēja par Latvijas un Zviedrijas iesaisti pārejas procesa nodrošināšanā Afganistānā un parakstīja abu valstu aizsardzības ministriju saprašanās memorandu.

No 10. līdz 14. decembrim Latvijā viesojās Kirgizstānas parlamenta un Aizsardzības ministrijas pārstāvji, lai gūtu pieredzi aizsardzības sistēmas pilnveidē.

Ismails Isakovs, Kirgizstānas parlamenta deputāts un bijušais aizsardzības ministrs, apliecināja, ka Kirgizstānā plānotas aizsardzības jomas reformas, tāpēc Latvijas pieredze ir ļoti nozīmīga jauno likumu normu un principu izstrādē. Par aizsardzības nozares reformu Kirgizstānas delegācijas pārstāvji diskutēja ar Latvijas Aizsardzības ministrijas valsts sekretāru Jāni Sārtu un parlamentāro sekretāru Veiko Spoliti.

«Kirgizstānā ļoti ilgi lielas pilnvaras bija prezidentam, bet mēs vēlamies palielināt parlamenta nozīmi, tāpēc arī mums ļoti nozīmīga ir parlamentārā sekretāra funkciju izpēte,» stāstīja I. Isakovs.

Kirgizstānas parlamenta pārstāvis Kubaničbeks Oruzbajevs par ļoti noderīgu atzina tikšanos ar nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, jo daudz uzzināts par valsts un militāro institūciju sadarbību ar tām.

Kirgizstānas delegācijas pārstāvji apmeklēja arī Apvienoto štābu, Nacionālo aizsardzības akadēmiju un Ādažu garnizonu, kur I. Isakovs pirms 40 gadiem bija dienējis. Viņš atzīst, ka kopš tā laika situācija Ādažos daudzkārt uzlabojusies un Latvijas bruņotie spēki ir ļoti profesionāli. «Arī mēs plānojam pāriet uz profesionālo dienestu, jo pašlaik Kirgizstānā 30% armijas ir obligātā iesaukuma karavīri, kas tiek apmācīti vienu gadu, bet 70% — profesionālā dienesta karavīri.»

Delegācijas pārstāvji apliecināja, ka Kirgizstāna cieši sadarbojas ar NATO, ir iesaistījusies programmā «Partnerattiecības mieram», kā arī sniedz ieguldījumu tranzīta ceļa nodrošināšanā nemilitāro kravu pārvadāšanā no Afganistānas. Kirgizstāna ir arī Šanhajas sadarbības organizācijas biedre, kuras ietvaros cīnās pret ekstrēmismu un terorismu.

11. decembrī aizsardzības ministrs Artis Pabriks apbalvoja ASV spēku pavēlniecības Eiropā plānošanas, politikas un stratēģijas direktora vietnieku kontradmirāli Marku Montgomeriju ar aizsardzības ministra apbalvojumu «Atzinības goda zīme». Kontradmirālis, stiprinot saikni starp ASV spēku pavēlniecību Eiropā un Latvijas Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un nodrošinot nepārtrauktu ASV klātbūtni reģionā, veicinājis Nacionālo bruņoto spēku spēju attīstību, plānošanu un īstenošanu.

12. decembrī Ārlietu ministrija sadarbībā ar Aizsardzības ministriju rīkoja semināru, lai veicinātu Latvijas uzņēmēju iesaistīšanos militārās rūpniecības piegādes ķēdēs. Seminārā bija iespēja nodibināt kontaktus ar ārvalstu uzņēmumu un nozaru asociāciju pārstāvjiem, kas darbojas aizsardzības rūpniecībā, saņemt informāciju par iepirkumu procedūram drošības un aizsardzības jomā Eiropas Savienības mērogā, kā arī uzzināt, kādas ir mazo un vidējo uzņēmumu iespējas iesaistīties militārās rūpniecības piegādes ķēdēs.

Seminārā uzstājās Ārlietu ministrijas Ārējo ekonomisko sakaru veicināšanas nodaļas vadītājs Rūdolfs Brēmanis, Aizsardzības ministrijas Nodrošinājuma politikas departamenta vadītāja Ilze Angere, kā arī Eiropas Aizsardzības aģentūras pārstāve Tarja Jākola, Somijas Aizsardzības un kosmiskās aviācijas asociācijas pārstāve Tuija Karanko un Beļģijas drošības un aizsardzības nozares pārstāvis Danijs van de Vens.

18. decembrī Aizsardzības ministrijā svinīgā ceremonijā Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandiera vietnieku, Apvienotā štāba priekšnieku brigādes ģenerāli Andi Dilānu, kam 20. decembrī beidzās līdzšinējā amata pilnvaru termiņš, apstiprināja jaunā amatā. Viņš pildīs militārā pārstāvja NATO un ES amata pienākumus Brisele Beļģijā, nomainot līdzšinējo Latvijas pārstāvi brigādes ģenerāli Juri Kiukučānu, kurš tika iecelts Aizsardzības ministrijas izpildsekretāra amatā militāro spēju jautājumos.

18. decembrī pulkvedis Ivo Mogilnijs tika iecelts 1. ranga aizsardzības, militārā, Gaisa un Jūras spēku atašēja ASV amatā, nomainot līdzšinējo atašēju ASV un Kanādā pulkvedi Juri Bezzubovu. Nacionālajos bruņotos spēkos I. Mogilnijs dien kopš 1992. gada aprīļa. Pirms iecelšanas jaunajā amatā 12 mēnešus pildīja dienesta pienākumus starptautiskajā operācijā /SAF koalīcijas spēku Apmācības un padomnieku grupas komandiera un vecākā militārā padomnieka amatā Afganistānas Nacionālās armijas Apmācības un izglītības pavēlniecībā. No 2010. gada jūlija līdz 2011. gada jūlijam — NBS Apvienotā štāba priekšnieka amata pienākumu izpildītājs. 2009. gada jūlijā iecelts par NBS Apvienotā štāba priekšnieka vietnieku atbalsta jautājumos. No 2003. gada līdz 2008. gadam — NBS Apvienotā štāba Nodrošinājuma departamenta priekšnieks. 2007. gadā beidzis divu gadu Nacionālo admirāļu un ģenerāļu štāba kursu Vācijas Bruņoto spēku vadības akadēmijā Hamburgā. Līdz 2002. gadam piedalījies kadetu militārās izglītības pilnveidošanā un strādājis par vecāko pasniedzēju Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

Aizsardzības atašēja inaugurācijas ceremonijā pulkvedis Ivo Mogilnijs sacīja: «Pateicos par parādīto uzticību man un manai ģimenei pārstāvēt Latvijas militāri politiskās intereses Amerikas Savienotajās Valstīs. ASV ir Latvijai uzticams un drošs ilgtermiņa stratēģiskais partneris. Divu valstu ciešā sadarbība veicināja Latvijas valstisko, ekonomisko un militāro attīstību un sekmēja integrāciju NATO un Eiropas Savienībā. Šodien šī sadarbība nostājas uz līdzvērtīgas partnerības pamatprincipiem, un abas valstis tagad papildina viena otru. Man ir gods pildīt šos pienākumus, būt šā procesa dalībniekam, uzturēt ne tikai lietišķo un racionālo sadarbību, bet arī veidot draudzīgas attiecības ar lielu potenciālu nākotnei. Es uzņemos pildīt šos pienākumus pēc vislabākās sirdsapziņas!»

18. decembrī Ministru kabinets iecēla brigādes ģenerāli Juri Zeibārtu par Nacionālo bruņoto spēku (NBS) Apvienotā štāba priekšnieku. J. Zeibārts līdz šim bija NBS Apvienotā štāba priekšnieka vietnieks. NBS viņš pildījis vairāku augstu amatu pienākumus — bijis gan Zemessardzes komandieris, gan Latvijas Nacionālā kontingenta komandieris starptautiskajā operācijā Afganistānā. J. Zeibārts ieguvis izglītību Latvijas Valsts universitātē un Nacionālajā aizsardzības akadēmijā. Viņš mācījies arī Baltijas aizsardzības koledžā un Vācijas Bruņoto spēku vadības akadēmijā. Brigādes ģenerālis savas karjeras laikā saņēmis 28 apbalvojumus.

19. decembrī no Afganistānas mājās atgriezās 21 karavīrs, tādējādi noslēdzot Latvijas kontingenta sastāva maiņu. Lielākā šī kontingenta karavīru daļa Latvijā atgriezās jau 18. oktobrī. Turpmāk mūsu karavīru uzdevums būs sagatavot visu nepieciešamo nākamā kontingenta operācijām, lai, darbojoties Zviedrijas vadītājā Pārejas atbalsta vienībā, Latvijas kontingents, kas maijā tiks papildināts ar Manevru vienību, spētu sekmīgi pildīt tam noteiktos uzdevumus. Pārejas atbalsta vienībā, kas tiks izvietota Mazāri Šarifā, darbosies Zviedrijas, Somijas, Norvēģijas un Latvijas karavīri. Savu ieguldījumu dos arī Horvātijas karavīri. Šīs vienības galvenais uzdevums būs konsultēt un ar kaujas atbalsta elementiem atbalstīt Afganistānas drošības spēkus Balhas un Samangānas provincē.

Ar 1. oktobri, nododot Afganistānas drošības spēkiem Meimenas bāzi un atbildību par drošību Fārjābas provincē, Latvijas karavīri mainīja operāciju rajonu, pārceļoties uz Mazāri Šarifu. Tur dienesta pienākumus pildīs ne tikai karavīri, kas dienēs Pārejas atbalsta vienībā, bet arī Latvijas kontingenta vadība, Nacionālā atbalsta nodaļa, kā arī Militārās policijas grupa un štāba virsnieki, kas darbosies Ziemeļu reģionālās pavēlniecības štāba sastāvā. Latvijas karavīri būs izvietoti arī Kabulā un Kandahārā, kur Lietuvas vadītājā Gaisa spēku apmācību grupā turpinās helikopteru ekipāžu un zemes nodrošinājuma personāla apmācību.

Saeima oktobrī nolēma pagarināt mandātu Latvijas karavīru dalībai NATO vadītājā operācijā Afganistānā Starptautisko drošības atbalsta spēku sastāvā līdz 2013. gada 13. oktobrim.

5. janvāri, godinot

Pirmā pasaules kara Ziemassvētku kauju 96. gadadienu un kaujās kritušos latviešu strēlniekus, notika vairāki atceres pasākumi, kuros piedalījās aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleit-

nants Raimonds Graube, regulāro spēku un Zemessardzes vienību komandieri, karavīri, zemessargi un jaunsargi.

Antīņu kapsētā Babītes novadā Ziemassvētku kaujās kritušo strēlnieku piemiņas pasākumā jaunsarga svinīgo solījumu deva 60 jaunsargu kandidāti no 502. Kalnciema jaunsargu vienības un 511. Dobeles jaunsargu vienības.

9. janvārī Lietuvas galvaspilsētā svinīgi tika atklāta piemiņas plāksne Viļņas kara-
skolu beigušajiem Latvijas armijas augstākajiem virsniekiem.

Pasākumā piedalījās Latvijas un Lietuvas aizsardzības ministri Artis Pabriks un Jozs Oleks, Latvijas Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, Latvijas vēstnieks Lietuvā Mārtiņš Virsis, Lietuvas Bruņoto spēku pavēlnieks Arvīds Pocus un Viļņas universitātes rektora pienākumu izpildītājs profesors Jūrs Banis.

No 1885. līdz 1916. gadam Viļņas karaskolu absolvēja virsnieki, kuri vēlāk kļuva par Latvijas armijas komandieriem, — ģenerālis Pēteris Radziņš, ģenerālis Jānis Balodis, ģenerālis Krišjānis Berķis un vēl 88 Latvijas armijas augstākie virsnieki.

13. janvārī

Žaķusalā ap Janvāra barikāžu atceres ugunsgrūdu pulcējās aptuveni simts cilvēku, to skaitā arī Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs Veiko Spolitīis, NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, regulāro spēku un Zemessardzes vienību komandieri, karavīri, zemessargi un jaunsargi. Līdz ar atceres ugunsgrūda iedegšanu sākās 1991. gada barikāžu atceres pasākumi.

Pasākuma laikā jaunsargi deva svinīgo zvērestu. Aizsardzības ministrijas Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra direktors Druvīns Kleins ir gandarīts par jaunsargu iesaistīšanu barikāžu atceres pasākumā un uzsver: «Skolā ne vienmēr šo tēmu var un māk interesanti pasniegt, taču jauniešiem ir iespēja piedalīties pasākumos gan šajās vēsturiskajās vietās, gan uz klausīt aculieciniekus un šo notikumu aktīvos dalībniekus. Tādā veidā jauniešiem veidojas lielāka izpratne par to, kas barikāžu laikā ir noticis, kā arī par šo notikumu nozīmi.»

Aizsardzības ministrijas parlamentārais sekretārs un NBS komandieris tikās ar barikāžu dalībniekiem un teica svinīgās uzrunas. Par barikāžu piemiņas pasākuma muzikālo noskaņu gādāja NBS orķestris.

17. janvārī

aizsardzības ministrs Artis Pabriks tikās ar Ungārijas aizsardzības ministru Čabu Hendi (Csaba Hende) un izteica gandarījumu par Ungārijas lēmumu no 2015. gada iesaistīties patrulēšanā NATO gaisa telpā virs Baltijas. Aizsardzības ministrs informēja, ka Latvija un pārējās Baltijas valstis ir apņēmušās palielināt savu ieguldījumu un atbalstu valstīm, kas nodrošina šīs gaisa telpas patrulēšanu.

A. Pabriks atzīnīgi novērtēja Ungārijas plānu piedalīties mācībās «Steadfast Jazz 2013», kuru uzņemšana šā gada novembrī Latvijai ir liels gods un izaicinājums.

Ministri bija vienprātīgi, ka vieni no lielākajiem izaicinājumiem šobrīd ir kibernetiskā drošība, enerģētikas un informācijas telpas drošība.

Ungārijas aizsardzības ministrs tika iepazīstināts ar krīzes laikā veiktajām reformām Aizsardzības ministrijā un NBS, kā arī ar 2012. gadā pieņemto Valsts aizsardzības koncepciju, kas paredz līdz 2020. gadam pakāpeniski palielināt aizsardzības budžetu līdz 2% no IKP, un NBS attīstības plānu. Č. Hendi atzina, ka arī Ungārija, samazinoties valsts aizsardzības budžetam, veikusi līdzīgas reformas.

Sagatavojusi **Laura Dūša.**

Foto — **Gatis Dieziņš un Normunds Mežiņš.**

16. janvārī Saeimas Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas pārstāvji tikās ar Aizsardzības ministrijas, NBS un Rekrutēšanas un Jaunsardzes centra vadību, lai pārrunātu rekrutēšanas problēmas.

Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs (RJC), analizējot demogrāfijas prognozes, secinājis, ka pēc pieciem gadiem rekrutēšanai varētu atbilst aptuveni 5000 jauniešu, taču nav zināms, vai tie vispār vēlēšies dienēt armijā.

«2010. gadā desmit gadus veco puīšu skaits Latvijā nepārsniedza 10 000. Savukārt 2018. gadā, ņemot vērā to, cik no viņiem būs Latvijā, cik daudziem būs atbilstoša veselība, kāda izglītība un fiziskā sagatavotība, mēs šo skaitli, manuprāt, varam pavisam droši samazināt uz pusi. Vēl jādomā, cik no tiem 5000, kuriem būs 18 gadi, apsvērs ideju par dienestu bruņotajos spēkos. Šī ir viena no ārējām problēmām, kurai jāgatavojas, lai pēdējā brīdī nebūtu kaut kas ļoti kardināli jāmaina sistēmā,» uzsvēra RJC direktors Druvis Kleins.

Ar to aizsardzības nozares bažas nebeidzas, jo bruņotajiem spēkiem par šiem jauniešiem būs jākonkurē ar iekšlietu dienestiem — policiju, robežsardzi un ugunsdzēsības dienestu. Druvis Kleins problēmas risinājumu saredz sociālo garantiju palielināšanā un tautas sporta attīstībā.

Deputāti, iepazīstoties ar šādām prognozēm, solīja darīt visu, lai panāktu atbalstu Jaunsardzei, no kuras armija smeltos topošos rekrūtus.

Komisijas vadītājs Ilmārs Latkovskis sacīja, ka Jaunsardzes kustība dara labu darbu, jo tādējādi jauniešiem tiek sniegta palīdzība profesijas izvēlē, jau mācoties skolā.

Šogad dienestā bruņotajos spēkos plānots pieņemt 180 karavīrus, no tiem 90 — studijām Nacionālajā aizsardzības akadēmijā.

Silts stāsts aukstam ziemas vakaram

Aija Staņus,

AM Sociālo lietu nodaļas vecākā referente.

Foto — Gatis Dieziņš.

17. decembrī saņēmām informāciju par Ilūkstes novada Dvietes pagasta sieviešu dāvanu starptautisko operāciju karavīriem.

Daudzas Dvietes pagasta sievietes garos ziemas vakarus pavada, darinot rokdarbus — adot, tamborējot un aužot. Tad arī radusies doma šajā ziemā saadītās zeķes nodot starptautisko operāciju karavīriem.

2012. gada 20. decembrī mērojām ceļu no Rīgas uz Dvieti, lai saņemtu vērtīgo dāvanu. Varbūt vārds «vērtīgs» liksies nedaudz dīvains, bet ne visas lietas novērtējamas naudas izteiksmē.

Kad ieradāties piesnigušās Dvietes jaunveidotajā muzejā, sajūtāmie ļoti gaidīti. Mūs uzņēma piecas jaukas kundzes. Ar lielu degsmi viņas stāstīja gan par rokdarbiem, gan par muzeju un cilvēkiem, ar kuriem dvietieši lepojas, — brigādes ģenerāli Andi Dilānu, pulkvežleitnantu Daini Vuškānu, pulkvežleitnantu Egilu Leščinski un majoru Andri Kļaderu. Pensionētā skolotāja Anna Barkovska atcerējās to laiku, kad bērnībā ticēja Ziemassvētku vecītim un, mazliet nobijusies, gāja pie eglītes saņemt dāvanas. Toreiz par tām bija milzīgs prieks. Tagad Annas kundzei un viņas biedrenēm ir prieks par svētkiem pavisam jaunā kvalitātē, jo dāvinot ir tikpat liels prieks kā dāvanu saņemot. Dāvinātajās zeķēs ir ieadīts sirds siltums un mātes mīlestība, jo rokdarbnieces domājušas par zeķu valkātājiem kā par sev tuviem un mīļiem cilvēkiem.

Astērija Kuņicka izrādīja savu lolojumu — muzeju. Iepazināties arī ar Regīnu Malaševsku, kura ir aktīva rokdarbniece kopš bērnības, kad sāktas ganu gaitas. Tagad viņa darina brīnišķīgus lakatus, cimds un zeķes. Savukārt par šo skaisto projektu varam pateikties Skaidrītei Davnei, kas palīdzēja caur Sarkanā Krusta organizāciju iepirkt dziju zeķēm. Tā tapa projekts «Rokdarbu darbnīca».

2012. gada 22. decembrī Latvijas Kara muzejā notika starptautisko operāciju karavīru tuvinieku tikšanās — mazajiem karavīru bērniem Ziemassvētku rūķis bija sarūpējis saldumu paciņas, un tagad mums bija dāvanas arī pašiem karavīriem, jo šo pasākumu apmeklēja arī viņi. Pēc koncerta, kurā priekšnesumus sniedza Manguļu ģimene no Ogres, gan lielie, gan mazie saņēma dāvanas. Patikami bija pārliecināties, ka Zie-

massvētku dzejolišus prata arī tēvi, bet bērni jo īpaši rūpīgi bija gatavojušies. Jāpiekrīt Annai Barkovskai, Astērijai Kuņickai un Regīnai Malaševskai — ticība Ziemassvētku brīnumam ir jāsaģlabā savā sirdī, un dāvināšanas prieks ir liels un patiess.

Barikāžu laika piemiņai

Svētdien, 13. janvārī, aizsardzības ministrs Artis Pabriks, Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, regulāro spēku un Zemessardzes vienību komandieri, karavīri, zemessargi un jaunsargi piedalījās 1991. gada barikāžu aizstāvju 22. gadadienas piemiņas pasākumā Zaķusalā.

Zaķusalā aizsardzības ministrs un NBS komandieris tikās ar barikāžu dalībniekiem. Pasākuma laikā jaunsargi deva Jaunsarga svinīgo zvērestu.

20. janvārī, godinot barikādēs kritušo piemiņu, tika nolikti ziedi pie Brīvības pieminekļa un pie Sergeja Konoņenko, Edija Riekstiņa, Raimonda Salmiņa, Vladimira Gomonoviča, Andra Slapiņa un Gvido Zvaigznes piemiņas akmeņiem Bastejkalnā.

Atceres uguns kuri tika iedegti Doma laukumā, kur 1991. gadā pulcējās vislielākais skaits barikāžu aizstāvju.

1991. gada 13. janvāra vakarā Rīgā sāka celt barikādes, lai aizsargātu Augstākās padomes ēku, televīziju, Daugavas tiltus un citus stratēģiski svarīgus objektus. 16. janvārī sāka aktivizēties OMON vienība. Apšaudē pie Vecmilgrāvja tilta gāja bojā Satiksmes ministrijas šoferis Roberts Mūrnieks. Tomēr asiņainākie notikumi risinājās 20. janvārī, kad OMON mēģināja ieņemt Iekšlietu ministrijas ēku. Tika nošauti skolnieks Edijs Riekstiņš, iekšlietu darbinieki Vladimirs Gomonovičs un Sergejs Konoņenko un Rīgas kinostudijas operators Andris Slapiņš, bet otrs kinostudijas operators Gvido Zvaigzne tika nāvīgi ievainots. Jūrmalas Rakstnieku jaunrades nama šoferis Raimonds Salmiņš gāja bojā 1991. gadā, augusta puča laikā.

Foto — Gatis Dieziņš un Normunds Mežiņš.

CERT.LV —

jauns instruments Latvijas kiberdrošībai

Taivo Trams

Foto — Normunds Mežiņš.

Jaunais gads iesācies cerīgi arī valsts kiberdrošības jomā — no 1. janvāra CERT.LV jeb Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija darbojas Aizsardzības ministrijas (AM) pakļautībā. Laikā, kad kibertelpa kļūst par tikpat ierastu konfliktu zonu kā sauszeme, gaiss un ūdens, tas ir ļoti būtiski.

Jauns intelektuāls un tehnoloģisks resurss

Līdz aizvadītā gada nogalei CERT.LV darbību pārraudzīja Satiksmes ministrija. Pakļautības maiņa ikdienas darbu neietekmē, tieši pretēji — paver jaunas iespējas, lai stiprinātu valsts spējas pretoties apdraudējumiem interneta un informācijas tehnoloģiju vidē.

«Mūsaprāt, CERT.LV iekļaušana valsts aizsardzības sistēmā ir loģisks solis un vienlaikus arī objektīva resursu optimizācija. Skaidrs, ka IT drošības jautājums skar daudzas iestādes un nozares un arvien pieaugošu lomu tas ieņem arī valsts drošības aspektu kopumā. Esam pārņēmuši šo jautājumu, vienlaikus apņemoties iespēju robežās celt CERT.LV kapacitāti un spējas, jo ir skaidrs, ka šis darba lauks tikai augs un kļūs arvien plašāks,» norāda AM vecākā eksperte — valsts sekretāra padomniece Ieva Kupce.

No malas varētu izskatīties, ka CERT.LV darbā tagad nāk klāt kāda īpaša militārā sastāvdaļa. Taču CERT.LV tiek pārņemts ar deleģējuma līgumu — institūcijas darbību turpmāk nodrošina AM. «Likums diezgan precīzi nosaka, kas CERT.LV ir jādara, — un to viņi darīs arī turpmāk. Mēs uz saviem jaunajiem kolēģiem skatāmies drīzāk kā uz tuvāk pieejamu intelektuālu un tehnoloģisku resursu, kas ļaus arī ministrijā padziļināt savas zināšanas un attīstīt IT drošības virzienu. Viņu darbs nemainīsies, bet mēs maksimāli

centisimies izmantot šo tagad pieejamo jauno kapacitāti,» atzīst I. Kupce.

Arvien sarežģītākas un vieglāk pieejamas tehnoloģijas

Būtiskākais CERT.LV uzdevums ir darbs ar IT drošības incidentiem, palīdzot gan valsts un pašvaldību iestādēm, gan privātajām institūcijām. «Ja resurss atļauj, cenšamies neatteikt un palīdzēt visiem,» stāsta CERT.LV vadītāja Baiba Kaškina. Līdztekus CERT.LV aktīvi darbojas arī citās jomās. Daudz pūļu tiek veltīts sabiedrības izglītošanai — pagājušajā gadā dažādos pasākumos apmācīti ap 2000 cilvēku. CERT.LV speciālisti organizē informatīvos pasākumus, kuru galvenā mērķauditorija ir valsts un pašvaldību iestāžu par IT drošību atbildīgās personas, pārstāvji no interneta pakalpojumu sniedzējiem un citi cilvēki, kuru darbs ikdienā saistīts ar IT drošību. CERT.LV eksperti ir bieži viesi arī skolās, lielu interesi par viņiem izrāda arī komercuzņēmumi. «Bieži vien valsts iestāžu atbildīgās personas vērsas pie mums un lūdz nākt un stāstīt par šiem drošības apsvērumiem — pret mums klausītāji jūt lielāku respektu,» pasmaida B. Kaškina.

Būtiska preventīvā darba daļa ir kopējā stāvokļa uzraudzīšana valsts IT drošībā, lai problēmas varētu paredzēt jau iepriekš. Un šajā jomā situācija kļūst arvien sarežģītāka. Tehnoloģijas top aizvien komplicētākas — ikdienas lietotājam ir faktiski neiespējami izsekot līdz to attīstībai, pat ekspertiem tas prasa pamatīgas pūles. Vienlaikus tehnoloģijas kļūst arvien plašāk un vieglāk pieejamas, uzsver I. Kupce. Arvien palielinās arī tehnoloģiju un interneta lietotāju skaits, tād — pieaug potenciālo upuru skaits, savukārt atzīst B. Kaškina. CERT.LV novērojumi liecina arī par to, ka palielinās uzbrukumu sarežģītība kibertelpā, līdz ar to šo noziedzumu atklāšanā ir jāiegulda vairāk resursu.

No izrādīšanās līdz politiskiem uzbrukumiem

Laika gaitā mainās arī uzbrukumu motīvi. Interneta aizsākumos galvenokārt varēja runāt par uzbrukumiem, kuru mērķis bija parādīt to īstenotāju prasmī, ļaujot palielināties ar uzlauztajām mājaslapām un nodarīto kaitējumu, bet pēdējos piecos gados vadošā tendence ir nauda — jebkurš veids,

kā var nopelnīt. Un dažu pēdējo gadu laikā strauji pieaug arī politiski motivēti uzbrukumi internetā. «Nauda nekur nav pazudusi, bet tai līdzās tikpat aktīvs motīvs ir spiegošana, mērķēti uzbrukumi valsts iestādēm, arī mērķēti uzbrukumi komerciestādēm, lai iegūtu informāciju, ko var tālāk izmantot komerciāli,» stāsta B. Kaškina. Incidentus IT vidē var arī iedalīt divās pavisam lielās grupās — uzbrukumos, kas domāti visiem, un uzbrukumos, kas domāti tieši vienai konkrētai personai vai uzņēmumam. Šie uzbrukumi ir rūpīgi izplānoti un ar visai augstu iespēju, ka uzbrukuma upuris patiešām iekritis. «Ja kāds zina, ka šim cilvēkam vai organizācijai ir informācija, ko var izmantot tālāk vai pārdot, tiek mērķtiecīgi strādāts, lai piekļūtu pie datoriem, e-pasta sarakstes, failu glabātavām,» skaidro CERT.LV vadītāja.

Latvija — interesanta vieta kiberļaudariem

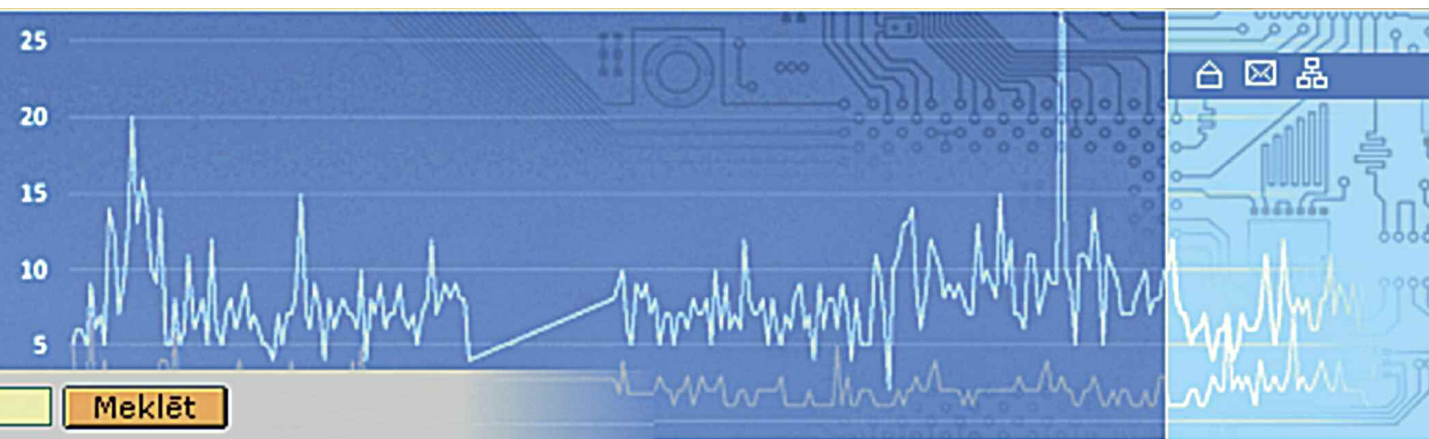
Latvija ir salīdzinoši interesanta vieta dažādu interneta ļaunprātību veikšanai, un te ir vairāki faktori, kas to veicina. Mēs esam NATO un ES sastāvdaļa, līdz ar to cilvēkiem un organizācijām aiz mūsu

DROŠĪBA

valsts robežām, protams, ir interese arī par mūsu virtuālo pasauli. Otrs svarīgs faktors ir Latvijas IT jomas un interneta augstais attīstības līmenis pasaules mērogā. «Esam interesanti ar to, ka mums ir salīdzinoši ātrs internets. Mēs ar to ļoti lepojāmies,

«Drošības situācija Latvijā ir līmenī. Jaunākais «Microsoft» IT drošības pārskats parādīja, ka drošības incidentu skaits valstī patiešām ir samazinājies. Pēc viņu datiem, mēs esam stabilā vidējā Eiropas līmenī,» saka I. Kupce.

pastāvīgāku iesaisti drošības incidentu risināšanā valsts līmenī. Protams, ir cerība, ka mēs tagad varētu piesaistīt arī plašāku speciālistu loku un, izmantojot jau esošo speciālistu kodolu, ar viņu palīdzību apmācīt jaunus cilvēkus, kuriem būtu interese,

bet tā ir arī ļoti laba vide eksperimentiem, piemēram, lai kāds hakeris patestētu savas spējas,» norāda I. Kupce. Pēc «Eurobarometra» datiem, Latvijā ir procentuāli daudz lietotāju, kas internetā izmanto dažādus valsts piedāvātus pakalpojumus. Uz lielo un t.s. veco Eiropas valstu fona mūsu sabiedrība ir salīdzinoši neliela un moderna, taču vienlaikus pieaug arī riski. Jo vairāk iedzīvotāji, uzņēmumi un valsts institūcijas sniedz pakalpojumus caur internetu un izmanto tos, jo lielāka vērība jāpievērš drošības aspektiem. Intereses pieaugumu par IT drošību mūsu valstī noteikti vairo arī gatavošanās Latvijas prezidentūrai ES.

Labi speciālisti un sakārtoti likumi

Savukārt Latvijas lielais pluss ir sakārtotā likumdošana — IT drošības likums visumā precīzi un skaidri apraksta gan atbildības, gan kompetences šajā jomā strādājošajiem. «Ir diezgan maz valstu, kurās ir pieņemts un darbojas šāds IT drošības likums. Valstij tas ir ļoti būtiski, jo ļauj nozāres drošības uzraugiem rīkoties un darīt to, kas jādara nepieciešamības gadījumā. Daudzās valstīs ir šī problēma — vietējiem CERT vienkārši nav pilnvaru, nav tiesību saņemt informāciju utt.,» paskaidro Baiba Kaškina.

Liels pluss ir arī salīdzinoši daudz labu IT nozares drošības speciālistu. «Protams, vienmēr var vēlēties labāk un vairāk, bet ziņoši cilvēki mums ir gan CERT.LV komandā, gan daudzās valsts un privātajās institūcijās,» atzīst CERT.LV vadītāja. Protams, ir daudzas lietas, kas jāsakārto un jāuzlabo — krīze atstājusi savas pēdas arī IT drošības jomā.

IT drošībai par labu noteikti nāks arī topošā IT drošības stratēģija 2013.—2018. gadam, kas sakārtos dažādu valsts institūciju sadarbību kiberdrošības jomā. «IT drošības jautājumi skar daudzus sektorus — te ir gan izglītība un e-pārvalde, gan iekšlietu un tieslietu resori utt. Līdz ar to šis dokuments saliedētu visus minētos elementus kopējam darbam, noteiktu prioritātes, un katrs IT drošības jomā iesaistītais skaidri redzētu savu darba daļu, kas tam darāma,» stāsta I. Kupce. Satiksmes ministrijas vadībā un sadarbībā ar Nacionālo IT drošības padomi pašlaik norit darbs pie dokumenta izstrādes.

Top «kiberzemessardze»

Līdz ar CERT.LV nonākšanu AM pārziņā tiek attīstītas arī jaunas iestrādes. Viena no būtiskākajām, par ko pašlaik notiek aktīvas diskusijas, ir t.s. kiberzemessardzes projekts jeb Kiberaizsardzības vienība Zemessardzes sastāvā. «Tā varētu būt atsevišķa vienība Zemessardzē, kas strādātu tieši ar IT drošības jautājumiem un būtu gatava reaģēt lielāku drošības apdraudējumu gadījumā, kuri, es ceru, nepienāks,» skaidro I. Kupce. IT drošības ekspertu grupas izveide Zemessardzes paspārnē dotu tai juridisko platformu — darbības principus, tiesības un atbildību, kā arī iespēju piesaistīt vai mobilizēt speciālistus no nevalstiskā jeb privātā sektora krīzes situācijās.

Šīs vienības kodols būtu cilvēki, kas jau strādā šajā jomā un nepieciešamības gadījumā iesaistās IT incidentu risināšanā. «Būtibā tie ir brīvprātīgie, kas nepieciešamības gadījumā jau sniedz atbalstu arī CERT.LV. Daļa no viņiem varētu būt gatavi vairāk sadarboties ar valsti, uzņemties

bet pagaidām nav šo specifisko zināšanu,» stāsta CERT.LV vadītāja.

Brīvprātīgo vienību izveide IT drošības veicināšanai pēdējā laikā ir visai aktuāls jautājums ne tikai Latvijā. «Piemēram, briti par to aktīvi diskutē un domā par šādu rezervistu vienību izveidi. Šajā jomā viņiem jau ir uzkrāta sava unikālā pieredze saistībā ar olimpiskajām spēlēm,» saka I. Kupce. Līdzīgu ceļu gatavojas iet arī vairākas citas valstis.

Uzskatīt, ka situācija IT drošības jomā uzlabosies pati, noteikti nav pamata, tādēļ jāstrādā, lai saglabātu līmeni, kurā potenciālo apdraudējumu skaits nepieaug. «Potenciālie riski jāanalizē un jāidentificē apsteidzoši. Un jādara viss iespējams, lai tos nevarētu viegli istenot,» uzsver vecākā eksperte I. Kupce. Ar ierobežotajiem valsts finansālajiem resursiem vērienīgas investīcijas CERT.LV tuvākajā laikā nav paredzamas, taču AM strādās pie pakāpeniska resursu pieauguma, kā arī vienlaikus piedāvās sava resora ietvaros pieejamās izaugsmes iespējas — ciešāku starptautisko sadarbību, aktīvāk iesaistot CERT.LV sadarbības projektos gan ar NATO, gan ASV un reģiona partnervalstīm.

Nespeciālistam tas varētu šķist pārsteidzoši, taču Latvijas kibertelpā vērā ņemami incidenti notiek katru dienu. «Ļoti nopietni incidenti, par laimi, ir retāki — kādas pāris, varbūt trīs reizes nedēļā,» saka CERT.LV vadītāja. Līdz ar CERT.LV nonākšanu valsts aizsardzības sistēmā ir pamatotas cerības, ka mēs būsīm labāk sagatavoti potenciālajiem apdraudējumiem. «CERT.LV noteikti iederas valsts aizsardzības un drošības sektorā! Manuprāt, tagad ļoti daudzi elementi beidzot ir sastājušies savā vietā un ir gatavībā darbam,» rezumē Ieva Kupce. **IS**

NBS virsseržants

Andris Grikevics:

— Šim jābūt

ilglaicīgam projektam,
ar pēctecību!

Sandra Brāle,

virsliecinante,

AM Preses nodaļa.

Foto — Gatis Dieziņš un

no Andra Grikevica personiskā arhīva.

No šā gada 7. janvāra štāba virsseržants Andris Grikevics ir Nacionālo bruņoto spēku (NBS) virsseržants. Viņš bruņotajos spēkos dien 19 gadus. Dienējis Jūras spēkos, Baltijas bataljona (BALTBAT) Latvijas rotā, Instruktoru skolā un 2. kājnieku bataljonā. Militāro pieredzi ieguvis nodaļas komandiera, vada seržanta, apmācību instruktora un bataljona virsseržanta amatā. Piedalījies starptautiskajā operācijā Afganistānā un divas reizes — Bosnijā un Hercegovinā. Militāro izglītību ieguvis Latvijā un ASV Augstāko instruktoru akadēmijā. Savukārt beidzot augstskolas «Turība» studiju programmu «Organizācijas drošība», iegūta drošības speciālista kvalifikācija. NBS virsseržants ir apņēmības pilns turpināt studijas programmā, kas saistīta ar valsts pārvaldi vai politoloģiju, jo uzskata, ka šajā amatā tas varētu palīdzēt pilnveidot instruktoru dienesta gaitas sistēmu, kā arī attīstīt vienības virsseržantu institūciju bruņotajos spēkos.

— Kā jums radās aicinājums savu dzīvi saistīt ar bruņotajiem spēkiem?

— Bija 1993. gads. Pienāca laiks dienēt obligātajā militārajā dienestā (OMD). 1. septembrī, kad bērni devās uz skolu, es devos uz armiju. Sākotnēji notiekošais dienestā man nepatika un nesaistīja, nepatika pakļauties sistēmai, tomēr pēc kāda laika pārdomāju iespējas bruņotajos spēkos un pieteicos dienestam BALTBAT projektā.

Dienestam noslēdzoties, britu instruktoru vadībā biju sācis kājnieku militārās

pamatapmācības kursu un jau vēlāk — kājnieku vienības vadības komandējošā sastāva kursu Ādažos.

— Kā jūs izprotat karavīra profesiju?

— Tā ir kalpošana valstij, ziedošanās valsts un tautas labā. Tā nav profesija bagātības iegūšanai. Atklāsme nāk ar laiku. Uzskatu, ka materiālās labklājības garants armijā ir dienesta gaita — izaugsme dienesta pakāpēs un amatos, nevis dalība neskaitāmās starptautiskajās operācijās. Ikvienam karavīram jādomā, kā pakāpeniski virzīties uz priekšu — tā ir labklājības iegūšana. Protams, materiālā puse nav mazsvarīga. Valstij jānodrošina pietiekami iztikas līdzekļi, lai karavīrs spētu dzīvot cilvēka cieņīgu dzīvi.

— Jūs esat dienējis dažādās vienībās, dažādos amatos. Kādi līdz šim bijuši lielākie izaicinājumi?

— Visa mana dzīve ir viens liels izaicinājums, arī obligātais dienests tāds bija, jo nezināju, kas tur sagaida. Tikai tad, kad sāk dienēt, patiešām redzi, kas tur notiek. Ārpusreglamenta attiecībām labvēlīga augsne rodas, ja tevi neviens nekontrolē, nevada vai ja viens obligātā dienesta karavīrs vada citu. Viņš nav profesionālis, bet iesaukts piespiedu kārtā. Daudzi, kuri šo sistēmu pieredzējuši, ir daudz ko sapratuši un mainījušies, arī es. Piemēram, kaprāļa dienesta pakāpi man piešķīra uzreiz pēc obligātā dienesta, vienkārši iedeva. Neatceros pat iemeslu. Nepagāja ne mēnesis, kad viens pulkvedis atvaļinājās un visiem kaprāļiem «piešķīra» seržantus. Sešus gadus biju seržants, līdz kļuva par virsseržantu. Virsseržanta dienesta pakāpē biju deviņus gadus. Civilā izglītība man bija sasāpējis jautājums. Labi, ka pietika spēka un enerģijas skolu pabeigt.

Ar lepmumu varu teikt, ka esmu viens no instruktoru militārās izglītības sistēmas

veidotājiem, jo 2000. gadā pieņēmu lēmumu nedoties trešajā starptautiskajā operācijā, bet dienēt Instruktoru skolā, kur tolaik aizsākās Instruktoru militārās izglītības koncepcijas ieviešana. Joprojām instruktoru apmācībā darbojas atsevišķi mani ieteikumi. 2. kājnieku bataljona virsseržanta amatā man noderēja autoritāte, ko ieguvi, strādājot ar personālu un veicot instruktoru apmācību. Pārbaudījums bija atbalsta sniegšana komandierim, lai no divām obligātā dienesta karavīru rotām isā laikā izveidotu vienu profesionālu karavīru rotu, sagatavojot to dalībai starptautiskajā operācijā Irākā.

BALTBAT, 1995. gada ziema. Karoga pasniegšanas dienā. Vēl kā obligātā militārā dienesta karavīri.

NBS komandieris

ģenerālleitnants Raimonds Graube:

— Pagājis pietiekami ilgs laiks kopš Latvijas iestāšanās NATO un ES. Šajā laikā bruņotie spēki guvuši nozīmīgu pieredzi globālās drošības izaicinājumu risināšanā un starptautiskajās operācijās. Ikvienam virsniekam, instruktoram un kareivim ir bijušas profesionālās izaugsmes iespējas, gūstot zināšanas un iemaņas dažādos nacionālā un starptautiskā līmeņaursos. Jāatzīst, ka instruktoru kandidātu loks NBS virsseržanta amatam bija ļoti plašs, par ko es kā komandieris esmu ļoti gandarīts. Nebija tā, ka ir tikai viens unikāls instruktors. Tāpēc bija sarežģīti izvēlēties labāko no labākajiem. Noteicošie kritēriji bija militārā izglītība, dienesta pieredze Latvijā un starptautiskajās operācijās. Līdz ar to meklējamais loks sašaurinājās līdz vadošajiem Sauszemes spēku kājnieku brigādes instruktoriem, konkrēti — līdz virsseržantam Andrim Grikevicam.

Jau tuvākajā laikā dibināsim NBS virsseržanta padomi. Vēsturiski bruņotajiem spēkiem šis ir liels notikums. Bruņotajos spēkos jau vienreiz ir bijis mēģinājums ieviest NBS virsseržanta amatu, tomēr es šo sistēmu redzu arī Zemessardzē un visās regulārajās vienībās, tai skaitā arī Mācību vadības pavēlniecībā, Jūras spēku flotilē, Nodrošinājuma pavēlniecībā un Gaisa spēku aviācijas bāzē. 95% vienību ikdienas dzīves un kaujas apmācības vada instruktori, nevis virsnieki. Instruktori ir bruņoto spēku mugurkauls, un šī spēja ir fundamentāli nepieciešama valsts aizsardzībai. Virsnieki ir tie, kuri plāno, koordinē un kontrolē, savukārt instruktori ir tie, kas visu realizē, tai skaitā arī stūrē kuģus.

Regulāri apmeklēju vienības, regulāri tiekos ar karavīriem, tomēr uzskatu, ka pēc instruktoru sastāva piramīdas pabeigšanas uzlabosies informācijas aprites efektivitāte, kas ir svarīgi ne tikai man, bet arī citiem komandieriem. Tādējādi instruktori spēs sasniegt vadošos lēmumu pieņēmējus komandierus un tieši novadīt informāciju par problēmām un to risinājumiem, nevis iet sarežģītāko un laikietilpīgāko komandķēdes ceļu. Šī sistēma nekādā gadījumā nedublēs jau esošo komandķēdi un neietekmēs ar dienesta uzdevumiem saistīto lēmumu pieņemšanas procesu. Ne visi lēmumi saistīti ar kaujas uzdevumiem. Runa ir par karjeras plānošanas problēmām, sadzīvīsku lietu un sociālu problēmu risināšanu, kur šiem instruktoriem būs nozīmīga loma.

Bosnija un Hercegovina, 1996. gada rudens. Kopā ar virsseržantu Igoru Kļaviņu (tagad — Štāba bataljona komandieris).

— Pastāstiet, kā veidojusies instruktoru dienesta gaitas sistēma bruņotajos spēkos?

— Viss aizsākās ar bataljona virsseržanta amata izveidi un ar, tolaik — štāba virsseržanta, Armanda Loginova iecelšānu NBS virsseržanta amatā. Vienības virsseržanta amatā varēja iecelt ikvienu, jo nebija instruktoru ar pieredzi šādos amatos. Izvēle bija vienību komandieru rokās. Līdz ar pāreju uz profesionālo dienestu, pavēle par karavīru pārstāvju sistēmas izveidi zaudējusi būtību, jo atbilstoši tai karavīri var apspriest tikai sadzīves un citus sociālos jautājumus. Tagad situācija ir atšķirīga. Komandējošā sastāva instruktori, īpaši kājnieku brigādē, guvuši vērtīgu pieredzi.

Diemžēl pēdējos septiņus gadus esam

bijuši stagnātiski instruktoru sistēmas attīstībā. Šajā laikā varējām iegūt tādu pieredzi, ka šobrīd nevienam nerastos jautājumi par instruktoru lomu atbalsta sniegšanā komandieriem, un otrādi. Daudzās vienībās, ieskaitot Jūras spēku flotili, Gaisa spēku aviācijas bāzi, Nodrošinājuma pavēlniecību, arī to apakšvienībās, likvidētas virsseržanta amata štata vietas. Tā ir kļūda, ko pieļāvām mēs visi. Padevāmies, neredzot ātrus rezultātus. Nebija sistēmas vadības, koordinācijas, kontroles, kļūdu analīzes un līdz ar to — uzlabojumu. Tāpēc daudzas lietas jāsāk no jauna. Domāju, ka kopā spēsim padarīt vairāk, nekā spējam iedomāties.

Turpinājums 10. un 11. lpp.

Rotas sagatavošanās posmā pirms došanās uz Irāku.

Bosnija un Hercegovina, 1996. gada rudens. Zviedrijas Karalisko bruņoto spēku Motorizētās rotas sastāvā.

— Kādas jums ir ieceres un prioritātes NBS virsseržanta amatā?

— Prioritāte ir instruktoru dienesta gaitas sistēmas pilnveidošana, objektīva instruktoru izvērtēšana pēc izmērāmiem kritērijiem un atestācija, kurā iesaistīti komandējošā sastāva instruktori.

Instruktorus negaida radikālas pārmaiņas vai reformas. Mums ir pietiekama normatīvo aktu bāze, lai, to pārskatot, pilnveidotu esošo dienesta gaitu un militārās izglītības koncepciju.

Jāizveido NBS virsseržanta padome, kas veic kandidātu atestāciju un sniedz ieteikumus komandierim, jo vienības virsseržantu amatā ieceļ ar NBS komandiera pavēli. Instruktoru nedrīkst amatam piemeklēt pēc subjektīva iespaida vai uzvārda atpazīstamības, pēc sistēmas — patīk, nepatīk. Ilgtermiņā nevajadzētu instruktoram plānot konkrētu dienesta gaitu, jo ir dažādi apstākļi, kas ietekmē mūsu ikdienu. Tas ir kā kāršu namiņš, no kura pamatnes izvelkot vienu kārti, sabrūk visa sistēma. Jādomā par dienesta gaitu kopumā, dienesta sākumā skaidri pasakot karavīram, kas jādara, lai nokļūtu līdz kādai konkrētai pozīcijai vai amatam. Svarīgi, lai karavīrs nenonāk augstākā komandējošā sastāva instruktora amatā, pirms nav bijis zemākā instruktora amatā. Instruktoru dienesta gaitai jābūt pietuvinātai virsnieka dienesta gaitai. Tas veicina veselīgu konkurenci un motivē karavīrus pilnveidoties. Piemēram, ja pēc 15 gadiem dienestā karavīrs nav kļuvis par instruktoru vai specializējies konkrētā militārā specialitātē, tad

ligumu nepagarina, jo neattīstoties viņš nedod savu pienasumu sistēmai. Profesionālais dienests veido vadītājus un sava aroda speciālistus, kuri krīzes apstākļos, pat neesot vairs aktīvajā dienestā, isā laikā spēj sniegt militārās zināšanas un iemaņas Latvijas pilsoņiem.

Regulāri organizēšu augstāko instruktoru sanāksmes. Apmeklēšu arī vienības, lai risinātu un koordinētu instruktoriem sasāpējušus jautājumus gan ar pašiem instruktoriem, gan vienību vadību, lai novērstu nepatiesu informāciju un baumas par bruņoto spēku vadības līmeni pieņemtajiem lēmumiem vai to pieņemšanas procesu. Esam starpposms starp kareivjiem un virsniekiem. Esam tuvāk kareivim, kaprālim, seržantam. Ar mums viņi ir atklātāki.

Turpināšu bruņotajos spēkos attīstīt to, kas daļēji paveikts Sauszemes kājnieku brigādē, kur jau šobrīd darbojas vienības virsseržantu institūcija. Pagaidām trūkst autoritatīva brigādes virsseržanta, kurš šo institūciju vadītu.

Šis ir uzdevums, kur galvenais nestrēbt karstu. Jāizstrādā maksimāli dzīvotspējīga sistēma. Tāpēc vēlos aicināt ikvienu kareivi, instruktoru un virsnieku atbalstīt šo ieceri, kas sekmīgi jau darbojas citās NATO un ES dalībvalstīs. Nevar izstrādāt vienotu instrukciju, kas der visiem. Šim jābūt ilglaicīgam projektam, ar pēctecību! Tā ir teorija, ka viss notiks vienā dienā. Uzskatu, ka teorija rodas no prakses, nevis otrādi, jo pirmsākumos vispirms bijusi prakse, kas apkopota teorētiskos materiālos. Šobrīd neviens

isti nezina, kā instruktoru sistēmai jāizskatās. Man ir savs redzējums un nojauta, jo esmu redzējis, kā šāda sistēma darbojas citur. Galvenajam virsseržantam Armandam Loginovam arī ir. Mācoties Augstāko instruktoru akadēmijā ASV, mums jau pirmajā dienā pateica — jūs vairs neesat nekādi taktiķi. Jums jābūt stratēģiski domājošiem instruktoriem, stratēģiskā līmenī sniedzot atbalstu virsniekam.

Varam mācīties no ASV un Lielbritānijas pieredzes. Varam mācīties arī no Lietuvas, kur vienības virsseržantu sistēma sāka darboties jau 1998. gadā. Igaunijas Aizsardzības spēki šo to varētu aizgūt no mums, jo viņiem virsseržants ir tikai Sauszemes spēkos. Aizsardzības spēku virsseržanta viņiem nav, bet viņi uz to neatlaidīgi iet. Esam soli priekšā mūsu kaimiņiem ar ieceri par karavīru starpvērtēšanas un pārrunu sistēmas ieviešanu vienībās.

— Kādam, jūsuprāt, jābūt labam instruktoram?

— Katrā līmenī jābūt savām īpašībām, atbilstoši dienesta gaitai. Tālāk šīs īpašības var saukt pēc grāmatas — iniciatīva, pieredze utt. Instruktoru amati dalās divās funkcionālās grupās: profesionālajos instruktoros un instruktoros — speciālistos. Visiem instruktoriem jābūt ar līdera dotībām. Līderis ir tas, kurš iet un runā, nevis tas, kurš tikai atsēž savu dienesta laiku un nespēj aizrādīt padotajam par neizdarībām dienestā.

BALTBAT Latvijas rotas karavīru pamatapmācības kurss. No kreisās: seržants Sandris Gaugers, seržants Gundars Cers, virsseržants Vilnis Pavlovičs un seržants Andris Grikevičs.

1996. gads. Atpūtas brīdī kopā ar tolaik vēl seržantu Armandu Loginovu.

Ikvienam instruktoram jāspēj apmācīt citus karavīrus. Līdera spēja nav tikai komandēt. Vienam instruktoram līderības iemaņas vajag mazāk, citam — vairāk. Ir dabiski piedzimuši līderi, bet tādu ir ārkārtīgi maz. Instruktors var nebūt autoritāte virsniekam. Svarīgi, lai viņš ir autoritāte karavīriem. Komandējošā sastāva instruktoram jābūt atpazīstamam. Ne vienmēr formālais līderis spēj vadīt citus un sasniegt mērķus, izpildīt komandiera nodomu, ja starp padotajiem ir neformāls līderis vai autoritāte.

Uzskatu, ka ambīcijas un iedomība ir divas dažādas lietas. Amatpersonas ambīcijai jābūt pamatotai, sasniedzamai un skaidri definētai. Tāpēc, ja instruktoram nav atbilstošas izglītības, dienesta pieredzes, tad atvaino, pagaidi! Mēs skatāmies uz karavīriem ar atbilstošu dienesta gaitu, dienesta pakāpi un izglītību. Tā ir amatpersonas ambīcija, nevis uzvārds vai pazišanās.

— Kā jūs motivētu jauniešus kļūt par instruktoriem? Ikviens karavīrs nevar būt labs instruktors, tāpat kā ikviens nevar būt labs virsnieks.

— Sākotnēji jāmotivē jaunieši kļūt par karavīriem, lai saprot, ko nozīmē karavīra profesija. Dienests nav izlasītais grāmatās vai redzētais filmās. Romantika pazūd pirmajā mežā, daudziem pat ātrāk. Seržants pasaka skarbāku vārdu, un cilvēks salūst, saprot, ka šī viņam nav īstā vieta. Jāpilda pavēles. Nav kā mājās — gribi ēst, ēd, negribi — neēd; gribi gulēt — gulī, negribi — negulī. Armijā pienāk laiks gulēt — jāiet un jāguļ, jo pēc tam gaida dienests.

— Kuram virsniekam vai instruktoram jūs vēlētos līdzināties?

— Galvenais virsseržants Armands Loginovs man atmiņā vienmēr paliks kā pirmais NBS virsseržants un mana pirmā autoritāte. Obligātajā dienestā viņš man bija vada seržants. Sākumā nedaudz smiņņāju par Armanda centieniem, tad sapratu, ka viņš raugās pareizā virzienā.

No virsniekiem kā savu autoritāti vēlos minēt brigādes ģenerāli Andi Dilānu, kas Baltijas bataljonā man bija pirmais rotas komandieris. Tajā laikā biju nodaļas komandieris un tieša saskare ar viņu nebija. Tomēr daudz ko no viņa esmu mācījies. Zināma stingrība un vadības stils mugurkaulā no tā laika iesēdies.

Maz zinām par karavīru — instruktoru vēsturi. Piemēram, senlatviešu valdnieki Namejs un Viesturs manā uztverē ir vadītāji virsnieki. Varbūt kāds no viņu tuvākajiem palīgiem Laimoņa Pura grāmatās «Degošais pilskalns» vai «Tālajos pilskalnās» varētu būt instruktora tēls. Uzskatu, ka Latvijas instruktoru sistēmas pirmsākumi meklējami seno kuršu valdnieku pēcteču — kuršu ķoniņu kara gaitās, jo tieši viņi bija karognesēji zviedru karaspēkā. Varbūt arī Kurzemes hercoga laikos. Piemēram, Aleksandra Grīna grāmatā «Dvēseļu putenis» attēlota uzticība, kāda bijusi rotas virsseržantam virsnieka acīs, kad instruktors kaujā ved vienu pusi rotas, virsnieks — otru.

— Kādi ir jūsu vaļasprieki no dienesta brīvajā laikā?

— Skriešana. Apvienoju patikamo ar lietderīgo — mēģinu tikt vaļā no liekā svara. Tā ir problēma, kas visu laiku apdraud kara-

vīrus. Pārsvārā tos, kam dienests nav saistīts ar poligonu un citām fiziskām aktivitātēm. Skrienot no visa atpūšos. Neskrienu ātri, bet ne mazāk par stundu. Tā rodas daudzas jaunas idejas. Pirms pāris gadiem pieveicu arī maratonu. Ziemā gan skrienu mazāk.

— Jūs esat aktīvi iesaistījies NBS kritušo karavīru pieminekļa izveides projektā. Kā sokas ar projektu?

— Iniciators pieminekļa izveidei neesmu, tomēr man nepatīk stāvēt malā. Tā kā esmu biedrības «Ādažu karavīru klubs» valdē, atvēru kontu ziedojumiem. Šobrīd saziņoti 10 000 latu. 900 lati jau samaksāti par projektēšanu, vēl 900 lati jāmaksā. Projektētājs visu laiku summu palielina, nepieciešams tāds materiāls, tad citāds. Sākotnēji projekts bija piezemētāks. Arī pirms krīzes 20 000 latu nebija maz, bet, ja vēlamies pieminekli redzēt kā lielu un monumentālu, tad nauda jāiegulda un jāmotivē karavīri ziedot. Atklāti teikšu, ka ar ziedošanu iet ļoti smagi. Saprotu karavīrus — visiem ģimenes, visiem savas prioritātes. Būtu jau labi — esam 5000, noziedo katrs pa pieci latu, un viss. **LB**

Ziedojumus pieminekļa izveidei aicinām ieskaitīt
«Ādažu karavīru kluba»
kontā «Nordea» bankā
LV68NDEA0000082925598
ar norādi
«NBS kritušo karavīru piemiņas vieta».
Reģistrācijas numurs: 40008098947.
Kontaktpersona: biedrības
«Ādažu karavīru klubs» valdes priekšsēdētājs Andris Griķevics,
kontakttālrunis: 26341806.

2006. gads. ASV armijas Augstākā instruktora kurss. Kopā ar topošajiem ASV armijas vienību virsseržantiem.

Gaidīti Latvijas pilsētās!

Liene Ulbina,

Krasta apsardzes dienesta sabiedrisko attiecību speciāliste.

Foto — dmtr. Elvijs Rakovskis.

Ja kara flotes skarabajā ikdienā neienāktu pa atsvaidzinošai tradīcijai, kas vieno militāro jomu un ikdienas cilvēku, diez vai mēs sevi varētu dēvēt par vienotu sabiedrību. Par tādu sabiedrību, kurā mēs cits citu labāk saprotam un rādām, kādi patiesībā esam.

Arī ideja, ka katram Jūras spēku kuģim nepieciešama sava krustmāte, nākusi no pirmskara Latvijas Kara flotes tradīcijām. No tiem laikiem ir saglabājusies zemūdenes «Ronis» krustmātes Judītes Andersones vēlējums, kurš izteikts 1926. gada jūlijā Nantē, zemūdeni nolaižot ūdenī: «Dzintarzemītes krastus mūžam sargāt, mieru un drošību mīļajiem gādāt!»

Pašlaik Jūras spēku flotilē (JSF) par karakuģa krustmāti ir ieceltas 24 personas. Izraudzītā persona par kuģa krustmāti tiek iecelta ar JSF komandiera pavēli, un par krustmāšu atšķirības zīmi kalpo balta šalle ar JSF logo. Kuģa krustmātes tiesības un pienākumi ir noteikti speciālā nolikumā, kurā galvenokārt uzsvērts, ka kuģa krustmāte veido garīgo saikni starp JSF un Latvijas tautu. 2012. gadā viena no aktīvākajām krustmātēm Vera Valtere-Gribača svinēja savu 85 gadu jubileju.

JSF pienākums ir publiskos pasākumos aicināt piedalīties arī kuģu krustmātes. Kā noturīgāko tradīciju var minēt krustmāšu saietu Ziemassvētkos. Pasākuma mērķis ir

apspriest aizvadītajā gadā paveikto, kā arī plānot turpmākās sadarbības iespējas. Pērn JSF sastāvā tika ieskaitīti divi jauni kuģi — patruļkuģi P-06 «Cēsis» un P-07 «Viesīte», līdz ar to kuģu krustmāšu pulkam pievienojās: Dace Tabūne no Cēsīm un Daina Vītola no Viesītes.

Cēsu Vēstures un mākslas muzeja vadītāja Dace Tabūne stāsta, ka izvēlēšana kļūt par patruļkuģa «Cēsis» kuģa krustmāti viņas dzīvē ir bijis liels pagodinājums no Cēsu pilsētas pašvaldības. Ar jaunajiem pienākumiem viņas dzīvē sākusies jauna krāsaina līnija. Saikne ar jūrniecību viņas dzimtā ir sena, jo viņas vecvectēvs bijis kuģa kapteinis, arī mātes brālis bija jūrnīeks — kuģa mehāniķis. Jaunā krustmāte nāk no Kurzemes, Uguņciema, cēlusies no Pūliņu

dzimtas, kas ievērojama ar to, ka 19. gadsimtā bijuši lielākie burukuģu flotes īpašnieki Baltijā.

Kopš pagājušā gada aprīļa, kad Jūras spēku flotili papildināja P-06 «Cēsis», kuģa komanda piedalījies pilsētas sakopšanas darbos, Cēsu Vēstures un mākslas muzeja atvēršanas svētkos pēc tā restaurācijas un Muzeju naktī. Ziemassvētku pasākumā Cēsis piedalījās arī kuģa komandas locekļu bērni. 2012. gadā Cēsu muzejā bija aplūkojama ekspozīcija par Latvijas vēstures simboliem, kurā varēja gūt padziļinātu informāciju par Cēsu kauju nozīmi Brīvības cīņās. Arī jaunajiem patruļkuģiem tiek doti nozīmīgāko Brīvības cīņu norises vietu vārdi.

Krustmāšu saietā Ziemassvētkos minū kuģa M-07 «Visvaldis» krustmāte psihoterapeite Aina Poiša pastāstīja par tradīciju, kāda ir viņas kuģim, — dāvana jaundzimušajam. Ja kādam no kuģa komandas piedzimst bērns, tiek dāvināta lādīte, kurā atrodas simboliska prievīte. Viņa rosināja šādu tradīciju ieviest arī citu kuģu komandām. Izskanēja arī vēlējums — svētku sajūtu, ko mēs uzturam sevi īpašajās un retajās reizēs, mācīties ienest arī parastajā ikdienā, tādējādi rodot spēku kopīgi paveicamajiem uzdevumiem. Pasākumu īpašu padarīja integratīvā mākslas festivāla «Nāc līdzās!» laureāti, kas sniedza muzikālu priekšnesumu.

Kuģu krustmātes kuģu komandieriem un Jūras spēku flotiles komandierim dāvina lielāko no dāvanām, ko var uzdāvināt cilvēkiem, kuri kalpo savai zemei, — apziņu, ka JSF karavīri ir gaidīti Latvijas pilsētās! **ES**

Austrijas sabiedrība vēlas obligātā karadienesta saglabāšanu

Austrijas tieslietu sistēmā pastāv trīs veidi jeb instrumenti, kā rosināt tiešos demokrātiskos lēmumu pieņemšanas procesus:

- petīcijas iesniegšana par referenduma organizēšanu;
- sabiedriskās domas aptauja;
- referendum.

Sabiedriskās domas aptauja tiek rīkota, lai noskaidrotu cilvēku viedokli par likumprojektu pirms tā pieņemšanas Nacionālajā asamblejā. Sabiedriskās domas aptaujā tiek virzīti valstiska mēroga pamatjautājumi, kas ir Nacionālās asamblejas pārziņā.

Šī kārtība Austrijā tika iedibināta 1989. gadā, un 2013. gada 20. janvārī notikusi sabiedriskās domas aptauja par obligāto karadienestu bija pirmā Austrijas Republikas vēsturē.

Aptaujas izveles jautājumi:

A. Vai jūs dodat priekšroku profesionālo bruņoto spēku izveidei un brīvprātīgo karavīru algošanai?

B. Vai jūs dodat priekšroku obligātā karadienesta saglabāšanai un alternatīvajam dienestam?

No 6 379 511 balsstiesīgajām personām sabiedriskās domas aptaujā varēja piedalīties personas, kas aptaujas dienā bija sasniegušas 16 gadu vecumu. Aptaujā piedalījās 3 046 462 personas jeb 48,99 procenti. No derīgajām balsīm 1 225 457 jeb 40,23 procenti

Austrijas S-70 «Black Hawk» atbalsts saviem karavīriem Kosovā.

Foto — Kurt Kreibich.

aptaujas dalībnieku apstiprināto atbildēja uz A jautājumu un 1 821 005 jeb 59,77 procenti — uz B jautājumu.

Tāpat vairākums austriešu atbalsta obligātā karadienesta un alternatīvā dienesta saglabāšanu. Šie gan ir aptuvenie skaitļi, jo galīgais rezultāts, ņemot vērā pa pastu balsojušos, tiks vēl paziņots, tomēr būtiskas izmaiņas balsojuma procentuālajā sadalījumā nav sagaidāmas.

Šie sabiedriskās domas aptaujas rezultāti nav juridiski saistoši, taču Austrijas valdība ir paziņojusi, ka ņems vērā balsojumā pausto tautas viedokli.

Sagatavojis plkv. Jergs Ašenbrenners, Austrijas militārā žurnāla «Truppendienst» galvenais redaktors.
Tulkojis Kārlis Līdaks, NBS rezerves virsleitnants.

Bidotājiem veltītās pastmarkas

Latvijas armijas aviācijas formējumi sāka veidoties jau 1919. gada 7. jūnijā virsleitnanta Alfrēda Valeikas vadībā. 22. jūlijā tika noformēta pirmā aviācijas nodaļa, bet 20. augustā otrā. No minētajām nodaļām 30. septembrī saformēja armijas aviācijas parku. 1921. gada 10. martā aviācijas parku pārformēja par aviācijas divizionu, bet 1926. gada 29. septembrī aviācijas divizionu pārformēja par pulku. Lidmašīnas visiem minētiem aviācijas formējumiem bija vecas, nolietotas, iegūtas kā kara trofejas. Tāpēc arī tajos gados bija daudz bojāgājušo lidotāju. Otrs iemesls ir bijis lidotāju pārgalvība, drošības noteikumu neievērošana. Lai atbalstītu bojāgājušo lidotāju dzimenes un arī pašus lidotājus, ja tie bija palikuši dzīvi, bet zaudējuši darba spējas, Latvijas pasts, sākot ar 1932. gadu, izlaida četras pastmarku sērijas par labu cietušajiem lidotājiem.

I sērijā, kas izdota 1932. gada 7. decembrī, bija piecas pastmarkas, kuras ir grieztas un arī robotas. Nomināli: 25 sant. (zīmējuma autors T. Zaļkalns), 50 sant. (B. Dzenis), 75 sant. (T. Zaļkalns), 100 un 125 sant. (zīm. autors R. Zariņš). Uz visām pastmarkām bija uzrādīta arī piemaksa par labu cietušajiem lidotājiem.

II sērija tika izdota 1933. gada 15. martā. Tās četras pastmarkas ir grieztas un robotas. Nomināli: 52 sant. (T. Zaļkalns), 53 sant. (O. Pladers), 60 sant. (B. Dzenis) un 70 sant. (R. Zariņš). Uz pastmarkām uzrādīta piemaksa par labu cietušajiem lidotājiem. Šo sēriju sauc arī par sēru marku sēriju melnā ierāmējuma dēļ.

III sērijā 1933. gada 15. jūnijā iznāca trīs pastmarkas, kuras ir grieztas un arī robotas. Nomināli: 53 sant. (T. Zaļkalns), 57 sant. (O. Pladers) un 135 sant. (virsleitnants Mellups). Uz pastmarkām norādīta piemaksa par labu cietušajiem lidotājiem.

IV sērija tika izdota 1933. gada 7. septembrī. Četras pastmarkas ir grieztas un robotas. Nomināli: 68 sant. (virsleitnants Mellups), 112 sant. (V. Tone), 130 sant. (E. Šveics) un 190 sant. (R. Zariņš). Uz pastmarkām norādīta piemaksa par labu cietušajiem lidotājiem.

I sērija

II sērija

III sērija

IV sērija

Sagatavojis **Gunārs Kušķis**.

Kontrolētā sprādzienā demonētē Gaiziņkalna skatu torni

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Aizvadītā gada 14. decembrī precīzi saskaņā ar plānoto no Latvijas kartes pazuda Gaiziņkalna skatu tornis — visai pretrunīgi vērtēta un tā līdz galam arī neuzbūvēta celtnie, kas teju trīsdesmit gadus vainagoja Latvijas augstāko ģeogrāfisko punktu.

Spridzina pieredzējuši zemessargi

Nomākusies sniegainā diena nebija šķērslis, lai notikuma vietā sabrauktu daudz interesentu gan no tuvākās apkāmes, gan Rīgas un citām Latvijas vietām. Torņa spridzinātāju godprātīgi veiktie drošības pasākumi redzamībai gan par labu nenāca — torņa virsotne virs koku galiem aiz sniega plīvura bija teju saskatāma, un pēc ilgās gaidīšanas noskanējušais blikšķis un torņa sagāšanās daļā skatītāju raisīja zināmu vilšanos. No otras puses — tas skaidri apliecināja, ka darbs izdarīts godam.

Torņa spridzināšanu veica Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona speciālisti, un šis bijis viens no pašiem sarežģītākajiem uzdevumiem bataljona vēsturē, atzīst bataljona komandieris pulkvežleitnants Rolands Moļņiks. Lēmums demontēt torni nācis no Madonas novada pašvaldības, kas vērsusies ar šādu lūgumu Aizsardzības ministrijā. Pēc projekta saskaņošanas darbu veikšana uzticēta Zemessardzes 54. inženiertehniskajam bataljonam.

Bataljonam ir liela pieredze dažādu objektu demontāžā visā Latvijas teritorijā. «Ik gadus mēs veicam vairākus spridzināšanas darbus, un šis nav no pašiem lielākajiem vai augstākajiem līdz šim nojauktajiem objektiem. Taču no sarežģītākajiem gan,» stāsta R. Moļņiks. Gaiziņkalna skatu torņa unikalitāte ir tā atrašanās vieta — Latvijas augstākais punkts, proti, 311 m virs jūras līmeņa. Klāt nāk vēl paša torņa 16 stāvi un skatu platforma — kopumā vairāk nekā 40 m.

Līdz šim bataljona speciālisti strādājuši daudzās un dažādās Latvijas vietās, neitralizējot nesprāgušu municiju, spridzinot demontējamas un vairs neizmantojamas ēkas, tostarp ūdenstorņus. Viens no pēdējā laika vērienīgākajiem darbiem bijusi novecojušas katlumājas spridzināšana Salacgrīvas novada Korģenes centrā aizvadītajā gadu maijā.

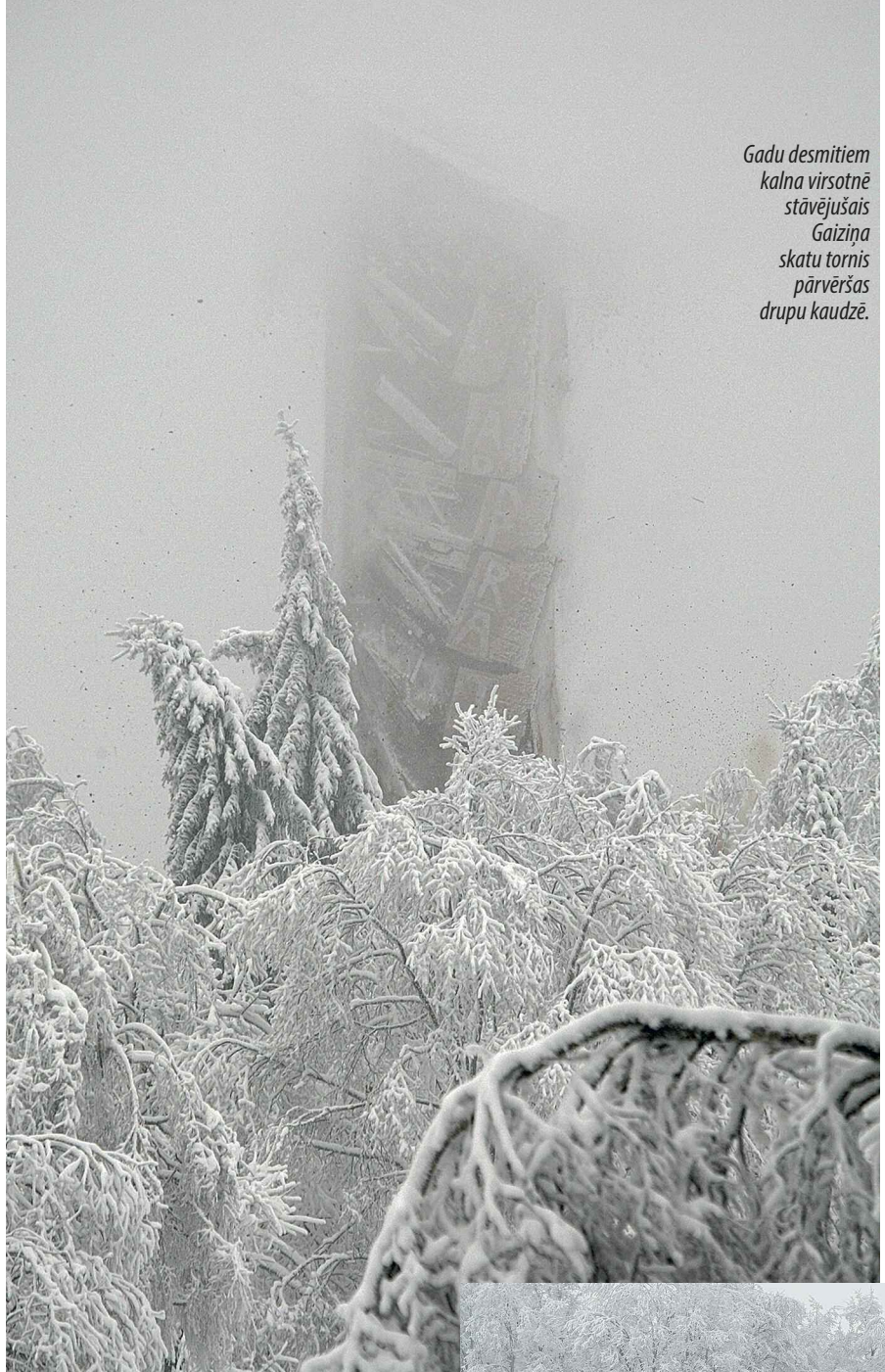
ZEMESSARDZE

Objektu pirms spridzināšanas nācies pētīt

Spridzinātāju rīcībā ir bijis salīdzinoši maz tehniskās informācijas par torņa uzbūvi, tādēļ nācies veikt padziļinātu izpēti pirms projekta uzsākšanas. «Visu paši pilnībā izpētījām un meklējām risinājumus, kā to izdarīsim. Iepriekš veicām mazākus izmēģinājuma sprādzienus, un jau pats pirmais sprādziens parādīja, ka mums jāmaina savi sākotnējie aprēķini un sprādziena urbumu vietas jāsamazina uz pusi, jo sienu biezums nepieļauj lielākus attālumus.» Papildu grūtības radīja torņa konstrukcija — tas būvēts no «Lodes» ķieģeļiem, kas šāda tipa ēkām nav īsti piemēroti, turklāt laika gaitā tie bojājušies un drupuši. Taču šie ķieģeļi bijuši pamatīgi nostiprināti ar betonu, turklāt ēkas iekšpusē atradās arī papildu dzelzsbetona konstrukcijas — lifta šahta, kāpnes, sijas u.tml. Torņa būves projekts izstrādāts 1978. gadā, būvniecība uzsākta 1982. gadā, taču tā arī līdz galam nekad netika pabeigta — sākoties politiskajam jukām, darbiem aprūkās finansējuma, turklāt izrādījās, ka torņa pamati nav būvēti pareizi un tornis līdz ar to ir potenciāli bīstams tā apmeklētājiem.

Torņa spridzināšanas projekts prasījis mēnesi darba. Sprāgstvielu izvietošana — vien četras dienas. «Vispirms uz vietas apsekojām ēku. Pēc tam saņēmām visu iespējamo informāciju par torni, tad veicām rasējumus, mērījumus un sagatavošanās darbus, kas nepieciešami ēkas urbšanai. Vienas urbuma vietas izveide aizņēma apmēram četras minūtes laika. Pavisam tika izdarīti vairāk nekā 400 urbumi un tornī izvietots vairāk nekā 100 kg sprāgstvielu.» stāsta bataljona komandieris.

Gadu desmitiem kalna virsotnē stāvējušais Gaiziņa skatu tornis pārvēršas drupu kaudzē.

Skatu torņa pirmais stāvs sagatavots spridzināšanai.

Daudzo interesentu dēļ zemessargiem vajadzēja veikt vērienīgus drošības pasākumus.

Torņa demontāža notika precīzi saskaņā ar plānoto — plkst. 13.00 tornis sabruka. Vispirms sprādziena dūmos izgaisa viena torņa daļa, bet pēc maza «pārdomu brīža» tai sekoja arī lifta šahta. Sprādziens izdevies vēl labāks, nekā sākotnēji plānots.

Turpinājums 10. lpp.

Sākums 8. un 9. lpp.

Pēc sprādziena daudzi izmantoja iespēju apskatīt torņa drupas tuvumā.

«Spridzināšana notika divos līmeņos — pirmais bija uz zemes, ar smilšu maisiem, kas pastiprināja sprādziena vilni. Otrais līmenis — otrais stāvs; tas sprādziena laikā tā kā drusku pakrita uz leju un tad uz sāniem. Ļoti veiksmīgi nokrita, neaizgāja pārāk tālu uz malām. Mēs paredzējām, ka sprādziena vilnis var torņa atliekas aiznest pat 45 m sāņus, bet faktiski bija tikai 20 m — viss īstenībā sanāca ļoti optimāli,» par padarīto ir gandarīts objekta drošības virsnieks Zemessardzes 54. inženierietniskā bataljona **kapteinis Raimonds Ragauskis**.

Visu demontāžas procesu detalizēti bija izplānojis Zemessardzes 54. inženierietniskā bataljona 1. inženierietniskās rotas komandieris virsleitnants

Dainis Kravals, kas arī vadīja spridzināšanas darbus. No 3. līdz 14. decembrim visas uzdevumā iesaistītās personas pakļāvās viņam. Lielu atbalstu vadītājam sniedza pieredzējušie spridzinātāji kapteinis Rihards Škeltniņš un kapteinis Mareks Strods. «Jāatzīmē arī lielā personālsastāva atsaucība — gan no bataljona štāba, gan Nesprāgušās municijas neitralizēšanas rotas un ārrindas zemessargiem. Viss bataljona kolektīvs darbojās saskaņoti kā vienas veselās rokas pirksti,» uzsvēr **pulkvežleitnants Rolands Moļņiks**.

Interesenti nāk gan dienā, gan naktī

Veiksmīgā Gaiziņkalna skatu torņa demontāža ir vēl viens ieraksts bataljona vēsturē par sekmīgi izpildītu uzdevumu. «Tas mums deva papildu iespēju pilnveidot savas kaujas spējas. Šis bija izaicinājums gan torņa tehnisko parametru dēļ, gan tādēļ, ka objekts atrodas Latvijas augstākajā punktā un tautai ir liela interese par to,» skaidro R. Moļņiks.

Gādājot par cilvēku drošību, ap torni bija izveidota drošības josla puskilometra rādusā. «Tik liela sabiedrības interese līdz šim nav bijusi ne par vienu no mūsu spridzinātajiem objektiem. Mēs gan parasti cenšamies cilvēkus pārāk daudz neinformēt un neiesaistīt šādos pasākumos, bet šoreiz bija citādāk.» Objekta apsardze sāka jau no brīža, kad tajā ievietoti pirmie sprāgstvielu lādiņi, taču interesenti ap torni spietojusi visu

laiku. «Tās lielās intereses dēļ šoreiz bija grūtāk ar apsargāšanu. Nāca cilvēki kājam gan pa nakti, gan dienu. Bet ko darīt, ja mums jau sprāgstvielas ievietotas — vienkārši nelaidām,» stāsta objekta drošības virsnieks kapteinis Raimonds Ragauskis.

Lai gan, kā jau teikts, snigšanas un attāluma dēļ skatītājiem nekāds liels šovs nesaņāca, zemessargu paveikto darbu visi vērtēja atzinīgi. «Paldies, jums, darbs bija perfekts — viens «puks», un kārtībā,» bataljona komandierim saka kāda no skatītājiem. Pēc tam, kad speciālisti pārbaudīja torņa drupas, drošības josla tika atvērta un klātesošie devās uz vietu, kur vēl pavisam nesen slējās skatu tornis. Tā vietā esošā drupu kaudze vismaz tobrīd tīri formāli Gaiziņkalnu krietni pietuvināja Baltijas augstākajam pakalnam — Lielajam Munameģim Igaunijā (318 m). Izmantojot iespēju, daudzi fotografējās nu jau krietni augstākā Gaiziņkalna pašā augstākajā vietā — drupu kaudzes virsotnē, savukārt citi apsvēra nule pavērušās biznesa iespējas — torņa drupu izpārdošanu par nelielu un saprātīgu atlīdzību.

Paredzams, ka pārāk ilgi Gaiziņkalns bez sava skatu torņa nepalikis — novada vadība apsver iespēju būvēt jaunu, drošu un modernu ēku demontētās vietā.

Latvijas valsts, Latvijas armijas un Zemessardzes 54. inženierietniskā bataljona vēsturē torņa nogāšanas process ieies ar saukli «Mēs varam, mēs esam stipri!». **ES**

Atlūzas no torņa spridzināšanas daudzi apmeklētāji paņēma līdzi kā suvenīrus.

Gaiziņkalna skatu torņa pēdējās brīžus vēlējās redzēt daudzi.

 Tēvijas Sargs

 Tēvijas Sargs

Karš Rietumāfrikā

karš pret terorismu

Ievads

Francija jau vairākas nedēļas iesaistījusi operācijās savā bijušajā kolonijā Mali, lai palīdzētu valdības spēkiem cīnīties pret islāmistu kaujiniekiem, kas cenšas savā kontrolē pārņemt visu valsti. Atsevišķas Eiropas valstis Francijai izteikušas gatavību sniegt militāri tehnisku atbalstu. Lielbritānija solījusi palīdzēt ar kravas lidmašīnām, Beļģija ar transporta lidmašīnām un helikopteriem, Vācija gan ar tehniku, gan medikamentiem. Savu atbalstu sniedz arī Āfrikas valstis — Čada uz Mali nosūtīja 2000 karavīru, kas cieši sadarbosies ar Mali armiju un Rietumāfrikas valstu spēkiem, kuri vēl ir veidošanās stadijā. Nigērija solījusi Apvienoto Nāciju Organizācijai (ANO) sankcionētajiem intervences spēkiem nodot 900 karavīrus. Tajos dalību apsolījusi arī Nigēra, Burkinafaso, Togo, Senegāla, Gvineja un Gana.

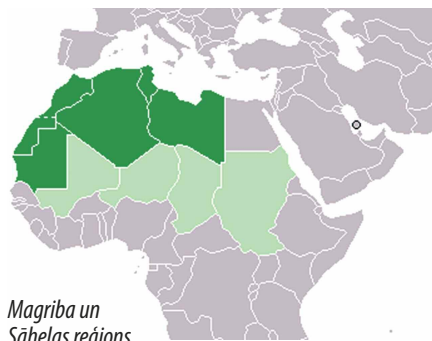
Šī gada 16. janvārī Alžīrijā ar «*Al Qaeda*» saistītie islāmistu teroristi sagrāba vairākus simtus ķīlnieku, kas strādāja Inamenasas gāzes atradnē Sahāras tuksnesī netālu no robežas ar Lībiju. Tur atrodas nozīmīgas dabas gāzes atradnes un rūpnīca, kurā darbojas norvēģu «*Statoil*», britu «*BP*», «*Sonatrach*» — Alžīrijas valsts enerģētikas uzņēmums, kā arī japāņu inženieru firma «*JGC Corp*». Starp ķīlniekiem bija vairāki rietumvalstu pilsoņi no ASV, Lielbritānijas, Īrijas, Rumānijas, Japānas, Francijas un Norvēģijas.

Alžīrijas armijas ķīlnieku atbrīvošanas operācijas rezultātā ķīlniekus atbrīvojot izde-

vās, tomēr dzīvību zaudēja 38 ķīlnieki un 31 islāmisti (uz publicēšanas brīdi). Ķīlnieku sagrābšana, tā apgalvo teroristi, bijusi atbilstība Alžīrijai par savas gaisa telpas atvēršanu Francijas Gaisa spēkiem operāciju veikšanai pret islāmistiem kaimiņvalstīs Mali ziemeļos.

Militārās intervences iemesli

Pēc 2012. gada 22. martā notikušā militārā apvērsuma Mali islāmistu grupējumi, izmantojot politiskās varas vakuumu valstī, ieguva kontroli pār šīs valsts ziemeļu daļu un ieviesa tur šariāta likumus (piemēram, nāvēsoda izpildi pāriem, kuri dzīvo kopā neprecējušies, miesas sodu, t.sk. amputāciju, piemērošanu, kultūrvēsturisko objektu, kas ir pretrunā ar islāmistu proponēto islāma interpretāciju, iznīcināšanu u.c.). Šīs Mali islāmistu grupējumu aktivitātes un to ciešā saikne ar islāmistu teroristu grupējumu «*Al Qaeda in the Islamic Maghreb*» (AQIM) radīja nopietnas bažas, ka Mali var kļūt par jaunu islāmistu teroristu centru, no

Magriba un Sāhelas reģions.

AQIM logo.

تَنْظِيمُ الْقَاعِدَةِ بِبِلَادِ الْمَغْرِبِ الْإِسْلَامِيِّ

kura tiks plānoti jauni uzbrukumi Rietumiem, kas radīs tiešus draudus Eiropas drošībai. Šī gada 11. janvārī Francija uzsāka militāru operāciju «*Serval*», iejaucoties konfliktā.

Apvērsuma veikšana Mali notika galvenokārt ar AQIM un islāmistu grupējuma «*Ansar Dine*» atbalstu. AQIM, kas palīdzēja nemierniekiem apvērsuma veikšanā, savā kontrolē pārņēma valsts ziemeļus.

«*Al Qaeda in the Islamic Maghreb*» — īsā hronika

AQIM ir Mali bāzēts islāmistu teroristu grupējums, kas savu darbību uzsācis 1998. gadā. Pirms tas izlēma pievienoties «*Al Qaeda*» grupai, tā nosaukums bija «*Salafist Group for Preaching and Combat*» (SGPC). Grupējuma pašreizējais līderis ir Abdelmaleks Droukdel. AQIM darbību ir izvērsis vairākās Ziemeļāfrikas un Rietumāfrikas valstīs — Alžīrijā, Mali, Mauritānijā, Marokā, Nigērā un Tunisijā. AQIM sabiedrotie ir «*Movement for Oneness and Jihad in West Africa*» (MOJWA), «*Ansar Dine*», Nigērijas islāmistu grupējums «*Boko Haram*», kuru AQIM apgādā ar naudas līdzekļiem, militāro tehniku un sprāgstvielām, kā arī apmāca veikt kaujas darbības u.c.

AQIM sākotnējie mērķi bija gāzt Alžīrijas valdību un nodibināt islāma valsti. Alžīrijas bruņotie spēki ar kaujas operācijām izspieduši grupējumu no valsts, un tas bāzējās Mali ziemeļu daļā. AQIM paziņojis par nodomiem uzbrukt Alžīrijas, Spānijas, Francijas un Amerikas Savienoto Valstu objektiem.

AQIM sadarbojas ar reģiona organizētās noziedzības struktūrām un vietējām ciltīm. Tādējādi tam ir izdevies piesaistīt gan jaunus kaujiniekus, gan papildu finanšu resursus, kas tiek iegūti no narkotiku kontrabandas, izspiešanas, naudas atmazgāšanas, kā arī citām krimināla rakstura aktivitātēm. Tomēr pamata ienākumus grupējumam dod ķīlnieku nolaupīšana un izpirkuma maksas pieprasīšana no Rietumu valdībām.

Turpinājums 22. un 23. lpp.

Abdelmaleks Droukdel — AQIM līderis.

Sākums 21. lpp.

Tas ļāvis tam kļūt par reģiona bagātāko, vislabāk bruņoto un ietekmīgāko kaujinieku grupu. Ar izpirkuma maksas saņemšanu grupējums nopelnījis milzīgas summas, kas mērāmas daudzos miljonus dolāru.

Iegūtos līdzekļus teroristi izmanto tālākai terorisma finansēšanai, taču daļa līdzekļu tiek tērēta, lai, atbalstot vietējos pret valdošo varu noskaņotos Ziemeļāfrikas valstu iedzīvotājus, palielinātu ietekmi reģionā. Ņemot vērā pašreizējo nestabilo situāciju šajās valstīs, tagad ir ļoti piemērots brīdis šādām aktivitātēm.

AQIM 2011. gadā ir būtiski palielinājis savus ienākumus no izpirkuma naudām par nolaupītajiem rietumniekiem, turklāt šādu praksi sākuši izmantot arvien lielāks skaits islāmistu teroristu grupējumu ne tikai Āfrikas valstīs, bet arī Jemenā, Pakistānā un citur.

AQIM rada nozīmīgus draudus eiropiešu drošībai ne tikai Magriba¹ un Sāhelas² reģionā. Tas saglabā vēlmi organizēt uzbrukumus arī Eiropā. AQIM spēj turēt gūstā ķīlniekus vairākus gadus. Tas apliecina gan šī grupējuma plašās operacionālās iespējas Sāhelas reģionā, kā arī spēju organizēt teroristiskas aktivitātes arvien plašākā teritorijā (ķīlnieki, visticamāk, drošības apsvērumu dēļ ik pa laikam tiek pārvesti uz citu vietu vai valsti, piemēram, Nigēriju), gan finansiālo kapacitāti (ķīlnieki ir jāuztur, turklāt grupējumam droši vien bija arī jānorēķinās ar nolaupīšanas uzbrukuma izpildītājiem, kas parasti nav AQIM kaujinieki). Tas savukārt norāda uz jauniem Eiropas valstu pilsoņu nolaupīšanas riskiem šajā reģionā. AQIM gūstā šobrīd ir vairāki Francijas pilsoņi, kā arī pa vienam pilsonim no Lielbritānijas, Nīderlandes un Zviedrijas.

Eiropiešu nolaupīšana, jādūmā, arī turpmāk būs AQIM galvenais darbības veids šajā reģionā, taču grupējums ir spējīgs organizēt arī uzbrukumus pret Eiropas interesēm

Ziemeļāfrikas un Sāhelas reģiona valstīs, izmantojot spridzināšanu. Lībijas konflikta laikā AQIM ievērojami paplašināja savu eroču un sprāgstvielu arsenālu.

Atsevišķos gadījumos AQIM izvirza arī politiska rakstura prasības, lai apliecinātu savu piederību globālā džihāda ideoloģijai, bet tas neizslēdz iespēju, ka līdztekus ar sarunu vedēju starpniecību tiek pieprasīta arī izpirkuma maksa. Gadījumos, kad grupējuma nepolitiskās prasības netika izpildītas, AQIM nogalināja nolaupītos ķīlniekus.

«Al Qaeda in the Islamic Maghreb» — galvenās darbības

AQIM teroristisko darbību saraksts būtu ļoti garš, tāpēc uzskaitīsim tikai plašāku rezonansi ieguvušās. 2003. gadā SGPC nolaupīja 32 Eiropas tūristus, no kuriem viens tika nogalināts, 17 ķīlniekus izglāba Alžīrijas karaspēks 2003. gada maijā, bet pārējie tika atbrīvoti 2003. gada augustā. Togad arī pret Alžīrijas karavīru grupu tika vērsti uzbrukums, kurā deviņi kareivji tika nogalināti, bet 12 ievainoti. 2005. gadā Tablatā, Blīdas provincē, bruņoti uzbrucēji atklāja uguni uz pieciem transportlīdzekļiem pie viltus ceļu posteņa, nogalinot 13 civiliedzīvotājus un vienu ievainojot.

2007. gadā grupējums Alžīrijas galvaspilsētā Alžīrā uzspridzināja divas ar sprāgstvielām minētas automašīnas. Viens sprādziens nogranda netālu no tiesas namiem, bet otrs — dzīvojamā rajonā, kur atrodas Enerģētikas un Finanšu ministrija, kā arī vairākas diplomātu rezidences un ANO Augstākās bēgļu lietu pārvaldes galvenais birojs. Automašīnas eksplozijas nogalināja 67 cilvēkus, bet ievainojumus guva 170 cilvēku. Bojāgājušo vidū bija vairāki ārvalstnieki un ne mazāk kā 11 ANO personāla pārstāvju. Šis bija postošākais terora akts Alžīrijā kopš pilsoņkara beigām 90. gados.

2007. gada janvārī grupējums paziņoja par pievienošanos «Al Qaeda» grupai un

nosaukuma maiņu uz «Al Qaeda in the Islamic Maghreb».

2008. gada janvārī tika atcelts Dakāras rallijs draudu dēļ, ko bija izteikušas islāmistu teroristu organizācijas.

2009. gada augustā AQIM organizēja pirmo terorista pašnāvnieka uzbrukumu Mauritānijā (pret Francijas vēstniecību). AQIM izplatītāji paziņojumā atzīts, ka plānotais uzbrukums Francijas vēstniecībai neizdevās, jo terorists pašnāvnieks nespēja pārvarēt drošības barjeru pie vēstniecības ēkas.

2010. gada 18. novembrī tika izplatīts AQIM paziņojums, kurā minēts, ka kārtējo Nigērā nolaupīto Francijas pilsoņu liktenis ir atkarīgs no Francijas karaspēka kontingenta izvešanas no Afganistānas. Šis bija pirmais gadījums, kad AQIM nolaupīto eiropiešu ķīlnieku atbrīvošanu saistīja ar Osāmas bin Lādēna izvirzītajam politiskajam prasībām (2010. gada 27. oktobrī TV kanāls «Al Jazeera» atskaņoja «Al Qaeda» līdera O. bin Lādēna audio paziņojumu, kurā tika norādīts, ka Parīzes vērsšanās pret musulmanietēm ar aizliegumu valkāt tradicionālās galvas segas — nikabus, kas nosedz seju, atstājot atklātu acu zonu, un burkas, kas nosedz visu seju, un Francijas dalība starptautiskajā operācijā Afganistānā attaisno Francijas pilsoņu nogalināšanu.)

Tā sauktā Arābu pavasara laikā AQIM puda atbalstu demonstrācijām, kas bija vērstas pret valdībām Tunisijā un Alžīrijā. AQIM piedāvāja demonstrantiem militāro palīdzību un apmācību, aicinot gāzt «korumpēto, noziedzīgo un tirānisko» režīmu, organizēt «atbībi» pret Tunisijas valdību, kā arī gāzt Alžīrijas prezidentu Abdelazīzu Butefliku. AQIM aicināja Tunisijā ieviest islāma šariāta likumus.

Atšķirīgās pieejas

2011. gada 7. janvārī vairāki AQIM kaujinieki Nigēras galvaspilsētā Niamejā nolaupīja divus Francijas pilsoņus. Francijas izlūklidmašīnai izdevās identificēt uzbrukumu organizatoru un ķīlnieku atrašanās vietu Nigēras un Mali pierobežas reģionā. Dienu vēlāk izcēlās apšaudes starp teroristiem un Francijas — Nigēras spēkiem. Ķīlnieku atbrīvošanas operācija beidzās neveiksmīgi, jo teroristi nogalināja abus nolaupītos. AQIM vēlāk izplatīja paziņojumu, ka tā bijusi atbībi par Francijas «represīvo politiku pret musulmaņiem» un Parīzes līdzdalību «krustu karā Afganistānā».

Toreiz Francijas valdības lēmums organizēt ķīlnieku atbrīvošanas operāciju, izmantojot militāras metodes, izraisīja diskusijas Francijas sabiedrībā, jo pastāv uzskats, ka Parīzei šajā gadījumā vajadzēja iesaistīties pārrunās ar nolaupītājiem, taču

DROŠĪBA

Francijas valdība paziņoja, ka nerīkošanās varētu radīt nepareizu priekšstatu par Parīzes apņēmību cīnīties pret teroristiem.

Eiropas valstīm ir atšķirīga pieeja ķīlnieku krīžu risināšanā. Iepriekš notikušie incidenti liecina, ka dažas Eiropas valstis, visticamāk, piekrit samaksāt teroristu prasīto izpirkuma naudu un izdara spiedienu uz Sāhelas reģiona valdībām, lai tās atbrīvo ieslodzītos AQIM kaujiniekus. Savukārt citas Eiropas valstis konsekventi ievēro politiku, kas paredz nesadarboties ar teroristiem. Ne viens, ne otrs risinājums nav optimāls, jo terorisma tendēču analīze liecina, ka pirmajā gadījumā AQIM gūst ievērojamus finanšu resursus, kas ne vien nodrošina grupējuma eksistenci, bet arī ļauj plānot un organizēt jaunus uzbrukumus, savukārt otrajā gadījumā pastāv risks, ka teroristi var nogalināt ķīlniekus.

AQIM ietekme Eiropā

Līdz ar islāmistu teroristu grupējumu aktivizēšanos Āfrikā radikalizācijas riski palielinās arī imigrantu kopienās, ko veido ieceļotāji no Austrumāfrikas un Rietumāfrikas reģiona valstīm, īpaši somāļu izcelsmes imigrantu vidū. Islāmistu teroristu grupējumu aktivizēšanās Āfrikā perspektīvā var radīt tiešus terorisma draudus Eiropā, tiesa, līdz šim nav konstatēti šāda veida gadījumi.

Ievērojamai daļai Eiropā dzīvojošo musulmaņu ir Ziemeļāfrikas reģiona izcelsme — t.s. Magriba valstis (Maroka, Alžīrija, Tunisija un Lībija), kā arī Senegāla, Mauritānija un Mali, kas ir kļuvušas par radikālā islāma atbalstītāju bāzes valstīm. Laikā no 2001. līdz 2006. gadam vairāk nekā 70% par teroristiskām darbībām Eiropā aizturēto bija šī reģiona izcelsmes personas. Savukārt pēdējos gados ir ievērojami pieaudzis Pakistānā bāzēto teroristu radītais apdraudējums. Jāņem vērā, ka vairāki Ziemeļāfrikā bāzētie islāmisti ir pieņēmuši globālā džihāda ideoloģiju, kas paredz cīņu pret visiem iedomātajiem islāma ienaidniekiem — gan vietējam «atkritēju» valdībām, gan pret islāmu «naidīgajiem» Rietumiem.

Ziemeļāfrikas reģiona grupējumi ir izeidojuši atbalsta tīklus dažādās Eiropas valstīs. Analizējot minēto imigrantu aktivitātes Eiropā, var secināt, ka imigranti no Ziemeļāfrikas pamatā nodarbojas ar terorisma atbalsta funkciju veikšanu. To vidū īpaši jāuzsver finanšu līdzekļu vākšana, brīvprātīgo vervēšana un loģistikas pakalpojumu sniegšana islāmistiem, kas vēlas nokļūt konfliktu reģionos. Bijuši arī vairāki precedenti, kad grupējums, kas iepriekš bijis saistīts ar atbalsta funkciju veikšanu, ir pievērsies terora aktu īstenošanai.

Ziemeļāfrikas reģiona grupējumu un ar to saistīto personu radītais apdraudējums

lielāks saglabājas tajās Eiropas valstīs, kurās ir liels skaits imigrantu no šī reģiona, t.i., Spānijā, Itālijā, Francijā un Beļģijā. Lielākās šajās valstīs mītošās imigrantu grupas ir marokāņi, alžīrieši un tunisieši. Mazākas minēto imigrantu grupas mīt arī citās Eiropas valstīs, piemēram, Lielbritānijā un Vācijā, tomēr šajās valstīs dominējošā loma ir imigrantiem no citām terorisma riska valstīm.

Secinājumi

Nauda, ko teroristiskās organizācijas iegūst kā izpirkuma maksu, tālāk tiek izmantota terorisma finansēšanai. Līdz ar to palielinās terorisma draudi. Īpaši tas attiecas uz tām valstīm, kas maksā izpirkuma maksu, jo teroristi, vienreiz naudu saņēmuši, zina, ka, atkārtoti nolaupot attiecīgās valsts pilsoņus, var saņemt jaunu izpirkumu. Teroristu prasību izpilde nevis mazina, bet gan palielina islāmistu organizēto operāciju skaitu, jo rietumvalstu izdabāšana izvirzītajām prasībām tradicionāli tiek uztverta par vājuma pazīmi.

Arābu valstīs notikušo nemieru (t.s. Arābu pavasaris) analīze liecina, ka tajos iesaistītie cilvēki pieprasa reformas un apzinās demokrātijas vērtības, vārda brīvību, kā arī vēlas paši ietekmēt savu dzīvi. Tajā pašā laikā nedrīkst novērtēt par zemu teroristisko organizāciju iespējas un pieejamos resursus. AQIM ir nopelnījusi miljoniem dolāru no Eiropas pilsoņu nolaupīšanām. Pamatā šie līdzekļi tiek izmantoti, lai finansētu teroristiskus uzbrukumus, taču AQIM, izmantojot valdības kontroles zudumu šajās valstīs, var tos izmantot, lai nosvērtu sabiedrību par labu saviem mērķiem.

Paredzams, ka islāmistiem, tai skaitā Eiropas islāmistiem, pieaugs interese par ceļošanu uz Mali, lai iesaistītos militārās darbības konflikta zonā kaujas pieredzes gūšanai.

Rietumvalstu pilsoņu nolaupīšana, lai iegūtu izpirkuma maksu, līdz šim ir bijis

nozīmīgs AQIM darbības veids. Tieši šādā ceļā iegūtie līdzekļi var kalpot par būtisku ienākumu gūšanas veidu arī citiem islāmistu teroristu grupējumiem.

Fakts, ka atsevišķi AQIM nolaupītie rietumvalstu pilsoņi tika turēti gūstā Nigērijā, nevis Mali, kurp AQIM tradicionāli pārved nolaupītos eiropiešus, apliecina grupējuma spējas izvērst darbības arvien plašākās teritorijās, kas savukārt ievērojami palielina draudus Eiropas valstu pilsoņu drošībai šajā reģionā.

Nākotnē AQIM varētu iesaistīties terora aktu organizēšanā Eiropā vai arī šī grupējuma atbalsta tīklus saviem mērķiem varētu izmantot citi teroristu grupējumi. Islāmistu grupas, kas sākotnēji darbojas kā atbalsta tīkli, vēlāk var pievērsties arī uzbrukumu organizēšanai.

Lielais pēdējos gados notikušo incidentu skaits liecina par reģionā pastāvošo nedrošību un ārkārtīgi augsto bīstamību. Francijas uzsāktā militārā intervence ir tikai likumsakarīgs iznākums, kas liecina par apkārtējo Āfrikas un Eiropas valstu nevēlēšanos samierināties ar bīstamajiem apstākļiem, ko islāmistu grupējumi rada, apdraudot Āfrikas un Eiropas valstu pilsoņus.

Publikāciju sagatavojis
Drošības policijas Pretterorisma centrs.

¹ **Magrībs** (arābu valodā nozīmē «saulrieta vieta» vai «rietumi») ir reģions Ziemeļāfrikā. Tradicionālā (senākā) arābu izpratnē tas apzīmē teritoriju starp Atlas kalniem un Vidusjūru. Mūsdienās parasti ar šo terminu apzīmē Maroku, Alžīriju un Tunisiju, bet plašākā nozīmē arī pārējās Ziemeļāfrikas arābu valstis, izņemot Ēģipti, Lībiju, Rietumsahāru un Mauritāniju.

² **Sāhela** — pārejas zona no Sahāras tuksneša, kas atrodas ziemeļos no Sāhelas, uz Āfrikas savannām dienvidos. Tā plešas aptuveni 1000 km platā joslā no Senegālas uz austrumiem cauri Mauritānijai, Mali, Burkinafaso, Nigērai, Čadai un Sudānai.

Gruzija —

vieta, kur es atstāju savu dvēseli

Atmiņas par pieredzēto ANO Militārās novērošanas misijā (UNOMIG) Gruzijā*

Eiropas Militārās preses asociācijas gada balvu «Par labāko rakstu» 2012. gadā ieguva Austrijas Bruņoto spēku pulkvedis Helmūts Anceleti. Viņa raksts «Gruzija — vieta, kur es atstāju savu dvēseli» publicēts Austrijas Bruņoto spēku žurnālā «Truppendienst» 2011. gada jūnija numurā. «Tēvijas Sargs» šomēnes publicē ANO Militārās novērošanas misijas Gruzijā operāciju virsnieka un grupas vadītāja vēstījuma tulkojumu.

Varbūt dažam radīsies jautājums, kāpēc to darām? Raksts ir interesants ne tikai no informatīvā viedokļa par neseno militāro konfliktu norisi un risinājumu meklējumiem. Svarīgākais tajā šķiet cilvēciskais notikumu skatījums — emocionāls, reizēm sentimentāls, brīžiem skarbs. Mans vēlējums — lai šis raksts iedvesmo arī mūsu karavīrus dalīties ar pārējiem lasītājiem savā pieredzē, pārdzīvojumos un atziņās.

EMPA prezidente Līga Lakuča

Helmūts Anceleti,

pulkvedis.

Foto — no autora personiskā arhīva.

Gruzija manās atmiņās

Šo vēstījumu uzrakstījis Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) militārais novērotājs no Austrijas, kurš divas reizes piedalījies ANO misijās Gruzijā (Kaukāzā) un kopumā tur ir pavadījis 26 mēnešus.

Lai es par to varētu rakstīt, man bija vajadzīgs laiks. Daži lasītāji, iespējams, arī ir piedalījušies šādās vai līdzīgās misijās, un

ne vienmēr ir viegli un patīkami pārrunāt misijā piedzīvoto tūlīt pēc atgriešanās mājās. Dažreiz liekas, ka par šo dienesta laiku jums labāka saruna varētu veidoties, «sarunājoties» ar suni vai zivi akvārijā.

Patiesībā es šīs atmiņas veltu Gruzijai un pats sev. Šis stāsts ir par manis satiktajiem ļaudīm — ANO militārajiem novērotājiem, krievu virsniekiem, gruziņiem, mingreliešiem, abhāziem (šeit izvēlēta secība ir nejausa un neatpoguļo kādas īpašas simpātijas) — un visbeidzot par pašu zemi, kuru joprojām nespēju aizmirst.

«Gruzija — vieta, kur es atstāju savu dvēseli». Šāds nosaukums karavīram var likties neparasti sentimentāls. Man nāk prātā kāda saruna 2006. gadā Dānijā, kad dienēju SHIRBRIG — Daudznacionālajā ātrās reaģēšanas rezerves brigādē ANO operācijām. Es ar citiem štāba plānošanas nodaļas virsniekiem toreiz pārsprīdēju mūsu pēdējo misiju pieredzi. Šī saruna notika kaut kur dabā, kādu mācību starplaikā, kad mums bija īss atpūtas brīdis. Viens no virsniekiem toreiz jautāja, kā man patīk Dānija un šis darbs; viņa seja es it kā saskatīju to atbildi, kuru viņš no manis gaidīja — «Lieliski, vecīt!». Šādu atbildi viņš no manis tomēr nesagaidīja, jo tur jutos diezgan nelaimīgs, tomēr negribēju viņu arī sāpināt.

Tāpēc es viņam izstāstīju, ko biju dzirdējis par indiāņiem, kuri, iespējams, reiz esot

teikuši: «Ceļojuma laikā dvēselei ir nepieciešams vairāk laika nekā ķermenim.» Es sapratu, ka līdzīgi laikam notiek arī ar mani; varbūt biju atstājis dvēseli savas iepriekšējās misijas vietā Gruzijā, netālu no Kaukāza kalniem un Melnās jūras, kamēr mans ķermenis toreiz jau vairāk nekā gadu atradās Dānijā.

Lai arī man šī doma likās dīvaina, tomēr es spēju izjust tās patiesību un ietekmi.

Tagad ir 2011. gads, lai gan situācija kopš tā laika nav daudz mainījusies.

Tas arī ir galvenais iemesls, kāpēc es tagad rakstu.

Notriekts helikopters, un — «atpakaļceļa vairs nav»

Kad kā brīvprātīgais pieteicos dalībai UNOMIG misijā 2003. gadā, man nebija ne jausmas, kur atrodas Gruzija un kas tur notiek. Es sekoju devīzei «ievākt tikai to informāciju, kas nepieciešama, lai pabeigtu misiju; nemeklēt neko lieku». Manas sagatavošanās laikā Austrijā es satiku Viktoru, kam bija liela ANO militāro misiju pieredze — viņš bija piedalījies vairāk nekā 14 misijās, t.sk. UNOMIG. Mēs bijām kopā dienējuši IFOR misijā, tāpēc ieklausījos viņa padomā. Mans sākotnējais norikojums — būt par grupas vadītāju Kodori. Viktors sacīja, ka tā nav «laba vieta», jo tur nesen tika notriekts ANO helikopters. Tas vairoja manas bažas, un es sāku ievākt papildu informāciju par gaidāmo misiju. Mani «pētījumu» rezultāti apstiprināja viņa sacīto. Uzgāju dažādu informāciju par UNOMIG misijas ietvaros pieredzētajiem uzbrukumiem, cilvēku nolaupīšanu un nopietniem starpgadījumiem ar mīnu lietošanu.

Tomēr es mēģināju sevi nomierināt ar domu, ka uztraukumam nav pamata, jo uzskatīju, ka arī mana iepriekšējā — ANO Irākas—Kuveitas demilitarizētās zonas novērošanas misija 2000/2001. gadā nav bijusi no tām vieglākajām.

Pulkvedis Helmūts Anceleti (Helmut Anzeletti), 1958

- 1983 — absolvējis Austrijas Terēzes militāro akadēmiju.
- 1987 — ANO miera uzturēšanas misijas Kiprā UNFICYP rotas komandiera vietnieks.
- 1997 — NATO Miera nodrošināšanas spēku IFOR Bosnijā un Hercegovinā rotas komandiera vietnieks.
- 1998—1999 — Bruņotanku skolas 5. kursa priekšnieks.
- 2000/2001 — ANO Irākas—Kuveitas demilitarizētās zonas novērošanas misijas Operāciju pavēlniecības grupas vadītājs (UNIKOM OPCOM LO).
- 2004 — ANO Militārās novērošanas misijas UNOMIG operāciju virsnieks.
- 2005—2008 — dienests Daudznacionālajā ātrās reaģēšanas rezerves brigādē ANO operācijām (SHIRBRIG).
- 2008/2009 — ANO Militārās novērošanas misijas UNOMIG grupas vadītājs.
- 2009/2010 — Austrijas Aizsardzības ministrijas IV ģenerāldirektora Operāciju plānošanas nodaļas referents.

KARAVĪRA PIEREDZE

Dienu pirms aizbraukšanas kāds apakšvirsnieks no Austrijas armijas Pārvietošanas kontroles dienesta (MOVCON), kurš ieradās, lai no nometnes autostāvvietas savāktu mani ar visu bagāžu, paskatījās uz mani un, it kā viņš spētu lasīt manas domas, sacīja: «Tā, pulkvežleitnanta kungs, tagad vairs atpakaļceļa nav.»

Es atbildēju: «Jā, patiešām — tagad atpakaļceļa vairs nav.»

Ierašanās

Lidojot ar ANO lidmašīnu no Trabzonas Turcijā, es 2004. gada aprīlī ierados Senaki lidostā. Tad mans ceļojums turpinājās ar *Mi-8* helikopteru uz Suhumi štābu. Ceļojums notika bez starpgadījumiem. Pēc dažām ievada apmācībām Suhumi, tostarp angļu valodas zināšanu un auto vadīšanas prasmju pārbaudes, mums, jaunpienācējiem, Gali tika organizēta trīs dienu «braukšanas apmācība» ar «*Nyala*» bruņutransportieri. «*Nyala*» ir paliels 8,5 tonnu smags 4x4 piedziņas bruņu transportlīdzeklis, kas izgatavots Dienvidāfrikā un nodrošina aizsardzību no prettanku mīnām. Mēs jau bijām dzirdējuši, ka Gali tiek uzskatīta par vienu no pasaules «karstajām vietām», tāpēc, lai arī šim dienestam bijām emocionāli sagatavoti, jutāmies gana satraukti.

Dzīves apstākļi šeit bija diezgan labi, tirāk nekā štābā Suhumi. Iecirkņa personāls (aptuveni 50 darbinieki) brīvi pārvietoties drikstēja tikai teritorijas iekšpusē, izņēmums bija patruļas. Komandantstunda sākās ap plkst. 19, un šajā laikā jebkāda kustība ārpus nometnes teritorijas uz ANO mītnēm bija iespējama tikai bruņumašīnās. Arī pastaigas dienas laikā ārpus nometnes teritorijas nebija ieteicamas.

Tomēr man patika nometnes biedriskā atmosfēra. Manas uzturēšanās laikā tur tika organizēts medicīnas un tehniskās apkopes mācību konkurss — «Gali olimpiskās spēles». Tas mums sagādāja daudz jautrības, neskatoties uz svišanu, kad nācās nomainīt 100 kilogramu smago pārdurto riepu, kā arī nest pacientu ar nestuvēm.

Zugdidi

Pēc trim dienām diemžēl (raugoties no tagadnes skatpunkta) man bija jānododas uz Zugdidi, kas bija izvēlēta par mana iecirkņa darba vietu pirmajiem sešiem mēnešiem.

Es pievienojos *F* jeb «*Foxtrott*» grupai ar numuru 0 (skaitļi bija no 0 līdz 9, «0» nozīmēja jaunpienācējs, maģiskais «9» — grupas vadītājs). Par grupas vadītāju varēja kļūt pēc 3 līdz 5 mēnešu nostrādāšanas, šādu paaugstinājumu ietekmēja arī grupas skaitliskais sastāvs un jūsu darba novērtējums. Naime, virsnieks no Bangladešas, bija lielisks komandas līderis un *F9*, kurš pieskatīja jau-

nos un grupu kopumā. Es jutos kā mājās jau no pašas pirmās dienas.

Tajā laikā Gruzija «atbrīvoja» Adžāriju, tāpēc tur bija novērojamas dažādas aktivitātes. Lai sasniegtu vienu no mūsu grupas 30 galamērķiem mūsu darbības zonā — «slaveno Gruzijas armijas sakaru vienību» —, mums bija jābrauc pa akmeņainu kalnu ceļu, un tas šādos apstākļos bija diezgan liels izaicinājums.

Mūsu ikdienu sastāvēja no patrulēšanas, sarunām ar vietējiem iedzīvotājiem un Gruzijas varas iestādēm.

Lai gan mājās, Austrijas armijā, es biju strādājis par dažādu tanku (*M60A3*, *M88A1*, *Leo 2A4* u.c.) un citu transportlīdzekļu braukšanas instruktoru, veikt ikdienas patruļas līdz pat 100 kilometru attālumā pa ļoti sliktas kvalitātes ceļiem bija grūts darbs.

Pēc dažiem mēnešiem kļuva par *F9* (grupas vadītāja) amata pienākumu izpildītāju, jo grupas toreizējais vadītājs Maks atradās atvaļinājumā. Izrādās, biju pieļāvis kļūdu iknedēļas darba žurnālā, tāpēc man bija nopietnas pārrunas ar operāciju virsnieku.

Gali iecirkņa teritorijā.

Tajā pašā dienā Maks atgriezās no atvaļinājuma pēc ilga lidojuma no Islāmābādas un tūlīt centās iedziļināties šajā problēmā. Viņš sacīja: «Helmūt, šādas lietas gadās.» Tad viņš devās pie operāciju virsnieka un šo jautājumu nokārtoja, lai arī formāli nebija atbildīgs par manu kļūdu. Es biju pilnīgi pārsteigts par viņa attieksmi, jo biju pieradis, ka priekšnieki vairo padotos par savām kļūdām, nevis uzņemas atbildību par citu kļūmēm.

Vēlāk mēs kļuvām ļoti labi draugi, un es viņu sauca par savu «brāli», ko ne ar vienu citu cilvēku līdz šim nebiju darijis.

Pēc atgriešanās no mana pirmā atvaļinājuma, es biju pārsteigts, uzzinot, ka esmu

norikots uz Operāciju biroju; tas man nepatika, bet iecirkņa komandieris šķita apmierināts ar manu klātbūtni.

Kad pēc sešiem mēnešiem man bija no Zugdidi jānododas prom, iecirkņa komandieris apmēram pusstundu mani gaidīja un atvadījās no manis tā, kā es būtu atvadījies, šķiroties uz laiku no sava dēla. Zugdidi iecirknis bija kļuvis man tuvs kā ģimene.

Gali

Pēc sešiem mēnešiem, ko pavadīju Zugdidi, kur tiku paaugstināts iecirkņa amatā nr. 3., es, protams, nejutos pārāk priecīgs, uzzinot, ka šeit tieku pievienots patruļas komandai atkal kā nr. 0. Tomēr tā bija parastā procedūra. Es biju cerējis, ka tikšu norikots uz štāba Apmācību nodaļu Suhumi, diemžēl tas nepiepildījās. Tā es tiku ieskaitīts *G* jeb «*Golf*» grupā Gali iecirknī, un tur patiesībā man bija iespēja beidzot «piezēmēt» savu dvēseli. Pēc dažām nedēļām es jau biju apradis ar jauno grupu, patrulēšanas vietām un ar iecirkni kopumā. Mūsu iecirkņa apkārtnē bija mīnēta, arī

abhāzi nebija pārāk draudzīgi, bet divainā kārtā man šī vieta patika.

Es izgudroju īpašu sasveicināšanās veidu, un šī laikietilpīgā procedūra, kas sākās ar rokaspiedienu un noslēdzās ar draudzīgu apskāvienu, tika veikta ik dienu līdz pat mana norikojuma beigām. Britu iecirkņa komandieris krietni sarežģīja manu dzīvi ar to, ka regulāri pieprasīja dažādus ziņojumus un atskaites par padarīto, tomēr viņam bija taisnība. Ja nemaldos, viņu sauca pulkvežleitnants Džordžs Kilbērnš. Pēc diviem mēnešiem man bija iespēja pārcelties uz Suhumi, tomēr es lūdzu atļaut man palikt šajā grupā, un lūgums tika apmierināts.

Sākums 24. un 25. lpp.

Reiz, kad devāmies patrulēt, mūsu «*Nyala*» iebrauca grāvī un apgāzās. Šī vieta bija uzrādīta kā mīnēta, turklāt no transportlīdzekļa nāca dūmi. Abiem šoferiem izdevās no apgāzušās mašīnas tikt ārā bez īpašiem ievainojumiem. Taču mašīnā atradās arī daži gāzes baloni, kurus neilgi pirms tam bijām paņēmuši Očamčiras gāzes uzpildes stacijā un kas bija paredzēti ēdiena gatavošanai. Kad ātri atbraukušie sapieri bija pārbaudījuši avārijas vietu, mēs no mašīnas izcēlām gāzes balonus. Joprojām atceros savu pārbili, jo sapieru grupas vecākais bija noziņojis, ka vieta ir pārbaudīta un, viņaprāt, tā ir droša par 80 procentiem.

Krievi mums izlīdzēja ar savu bruņutransportieri un pacēlāju, kad mūsu ANO transportlīdzeklis bija «padevis» sarežģītajiem braukšanas apstākļiem (šaurš un dubļains ceļš ar daudziem kokiem).

Tajā laikā Tanvirs, viens no maniem «*Golf*» grupas biedriem, ieradās avārijas vietā no mūsu iecirkņa apsargātās teritorijas un steidza pie kūpošās «*Nyala*», lai palīdzētu man kopā ar vienu no apsardzes vīriem izkraut mašīnā atrodošos gāzes balonus. Ja nekļūdos, pārējie klātesošie to visu vēroja pa gabalu. Šajā dienā Tanviram bija brīvdiena, tāpēc es viņam pajautāju, kāpēc viņš šeit ieradās. Viņš atbildēja, ka bija dzirdējis pa radio, ka mums esot problēmas. «Vienkārša atbilde un drosmīga rīcība,» es nodomāju.

Braukšana pati par sevi šajā apvidū tika uzskatīta par izaicinājumu. Mums nācās šķērsot upes un lagūnas, bija jābrauc pa mīnētām teritorijām, jātiek pāri tiltiem, no kuriem vairākums bija pa pusei sabrukuši, kā arī jāslīd, lejā braucot, pa apledojušiem kalnu ceļiem.

Parasta nedēļa sastāvēja no piecām ikdienas patruļām, vienas nakts dežūras iecirkņa teritorijā, kā arī pa dienām, kas bija paredzētas mācībām un apkopei. Patrulēšana reizēm bija riskanta. Vienai no *H* grupām, kad tā patrulēja Melnās jūras krastā, tika uzbrukts no slēpņa. Vīri maskās pavēlēja gulties, un tad tika izšauta kārtā smiltis netālu no novērotāju galvām; par laimi, neviens netika ievainots. Bruņotu un masokotu vīru uzbrukumi un laupīšanas vērsās arī pret ANO mītnēm. Reiz, kad kāda abhāziešu vada karavīri bija iesaistīti nelegālās mācībās, viņi veica brīdinājumu šāvienus pāri mūsu «*Golf*» grupas patruļas mašīnām. Tā ir interesanta sajūta — pieredzēt uz sevi vērstu šāvieni uguni, lai arī tu pats šajā brīdī esi patvēries aizsargātā transportlīdzeklī.

No Gali iecirkņa ikdienas ar prieku atceros, ka mēs, lai gan jutāmies ļoti pārguruši

pēc darba, tomēr vairākkārt izvēlējamies pabūt kopā vēl kādu laiku mūsu grupas bāzē. Līdzīgi, iespējams, rīkojamies, arī esot mājās, bet šeit mēs kopā devāmies iedzert pa aliņam uz iecirkņa teritorijā esošo kafeternīcu — «Gali paradīzes klubu». Daudzi no ANO novērotājiem dēvēja Gali par paradīzi, arī oficiālo rīta brīfingu laikā. Zūgdidi iecirknis savukārt tika dēvēts par debesīm.

Dažus vakarus mēs palikām bāzē, runājāmies, iedzērām un klausījāmies mūziku; šos pasākumus mēs saucām par svinībām bāzes teritorijā. Šādu svinību laikā pārrunājām ikdienas patruļu norisi, jaunumus mūsu mājās palikušajās ģimenēs un dažādus pasaules notikumus. ANO militārās novērošanas misijas UNOMIG sastāvā bija apmēram 30 valstu novērotāji, tā ka bija iespējams uzklaut daudzus un dažādus viedokļus.

Reiz, kad man bija nopietnas ģimenes problēmas, es diezgan izmisīgi prasīju «savam brālim» Makam padomu, kā rīkoties. Atzišos, jau iepriekš biju pārliecināts, ka, visticamāk, viņš nespēs man palīdzēt. Skatoties naksnīgajās debesīs, viņš man deva šādu atbildi: «Helmūt, reiz cilvēks paskatījās uz Mēnesi, viņam bija vēlme turp doties, un viņš to arī izdarīja.» Viņa sacītā būtība bija šāda: ja tu patiešām kaut ko vēlies, tu to ar piepūli un ticību vari sasniegt.

2005. gada jūnijā beidzās manas misijas laiks un es atstāju Gruziju pārliecībā, ka šeit vairs nekad neatgriezīšos.

ANO 2008. gada novērošanas misija Gruzijā un «*Juliet*» grupa

2008. gada jūnijā es atkal devos uz misiju Gruzijā, jo tur bija brīvprātīgo trūkums. Varbūt citi bija kļuvuši piesardzīgāki, jo izplatījās baumas par drīzumā iespējamo karu starp Gruziju un Abhāziju.

Mans komandieris no Daudz nacionālās ātrās reaģēšanas rezerves brigādes ANO

operācijām (*SHIRBRIG*) laika brigādes ģenerālis Kočanovskis no Polijas baumas apstiprināja. Pēc saņemtajām ziņām, pat akls cilvēks spētu saredzēt, ka tur kaut kas gatavojās:

- Gruzijas policijas spēku atkārtotā Kodori ielejas okupācija,
- bezpilota lidaparātu (*UAV*) notriekšana pie uguns pārtraukšanas līnijas (*de facto* administratīvā robežlīnija),
- Krievijas *MiG* helikopteru lidojumi virs ANO atbildības zonas,
- būtiska Krievijas «miera uzturēšanas karaspēka» klātbūtnes palielināšana.

Neskatoties uz visu, es tomēr devos turp. Lai cik tas šķistu jocīgi, es atkal tiku norīkots uz «*Golf*» grupu Gali, kaut gan nebiju to lūdzis. Pēc ierašanās sapratu, ka nekas pa šiem četriem gadiem īpaši nav mainījies; vienīgā atšķirība bija tā, ka tiku atbrīvots no braukšanas pārbaudes ar «*Nyala*», jo inženieris atcerējās mani no iepriekšējās misijas laika.

Negribēju astoņus mēnešus palikt atkal tajā pašā grupā un atbildības zonā, tāpēc pēc diviem mēnešiem lūdzu sevi pārcelt uz štābu Gali, kur tiku apstiprināts par trešo militārās izlūkošanas virsnieku.

Militārās izlūkošanas biroja nodaļa bija atbildīga par ziņojumu gatavošanu un sadarbību ar NVS valstu un iecirkņa teritorijā esošajām abhāzu *de facto* varasiestādēm. Ņemot vērā savu pieredzi sadarbības virsnieka amatā 2001. gadā Bagdādē, es pārliecinājos, ka mūsu nodaļas esošā struktūra un ikdienas darbs neliecina par pietiekami labu sadarbības modeli. Tāpēc pēc dažām nedēļām ieteicu izveidot jaunu sadarbības grupu divu cilvēku sastāvā, kas nodarbotos tieši ar šī uzdevuma risināšanu.

Manu ideju atbalstīja Jordānijas iecirkņa komandieris, kas bija kompetents virsnieks un labi izprata esošo situāciju; neilgi pēc tam manu plānu akceptēja arī štāba

Inguri dambis bija patrulēšanas pastāvīgs galamērķis.

KARAVĪRA PIEREDZE

Suhumi. Tā sākās mans darbs J jeb «Juliet» grupā, kas visai drīz kļuva plaši pazīstama, jo mums izveidojās labas attiecības kā ar krieviem un abhāziem, tā arī ar mingreliešiem un vietējām nevalstiskajām organizācijām. Vēlāk savu darbību paplašinājām un piedalījāmies kopīgās sanāksmēs Zugdidi ar Gruzijas armijas sadarbības virsniekiem un kolēģiem no Eiropas Savienības Uzraudzības misijas (EUMM), kā arī Suhumi, tiekoties ar dažiem *de facto* Abhāzijas Aizsardzības ministrijas pārstāvjiem.

Šajās sanāksmēs tika piesaistītas arī citas UNOMIG sadarbības grupas.

Manas aknas gan nebija pārāk laimīgas par jauno darbu, jo tām bija jāsamierinās ar tradicionālo tostu rituāliem.

Mūsu darbam bija panākumi — joprojām atceros, kā nonācām pie kāda strīda risinājuma. Krievijas pārstāvji allaž sūdzējās, ka viņi dzird Gruzijas bezpilota lidaparātu lidojumus pa pamiera līniju (CFL). Gruzīniem savukārt nepatika, ka Krievijas Mi-24 helikopteri lido pārāk tuvu Inguri upei. Tāpēc nākamajā Zugdidi iecirkņa sanāksmē kopā ar Gruzijas armijas sadarbības virsnieku paudu apmēram šādu viedokli: «Ja jūs pārtrauksiet bezpilota lidaparātu lidojumus, mēs lūgšim, lai krievi pārtrauc savu helikopteru lidojumus gar Inguri upi.» Nākamā visu konfliktā iesaistīto pušu sadarbības virsnieku sanāksmē mēs kopīgi pārrunājām šo jautājumu. Un patiešām, lai gan īstenībā uz to nebiju cerējis, pēc vienas nedēļas iepriekš minētās darbības tika izbeigta.

Diemžēl ne tik sekmīgas izrādījās mūsu pūles pamiera līnijas atmiņēšanā, jo abhāzi uzskatīja, ka drīzumā gaidāms Gruzijas uzbrukums.

Krievijas un Gruzijas 2008. gada augusta konflikts

Tomēr pēc karadarbības Dienvidosetijā 2008. gada augustā Krievijas karaspēks šķērsoja Inguri upi mūsu atbildības zonā un virzījās rietumu virzienā. Tā kā situācija nebija kontrolējama, mūsu mandāts vairs nebija izpildāms.

Līdz ar to ANO novērotāju uzturēšanās Gali kļuva ļoti sarežģīta un bīstama. Mēs, militārie novērotāji palikām, kamēr ANO civilais personāls tika evakuēts uz Suhumi, izņemot Cao, kas bija pieredzējis ANO Starptautiskā štāba virsnieks no Irākas. Viņš bija piedalījies 13 misijās. Par laimi, Gali iecirknis un es izdzīvojām.

Zugdidi apkārtnē tika bombardēta, es piezvanīju savam tautietim — austrietim Mihaēlam, kurš atradās Zugdidi, un sacīju: «Steidzies uz patvērumu, *Su* lidmašīna jums tuvojas!»

Atpūtas brīdī uz iekārta tiltiņa.

Mi-24 helikopteri, pilnībā aprīkoti ar raķetēm un ložmetējiem, turpināja lidot tieši virs mūsu galvām. Gaisā bija sajūtams nesen izšautu raķešu smārds. *Su-27* regulāri riņķoja virs mūsu teritorijas. Nebija nekādas vajadzības skatīties kara filmas televīzijā. *MiG* lidmašīnas lielākoties varēja tikai sadzirdēt, jo tās lidoja pietiekamā augstumā, tomēr tās tur bija. Krievijas tanki, t.sk. kaujas tanki, pārvietojās lielos konvojos.

Parasti man ar Krievijas sadarbības virsniekiem bija labas attiecības, bet laikā, kad Krievijas spēki virzījās uz Tbilisi, es mazliet zaudēju savu pacietību. Toreiz mana sieva bija stāvoklī un bija devusies pie ārsta uz Gruzijas galvaspilsētu. Telefonsarunā viņa man sūdzējās par tur notiekošo bombardēšanu un bija nobažījies, ka krievi varētu ieņemt Tbilisi. Tās starptautiskā lidosta bija bloķēta, tāpēc viņai nebija arī iespējas doties prom uz Austriju. Pēkšņi visa šī situācija kļuva par manu, mana vēl nedzimušā pirmā dēla un manas sievas personīgās drošības jautājumu. Tāpēc mūsu nākamajā sanāksmē es, iespējams, nebiju pārāk draudzīgs, kad sacīju Sergejam: «Mana sieva ir grūtniece un atrodas Tbilisi, tāpēc, ja iespējams, pasaki saviem komandieriem, lai viņi neuzbrūk galvaspilsētai.»

Nākamajā dienā Krievijas uzbrukums apstājās bez jebkādas pretestības no Gruzijas armijas puses.

Vēlāk mans dēls piedzima vesels, arī manai sievai viss bija kārtībā.

Vienreiz mēs ar «Juliet» grupu pietuvojāmies Krievijas /Abhāzijas bruņotam konvojam ar aptuveni 30 *BTR* un *BMP*. Karavīri bija apstājušies ceļa malā uz atelpu pilnā apbruņojumā un augstā kaujas gatavībā. Mēs tiem tuvojāmies, protams, neapbruņoti, «aprīkoti» vien ar savu drosmi un zilajām beretēm, labi apzinoties, ka vairākums šo Krievijas karavīru nāca no Čečenijas, kur nav ANO misijas, un tāpēc, iespējams, viņi pat nezināja, kas mēs tādi bijām. Mums bija saspīlēts dialogs, lai gan mans biedrs bija novērotājs no Krievijas; mēs ar viņiem sazinājāmies un parādījām ANO karogu.

Kādu dienu pašā iebrukuma sākumā es devos īpašā patruļā kopā ar ANO policiju, un mēs pietuvojāmies Abhāzijas armijai, kas tajā brīdī uzstādīja savu artilēriju. Atceros, ka viens no diviem ANO policistiem (man

šie puīši likās gana izturīgi) sacīja: «Ši varētu būt mūsu pēdējā patruļa,» — ar to domājot, ka sagaidāms, ka abhāzi uz mums sāks šaut. Godīgi sakot, tas arī mani nebūtu pārsteidzis. Mēs zinājām, ka šajā dienā bijām vienīgā UNOMIG mašīna, kas atradās Gali iecirkņa darbības zonā ārpus misijas teritorijas, un ka mēs esam iebrakuši viņu vienību izvietojuma slepenā rajonā. Viņiem šādas patruļas nemaz nepatika, jo viņi domāja, ka ANO varētu viņus izspiegot. Naidīgās norādes no šiem karavīriem, kas savas šautenes bija pavērsuši mūsu virzienā, bija skaidri saprotamas.

Pirmajos mēnešos mans ķermenis divreiz piedzīvoja improvizētu spridzināšanas ierīču sprādzienus, bet, par laimi, es atrados pietiekami tālu, lai netiktu ievainots. Viena ANO tulkotāja mira liela sprādziena laikā kādā no Gali restorāniem. Šausana ir viena lieta — kad jūs sadzirdat šāvienus, jūs varat mēģināt paslēpties. Iespēja nejauši kļūt par sprādziena upuri, kamēr jūs restorānā ēdat picu, ir pavisam kas cits. Par lielu veiksmi var uzskatīt situāciju, ka jūs nejauši esat gājis garām kādai vietai sprādziena brīdī un pēc sprādziena esat izdzīvojis. Man joprojām spilgtā atmiņā ir sprādziens, kas notika tur, kur es mēdzu pirkt picu, arī laiks sakrita. Tas bija tikai 50 metru attālumā no mūsu misijas teritorijas. No tā brīža es nekad nebiju pārliecināts, vai varu turp atkal doties.

Krievijas un Abhāzijas karaspēks nepriecājās par ANO karaspēka klātbūtni konflikta zonā, tomēr viņi, paldies Dievam, mūs arī īpaši netraucēja.

Pēc manām domām, mūsu sadarbības aktivitātes nepasliktināja ANO, abhāzu un krievu attiecības. Krievi un abhāzi, kā uzziņājām vēlāk, bija draudzīgi un uzticami partneri. Visumā jāsaprot, ka gan krievi, gan abhāzi rīkojās profesionāli un korekti. Un, cik man zināms, līdzīgi no otras puses rīkojās arī Gruzijas armija.

Misija beidzās pavisam negaidīti 2009. gada jūnijā, un mēs devāmies mājās.

Lai gan 2008./2009. gada misijā bija vairāk notikumu un sadarbības virsnieka darbs bija interesants, tomēr 2004./2005. gada misijas laiks man ir tuvāks. ☒

* *Tulkotājs NBS rezerves virsleitnants Kārlis Līdaks.*

Karavīru karjeras attīstība

Vitauts Virbickis,

mag. psych.

Foto — Normunds Mežiņš.

Ilgstošu zinātnisko pētījumu rezultātā NATO valstu militārā zinātne ir nonākusi pie atzinuma, ka karavīru personība ir būtisks faktors, kurš attiecas ne tikai uz savstarpējo attiecību jomu kolektīvā un tiešo dienesta pienākumu izpildes efektivitātes uzlabošanu, bet tam ir arī būtiska ietekme uz visu militārā dienesta organizācijas optimizāciju.

Arī Latvijā tika uzsākti pētījumi militārās psiholoģijas jomā, lai sniegtu militāro zinātnieku ieguldījumu kopējā šīs zinātnes nozares attīstībā un rastu zinātniski pamatotu situācijas analīzi, kuru varētu izmantot Nacionālo bruņoto spēku (NBS) turpmākajā attīstībā. Šajā rakstā aplūkots pēdējo trīs gadu laikā kopā ar autoru veiktais pētījums par karavīru personības attīstību profesionālajā jomā.

Vēlos izteikt pateicību visiem karavīriem un vienību komandieriem, kuri bija iesaistīti šajā projektā, un pateikties par viņu ieguldījumu militārās psiholoģijas attīstībā.

Jebkuram karavīram, uzsākot militāro karjeru, ir jau izveidojies savs priekšstats par militāro dienestu un ir noteiktas vēlmes attiecībā uz viņa turpmāko dienesta gaitu konkrētajā vienībā vai specialitātē, kurā viņš saskata savu spēju un iemaņu optimālu izmantošanu. Kādam karavīram liekas, ka viņa spējas un iemaņas vislabāk var tikt izmantotas saistībā ar kādu noteiktu tehnikas veidu, piemēram, tas var būt autotransports vai dažāda veida mehānismi, savukārt citam ir lielāka interese par

datortehniku vai sakaru iekārtām, un katrs no viņiem plāno turpināt attīstību šajās sev piemērotākajās darbības jomās. Taču iesākumā tās ir tikai šo cilvēku gaidas un cerības attiecībā uz viņu tuvāko nākotni militārajā dienestā un viņu motivācija, uzsākot dienestu. Savukārt bruņotajiem spēkiem kā strukturētai un hierarhiskai organizācijai ir savas prasības, kas tiek izvirzītas karavīram, nosakot vajadzīgo spēju un zināšanu apjomu. Tāpat kā jebkurā citā gadījumā, kad notiek sadarbība starp divām iesaistītajām pusēm, no kurām katrai ir savas prasības un uzstādījumi, abi daļībnieki ir apmierināti ar savstarpējo sadarbību tikai tad, ja to intereses un vēlmes sakrīt. Ja izdodas sasniegt šādu situāciju, rodas veiksmīgs pamats organizācijas efektīvai darbībai un turpmākai attīstībai.

Militārā dienesta specifika ir tāda, ka tas nav iedomājams bez stingri reglamentētas un noteiktas karavīra karjeras, ar kuru saprot katru konkrētu cilvēka attīstību šīs organizācijas ietvaros. Attīstības redzamākā izpausme ir paaugstināšana dienesta pakāpē un noteiktu apbalvojumu piešķiršana par doto uzdevumu izpildi, kas kalpo kā viens no motivējošiem faktoriem. Termins «karjera» vienmēr asociējas ar nākotni, kas karavīram rada stabilitātes sajūtu un materiāla rakstura drošību, kas savukārt ļauj plānot savu dzīvi. Taču ko mēs saprotam ar vārdu «karjera»?

Terminu «karjera» parasti lieto ļoti plaši un daudzās dažādās nozīmēs. Nereti uzskata, ka karjera ir tikai tiem, kuriem ir kāda profesija vai labi sakārtota un strukturēta profesionālā darbība ar pastāvīgu izaugsmi. Taču karjera nav tikai ārējā izaugsmes izpausme, kas izpaužas kā paaugstinājums amatā. Karjeru var apskatīt arī kā soļus vai posmus, ar ko savā darbā saskaras jebkurš, un šādā griezumā karjera ir saistīta ar cilvēka paštēlu attiecībā uz viņa kompetencēm, darbības motīviem un vērtībām. Tas ir kā enkurs, kurš strukturē un balsta personas karjeru un virza to izvēlētajā

virzienā. Varētu teikt, ka tā ir cilvēka «iekšējā karjera», un šo terminu lietosim, lai šo priekšstatu nošķirtu no tā, ko apkārtējie uzskata par konkrētās personas darba dzīvi. Katram cilvēkam ir viņa personīgais priekšstats par savu darba mērķi un savu lomu dzīvē. Tajā pašā laikā cilvēkam, atrodoties sabiedrībā un esot daļai no vides, ar kuru saistīta viņa darba dzīve, pildot konkrētus amata pienākumus, nepieciešams ievērot arī sabiedrībā un darba vidē pieņemto termina «karjera» izpratni. Lai atdalītu cilvēka iekšējo karjeru no citiem karjeras jēdziena lietošanas gadījumiem, izmantosim terminu «ārējā karjera». Praktiski katrā organizācijā vairāk vai mazāk ir noteiktas prasības, kuru izpilde paver cilvēkam iespējas ieņemt vēlamo amatu, un viņam ir skaidrs virziens, kurā jāiet, lai sasniegtu savu mērķi. Visprecīzāk šāds karjeras ceļš ir definēts bruņotajos spēkos, kur militārās karjeras soļi ir noteikti reglamentos un ir stingri strukturēta personālsastāva piramīda, kā arī skaidri un nepārprotami noteikti katras nākamās pakāpes un amata ieņemšanai nepieciešamie nosacījumi un paredzētie laika periodi šādai karjerai.

Uzsākot dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos, karavīram ir jābeidz jaun Kareivja apmācības kurss, kam seko dienests vienībā noteiktajā specialitātē. Pēc tam seko nākamais solis — apmācība Instruktoru skolā, kura dod iespēju saņemt nākamo dienesta pakāpi, kā arī mācības dažāda veida karjeras kursus. Ja karavīrs vēlas turpināt savu karjeru NBS augstākā statusā, nepieciešams pabeigt Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju un kļūt par virsnieku, kā arī regulāri turpināt papildināt savas zināšanas, iegūstot noteiktu kvalifikāciju saskaņā ar noteikto kārtību. Arī vienības komandierim, pirms viņš tiek iecelts šajā amatā, ir jāizpilda virkne nosacījumu — jāiegūst pieredze, vadot padotos zemākā apakšvienībā, jāapgūst štāba darbs, noteiktu laiku pildot konkrētus amata pienākumus, kā arī jāpaaugstina savu zināšanu līmenis un secīgi

PSIHOLOĢIJA

jābeidz noteikti karjeras apmācības kursi. Vairākums ārējo karjeru sastāv no apmācības periodiem jeb «mācekļa gadiem», kad cilvēks tiek mācīts un sagatavots augstāku amatu pilnīšanai nepieciešamajām prasmēm, vienlaikus izturot pārbaudes par viņa profesionālo un personisko īpašību kopuma atbilstību izvirzītajām prasībām šāda amata ieņemšanai.

Ārējās karjeras posmus var aplūkot kā kustību trīs dažādos virzienos jeb dimensijās: 1) virzība augšup profesijas vai organizācijas hierarhiskajā struktūrā; 2) virzība laterāli (horizontāli) pa dažādām profesijas apakšnozarēm vai organizācijas funkcionālām grupām; 3) virzība uz iekšpusi, uz ietekmes centriem un vadību profesijā vai organizācijā. Atkarībā no tā, ko karavīrs meklē un cenšas sasniegt savā iekšējā karjerā, kustībai katrā no šiem virzieniem būs atšķirīga nozīme un sasniegumu individuālais novērtējums. Piemēram, atkarībā no rakstura īpašībām un vēlmēm virsniekam var būt svarīga tikai virzība augšup vai arī apvienojumā ar vienlaicīgu virzību uz iekšpusi. Savukārt tehniskajiem speciālistiem ir svarīgs darba izaicinājums un jaunu, komplicētu uzdevumu veiksmīga izpilde, kura paaugstina viņu profesionālās spējas un apliecina viņu zināšanas. Turpretī cilvēkiem, kuri tiecas pēc varas vai arī ir sociāli orientētas personas, svarīgākais karjeras virziens būs virzība uz iekšpusi un uz noteiktām ietekmes pozīcijām. Karavīri ar dažādiem iekšējās karjeras «enkuriem» izvēlēšies sev piemērotāko virzienu, veidojot savu karjeru.

Jebkura pieredze, kuru cilvēks ir ieguvis, veicot darbu vai beidzot apmācību, ir vērtīga un atstāj iespaidu uz cilvēka personību, viņa zināšanu un prasmju kopumu. Svarīgi ir izvērtēt katru pieredzi ne tikai kā labu vai sliktu, patīkamu vai nepatīkamu, lietderīgu vai nelietderīgu, bet arī pavaicāt sev: «Ko es esmu iemācījies par sevi?» Savos pirmajos dzīves gados mēs augam fiziski un iepazīstam apkārtējo pasauli, mācāmies iekļauties sabiedrībā, kura ir ap mums. Taču pienāk brīdis, kad cilvēks sāk uzskatīt, ka viņš visu jau ir iemācījies un apguvis, ka nekas vairāk nav vajadzīgs, bet tas ir nepareizs spriedums. Cilvēks mācās pastāvīgi visas dzīves garumā. Mums ir nepieciešams apgūt ne tikai to, kas ir «tur ārā», mūsu darba vidē, bet arī apzināt mūsu reakciju attiecībā uz šo pieredzi. Par dažādām reakcijām vīslabāk var spriest, ņemot vērā trīs jomas.

1. Prasmes un kompetences. No katras pieredzes ir jānācās, kas tieši jums padodas. Mācīšanās notiek, gan vadoties no pašnovērtējuma, gan no atgriezeniskās saites, ko saņemam no citiem.

2. Motivācija. No katras pieredzes ir jānācās, kas ir jūsu patiesās vēlmes. Jaunībā mēs domājam, ka zinām, ko vēlamies un uz ko tiecamies savā karjerā. Tomēr katrā nākamā pieredze atklāj, ka eksistē lietas, kas mums patīk vai nepatīk. Mēs atklājam, ka daži no mūsu centieniem ir nereāli, bet tai pašā laikā parādās arī jaunas ambīcijas.

3. Vērtības. Katra jauna pieredze sniedz liecību par to, kas ir jūsu vērtības profesijas vai darba vides svarīgāko lietu kontekstā, ko jūtos novērtēt kolēģi un kā šīs vērtības mijiedarbojas ar mikroklimatu organizācijā.

Uzkrājot pieredzi, jūsu priekšstats par šīm jomām kļūst arvien skaidrāks, līdz izveidojas jūsu paštēls, proti, jūs apzināties, kas jums padodas un kas nepadodas; ko jūs vēlaties darīt un ko nevēlaties; kas jums ir vērtība un kas nav. Šis paštēls ir jūsu karjeras «enkurs», kas ir veidojies, balstoties uz tiem personīgajiem iesauktiem, kuri gūti jaunībā, skološanās laikā. Tomēr tas vēl nav nobriedis paštēls. Tas kļūst nobriedis, kad esat uzkrājis pietiekamu reālo profesionālo pieredzi, kas jums ir atklājusi, kādi ir jūsu talanti, motivējošie faktori un vērtības. Šis process var ilgt līdz pat desmit vai vairāk gadu. Jo

Militārā dienesta specifika ir tāda, ka tas nav iedomājams bez stingri reglamentētas un noteiktas karavīra karjeras, ar kuru saprot katrā konkrētā cilvēka attīstību šīs organizācijas ietvaros.

dažādāka bijusi pieredze un jo vairāk esat saņēmis jēgpilnu atgriezenisko saiti, jo jūsu paštēls attīstīsies ātrāk. Savukārt vienvēidīga darba pieredze karjeras sākumposmā un niecīga atgriezeniskā saite ilgu laiku pavadīt paštēla meklējumos. Talanti, motivējošie faktori un vērtības mēdz savīties tā, ka reizēm ir grūti izprast, kas ir jūsu karjeras «enkurs». Cilvēki izkopj prasmes jomās, kuras viņi uzskata par vērtību un kuras viņus motivē. Mēdz arī gadīties, ka viņi iemācās novērtēt un atrod motivāciju lietās, kuras viņiem vienkārši padodas. Cilvēki pakāpeniski iemācās izvairīties no tām nodarbēm, kas viņiem nepadodas, lai gan nereti neskaidras atgriezeniskās saites dēļ viņi var nonākt ilūziju gūstā par saviem panākumiem, kas savukārt var novest pie atkārtotām neveiksmēm. Talanti bez motivācijas pakāpeniski atrofējas, un otrādi — jauni izaicinājumi var atklāt latentus jeb slēptus talantus, kam vienkārši agrāk nebija iespēja izpausties.

Cilvēki atšķiras pēc tā, vai viņu agrīnās karjeras izvēli nosaka talanti, motivējošie faktori vai vērtības. Taču, laikiem ejot, tieksme pēc iekšējās harmonijas liek cilvēkam meklēt paštēla dažādo elementu saskaņu un integritāti. Kā iegūt šo saskaņu? Sākotnēji cilvēks ienāk darba dzīvē ar dažādām ambīcijām, cerībām, bailēm un ilūzijām. Viņam ir visai maz noderīgas informācijas par to, kas viņš ir, kādas ir viņa spējas un talanti. Pārbaužu un psiholoģisko konsultāciju laikā cilvēkam rodas izpratne par savām interesēm, motivējošiem faktoriem un vērtībām, kā arī par savām intelektuālajām un motoriskajām prasmēm. Tomēr viņš nevar īsti noteikt, cik labi spēš veikt noteikta veida darbu un kā uz to reaģēs emocionāli. Nekur tas neatklājas tik uzskatāmi,

kā pārejot no tehniska darba uz uzraudzības vai vadošu amatu, jo mācību periodā ir visai grūti simulēt dažas starppersonālās un emocionālās prasmes, kas nepieciešamas šādos amatos. Līdz brīdim, kamēr speciālists praktiski neizjūt atbildību par darījumiem ar lielām naudas summām, par cilvēku pieņemšanu un atlaišanu no darba, par «nē» pateikšanu augsti vērtētam padotajam, nav skaidrs, vai viņš to spēs un vai viņam patiks to darīt. Daudzās profesijās bez prakses cilvēks nespēj noteikt savu piemērotību tai.

Šo iemeslu dēļ agrīnie gadi profesijā ir ārkārtīgi nozīmīgi, lai iepazītu profesiju un darba vidi, paši sevi attiecībā pret prasībām, kuras izvirza darbs. Bieži vien nepareizu priekšstatu un ilūziju dēļ šis process ir sāpīgs un pārsteigumu pilns. Realitātes šoks ir feno-

mens, ko agrīnajos darba gados novēro visās profesijās. Uzkrājot darba pieredzi, rodas iespēja izdarīt dažādas izvēles, un cilvēks sāk noskaidrot to, kas viņam patiešām ir svarīgs. Parādās dominējošās tēmas — kritiskās prasmes un spējas, kuras gribas pārbaudīt, neatliekamās vajadzības vai vērtības, kas nosaka viņa attieksmi pret dzīvi. Iespējams, cilvēkam bija neskaidra nojauta par šiem elementiem, bet, trūkstot reālai dzīves pieredzei, viņš nezina, cik tie ir nozīmīgi. Tāpat nebija arī zināms, ka jebkurš iedzimts talants, motivējošais faktors vai vērtība ir saistīti subjektīvā hierarhijā ar citiem katrā personības elementiem. Tikai saskaroties ar sarežģītām izvēlēm, cilvēks sāk izlemēt, kas viņam ir patiesi svarīgi.

Uzkrājot darba pieredzi un atgriezeniskās saites, rodas skaidrība un izpratne, kas nodrošina pamatu racionālākiem un spēcīgākiem karjeras lēmumiem. Paštēls arvien vairāk sāk funkcionēt kā vadoša sistēma un kā «enkurs», kas nosaka karjeras izvēli. Cilvēks sāk apzināties, kas viņš ir un kas viņš nav. Šis zināšanas notur mūs uz pareizā kursa vai noenkuro drošā ostā. Gadās, ka, runājot par karjeras izvēli, daudzi cilvēki šajā posmā arvien biežāk izsakās, ka viņus velk atpakaļ tās lietas, no kurām viņi ir attālinājušies, ka viņi tagad saprot, ko vēlas darīt, un jūtas atraduši sevi. Šis process pakāpeniski liek cilvēkiem atteikties no plašiem mērķiem un apzināties to, no kā viņi neatteiktos, ja būtu spiesti izdarīt izvēli. Karjeras «enkurs» ir tas vienīgais elements personas paštēlā, no kura cilvēks neatteiktos pat ļoti grūtas izvēles priekšā. Ja cilvēkam algotais darbs nepieļauj viņa «enkura» izpausmes, viņš atradīs iespēju tam izpausties sava brīvā laika nodarbēs vai papilddarbos. **ES**

Senās inku impērijas mantojums

Peru galvaspilsētas Limas stāvā piekraste.

Edmunds Vītols,

atv. NBS virsnieks. Foto — no autora personiskā arhīva.

Turpinājums. Sākums «Tēviņas Sarga» 2012. gada novembra numurā.

No Parakasas devāmies uz Naskas lidzenu, kas atrodas 460 km uz dienvidiem no Limas un ir slavens ar savu unikālo figūru zīmējumu kompleksu 50 km² plašā teritorijā. Pirms 2500 gadiem šo reģionu apdzīvojuši naski, kuriem bijusi augsti attīstīta keramikas māksla. Zīmējumu atklāja gads dažādos avotos tiek piedēvēts dažādām personām 20. gs. pirmajā pusē. Tikai lidojot pāri Naskas lidzenam, ir redzams, ka līnijas veido neticami lielus dzīvnieku siluetus. Ir arī garas un perfekti taisnas līnijas, kas drīzāk atgādina milzīgus skrejceļus. 1939. gadā arheologs Pols Kosoks no ASV devās uz Peru, lai pētītu šos zīmējumus. Pēc viņa domām, zīmējumus veidojuši nasku cilts pārstāvji, jo tie līdzinās rakstiem, kas rotā nasku keramikas izstrādājumus un audumus. Taču ar laiku pētniekiem radās arvien vairāk neatbildētu jautājumu par šo līniju izcelsmi, to veidošanas mērķiem, nozīmi un tehnoloģiju, ar kuras palīdzību tālā senatnē šīs līnijas tuksnesi izveidotas, turklāt ir skaidri redzamas vēl šodien. Liekas dīvaini, kā un kādam nolūkam pirms 1500 gadiem naski izveidoja garās, perfekti taisnās līnijas (skrejceļus), kā arī milzīga izmēra zīmējumus, kurus iespējams ieraudzīt, tikai sākot no 200 m augstuma? Visi zīmējumi ir veidoti ar vienu nepārtrauktu līniju, kas nekrustojas ar citām. Atrodoties uz zemes līdzās kādam no šiem zīmējumiem, nav iespējams izprast, kādu figūru kopumā veido līnijas, jo tā ir milzīga. Tēlaini izsakoties par Naskas līniju pētīšanu un ar to

saistītajām hipotēzēm, zinātniskajām atziņām un minējumiem, varētu teikt, ka skudrai, rāpojot pāri zābaka atstātam nospiedumam smiltīs, arī būtu grūti rast kopainu — pēdas nospiedumam ar cilvēku, kura kāja bija ievilkta zābakā.

Figūru pētniecībai savu dzīvi veltīja vācu zinātniece, matemātiķe un arheoloģe Marija Reihe. Šos unikālos veidojumus pētījuši arī citi zinātnieki, taču joprojām nav rasta atbilde uz jautājumu, kādam mērķim kalpojuši milzu zīmējumi, kas kopskatā redzami tikai no putna lidojuma?

Ar busiņu devāmies uz Naskas lidzenamā esošo lidlauku, lai paši savām acīm skatītu leģendām apvīto vietu. Pārbrauciens nebija ilgs, bet ceļš bija diezgan interesants, es pat teiktu, īpašs, jo brīžiem asfaltētā šoseja vijās līkloču

pa klintīs izveidotiem labirintiem. Izskatījās, ka ejas klintīs ir kā ar milzīgu nazi izgrieztas.

Kad piebraucām pie tā saucamā lidlauka, jutos pārsteigts par tā vērienīgumu — drīzāk to varētu nosaukt par maza izmēra lidostu. Tur bija angāri un gaisa kustības kontroles torņi, kā arī vesela flote ar mazām vienmotora un divmotoru lidmašīnām. Acīmredzot tūristu pieplūdums ir ļāvis šai vietai attīstīties. Autotransporta stāvvietā jau bija vairāki lieli tūristu autobusi un daudz mazāku busiņu. Nopirkām biļetes lidojumam un pat izgājām drošības pārbaudi pirms lidojuma — apskatīja mūsu mantas un mūs pašus, izlaižot cauri skenerim. Jau drīz pēc mums ieradās pilots, kura lidmašīna bija paredzēta mūsu grupīnai. Hulio palika gaidīt un novēlēja jauku lidojumu. Pārsteidza tas, ka visiem pilotiem, kurus redzējām lidlaukā, bija glīti formastērpi — balti krekli ar uzpleciem un cepure, gluži kā lielo aviokompāniju pārstāvjiem.

Lidaparātu tiešām bija daudz, taču tie visi bija propelleru un mazgabarīta. Pilots, maza auguma peruietis, runāja lauzītā angļu valodā. Mēs, četri pasažieri, saņēmām austiņas un norādījumus, ka jāsēž pa diviem katrā pusē un nedrīkst lidojuma laikā piecelties no sēdekļa, lai bildētu skatus pretējā pusē, citādi... Pilots izpleta rokas sānis, atdarinot lidmašīnas spārnus, pašūpoja tās, apzīmēdams balansa zaudēšanu, un ar vienas rokas plaukstu atdarināja kritošas lidmašīnas trajektoriju. Neviens nesmejās, pat nepasmaidīja, viss bija skaidrs, jo vairāk tajā brīdī, kad ierāpāmies lidaparātā, kur bija šauri un neērti.

Salīdzinoši īss ieskrējieni, un mazās lidmašīnas motorīņš ierūcās pilnā jaudā, drebinādams visu korpusu un arī mūs, atraujoties no skrejceļa un lēni uzņemot augstumu. Sajūta «jauka», jo likās, ka šī konstrukcija tūlīt pat izjuks

Kolibri atveids Naskas tuksnesī. Skats no lidmašīnas.

MANI IESPAIDI

pa detaļām. Mans britu kolēģis, pārkliedzot motora rūkoņu, uzsauca: «Vai šie ratiņi ar spārniem ir kādreiz izgājuši tādu lietu kā tehniskā apskate?» Mēs saskatījāmies, bet pilots tikai smaidīja pa visu seju, likdams saprast, ka viņam joks patika. Taču satraukums, ko es jutu, nebija saistīts ar lidaparātu vai drošības apsvērumiem, bet gan ar pašu faktu, ka mēs tuvojāmies ilgi lolotajam sapnim un skatīsim leģendārās Naskas līnijas, par kurām tik daudz lasīts grāmatās un redzēts televīzijā. Tas bija svinīgs satraukums — kā pirms tikšanās ar ļoti sen neredzētu, bet tuvu draugu.

Pilots pieslēdzās mūsu austiņām un brīdināja, ka tuvojāmies pirmajiem apskates objektiem, norādot ar roku, kurā pusē tos ieraudzīsim sākumā. Te tās ir! Pelēkajā plato virsmā skaidri saskatāmas, perfekti taisnas, gan platas, gan šaurākas līnijas, kas izskatās kā lidostās redzami skrejceļi un stiepjas simtiem metru, pat kilometriem tālu. Lidaparāts manevrē, lidojot ar leju leņķi noliektu labo spārnu, tad — ar kreiso, tā, lai abās pusēs sēdošie vienlīdz redzētu objektu, pār kuru lidojam. Man laiks apstājas, liekas, ka atpazīstu lejā redzamās līnijas un zīmējumus, kas jau gadiem ir iegūlušies manā atmiņā. Perfekti redzami ir stilizēti zirnekļa, zobenaļa un kolibri atveidi un kondors ar cēli izplestiem spārniem. Manu ceļabiedru fotoaparātu knikšķi atgādina, ka jāfotografē, jo šā brīža izjūtas ir mani pārņēmušas pilnībā un esmu visu uzmanību fokusējis uz to, ko redzu lejā. Nekas cits vairs neeksistē. Mūsu lidaparāts pārlido no viena objekta uz nākamo un veic aplidošanas manevru no abām pusēm. Vērojam ķirzakas atveidu, tad — slaveno cilvēku skafandrā. Varam tikai iedomāties, kādas izjūtas un pārsteigums bija tiem pirmajiem pilotiem, kas ieraudzīja šos zīmējumus 20. gadsimta sākumā, kad skafandra nozīmi arī viņi tai laikā vēl neapzinājās.

Lidojums ilgst apmēram 20—25 minūtes, un šajā laikā mēs esam aplidojuši un redzējuši slavenās līnijas un zīmējumus, ko, iespējams, radījuši Naskas indiāņi (uzplaukuma laiks 400. g. p.m.ē. — 600. g.) vai vēl senākas kultūras pārstāvji, pirms šeit 12. gs. ieraušies inki. Zīmējumi joprojām ir saglabājušies. Jāteic gan, ka, būvējot ceļus, dažas figūras izjauktas, jo tolaik nebija zināms, ka līnijas ir senas kultūras liecības. Kopš 1994. gada šis objekts ir iekļauts UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā, kas rūpējas par kultūrvēsturiskiem objektiem visā pasaulē.

Kā lidmašīna nolaidās lidlaukā — neatceros, jo biju kā pārņemts ar redzēto. Izkāpjot no lidaparāta, pateicāmies pilotam un devāmies uz savu autobusiņu. Visi bijām ļoti priecīgi par redzēto un apspriedām atkal un atkal mūžīgo jautājumu — kā un kādā nolūkā tas viss tika radīts?

Nākamajā rītā mani kolēģi Hulio pavadībā ar busiņu devās pārbraucienā uz Kusko, kas ir tālāk Peru dienvidos, bet es, noskaidrojot, ka varu pievienoties kādai argentīniešu tūristu grupai, nolēmu doties atpakaļ uz Limu, jo mani māca sajūta, ka neesmu pilsētu tā īsti iepazīs. Biedri visu laiku steidzināja, un šādu lēmumu pieņēmu tāpēc, ka biju ļoti ieinteresēts bez steigus apskatīt divus vēstures un arheoloģijas muzejus Limā, kā arī kultūrvēsturisko objektu Limas pievārtē — Pačakamakas senās pilsētas drupas. Zinu, ka būtu nepiedodami būt tik tuvu no Limas un neredzēt to, ko redzēt šurp atbraucu, šķērsojot teju pusi pasaules. Ar ceļabiedriem nekas nenotiks, un satiksimies atkal, jo Zeme taču ir apaļa!

Vienojāmies, ka noķeršu viņus pirms došanās uz Maču Pikču, jo viņiem ceļā paies divas trīs dienas, bet es plānoju lidot no Limas ar vietējo avioreisu uz Kusko, lai tur viņiem pievienotos. Sacīts — darīts!

Ceļš uz Limu pagāja tumsā un klusumā, neviens no argentīniešiem nerunāja angļu valodā, izņemot gidu, un man likās, ka arī viņi bija noguruši, jo virzījās no otra gala uz Limu, t.i., no Bolīvijas, caur Kusko uz Limu un tad — uz Ekvadoru.

Nakti autobuss piebrauca pie viesnīcas Limā, kur argentīniešiem bija aizrunātas naktsmājas. Piedāvāju naudu, bet viņi miegaini paklapēja man pa plecu un tīrā angļu valodā noburkšķēja — *okay, okay!* Pateicos un gāju uz tuvāko krustojumu noķert taksi, lai brauktu uz viesnīcu, kurā bijām pirms pāris dienām un kuras vizītkarte man bija kabatā, jo kur gan citur man bija likties nakts vidū Dienvidamerikas lielpilsētas centrā? Ielas bija patukšas, mašīnas gan brauca pa reizei, bet cilvēkus ielās nemanīju. Gāju gar šosejas malu un atskatījos ik pa brīdim, vai netuvojas kāds auto. Nakts bija drēgna. Kādā virzienā gāju — nezinu, bet gāju tāpēc, ka bija jākustas, lai nesāktu salt. Dienas bija karstas, bet naktis — auksti, turklāt no dienvidiem bijām pavirzījušies 460 km uz ziemeļiem, arī tas bija jūtams laika apstākļos. Gāju un domāju par Naskas līnijām, par redzētajiem zīmējumiem un to radītājiem.

Manas domas pārtrauca automašīnas bremzes skaņas. Pie manis piebrauca policijas džips. Četri policisti izkāpa no auto un, spīdzinot uz mani lukturu gaismu, kaut ko vaicāja spāniski. Teicu — sveiki! — un pastiepu pretī atvērtu pasi, angļiski sakot, ka meklēju Miraflores rajonā esošo viesnīcu. Manu pasi aplūkot palūdza virsnieks. «*Lettonie,*» viņš izrunāja, šķirstot manu pasi. Es apstipriņoši pamāju un vaicāju angļiski, vai viņi var man palīdzēt. Atbildi nesaņēmu.

Piektais policists sēdēja džipā pie stūres un ārā nekāpa. Es nodomāju, ka šie zēni ir labi mācīti, kā strādāt. Lai gan ieročus viņi nešvadināja, kā ASV filmās rāda, kad policija tumsā kādu

aiztur vai pārbauda, bet man tuvu klāt pienāca tikai divi no četriem. Divi stāvēja nostāk, vērojot mani un turot labo roku uz šaujama atvērtā maksti pie sāna. Lasiju, ka Limā kriminogēnā situācija nav tik briesmīga kā Kolumbijā, Venecuēlā vai Brazīlijā, taču arī šeit ir Dienvidamerika un arī šeit aug koka. Tātad ir arī visas pārējās no tā izrietošās lietas, kas prasa pastiprinātu policijas uzmanību un gatavību reaģēt. Šķiet, ka es diezgan uzkrītoši izskatījos pēc ceļnieka, jo uz muguras bija liela mugursoma, bet priekšā, uz krūtīm — mazā mugursoma.

Limas ielās kārtību uzrauga lieliski ekipēti policisti ar dresētiem suniem.

Pašķirstījis manu pasi, virsnieks iespīdināja man sejā lukturīti un atkal vaicāja kaut ko spāniski, bet dzirdēju vārdu «*ingles*», kas signalizēja man, ka tiek pieminēts angļiskais. Lēni atlaidu rokas no mugursomas lencēm

Turpinājums 32. un 33. lpp.

un, parādījis izplestus pirkstus, mierīgi izvilku no bikšu kabatas viesnīcas vizītkarti un sniedzu to virsniekam, kas joprojām turēja manu pasi. Paņēmis, viņš izpētīja vizītkarti un devās pie džipā esošā autovadītāja. Trīs vīri palika stāvēt nekustīgi un vēroja mani. Pēc īsas sarunas pa rāciju, virsnieks pamāja ar roku mūsu virzienā un kaut ko nokomandēja. Saprātu, ka vedis uz iecirkni, un paklausīgi devos uz džipu. Viens man palīdzēja novilkt lielo mugursomu un devās uz džipa aizmuguri. Devos līdzī, jo domāju, ka mani aicinās «būri», bet otrs policists mani apturēja un aicināja kāpt aizmugurējā sēdekli kopā ar viņiem. Es paklausīju un mierīgi iekāpu plašajā automobilī. Pa rāciju periodiski notika sarunas starp citām ekipāžām. Man tas viss atgādināja jaunības ainas no 1991. gada, kad dienēju 1. policijas bataljonā un braucām ar toreiz populārājiem milicijas bobikiem patrolēt Rīgas ielās. Taču toreiz mēs nebijām vieni pilsētas ielās, kam bija uzticēti ieroči un uzdevums rūpēties par kārtību naksnīgajā Rīgā. Bija arī vīri no OMON, kas ripināja pa Rīgu ar tādiem pašiem bobikiem, bruņoti ar automātiskajiem ieročiem un tādām pašām pilnvarām, bet citādu pārliecību.

Brauciena laikā mani vairs neuzrunāja un savā starpā pāris vārdus pārmija tikai priekšā sēdošais virsnieks ar šoferi. Jutos mierīgs, jo nekādas sliktas domas man nebija. Atceros, ka mēģināju atsaukt atmiņā, vai Latvijai vispār ir kāda diplomātiskā misija Peru? Auto traucās pa Limas naksnīgajām ielām, līdz strauji nobremzēja. Mani pavadoņi kāpa ārā, aicinot arī mani. Izkāpis palūkojos uz virsnieku. Viņš turēja labajā rokā manu pasi un viesnīcas vizītkarti. Ar roku pamājis sāņus, viņš jautāja man: «Hotel?» Tikai tagad sapratu, ka stāvu pie savas mazās viesnīcas durvīm. Naktī viss izskatās citādi nekā dienas gaismā. Virsnieks pasniedza man pasi, teikdams: «*Buenas noches, senior.*» Biju patīkami pārsteigts par šādu pavērsieni un angļiski pateicos viņiem. Policisti klusējot iekāpa savā džipā, bet aizbrauca tikai tad, kad es iegāju viesnīcas vestibālā un man pretī iznāca administrators, kas mani uzreiz atcerējās un sveicināja angļiski. Tāda, lūk, iznāca tikšanās ar Limas kārtību sargājošajām struktūrām.

No rīta celos agri, pabrokastoju viesnīcā un devos pilsētas ielās, kas jau bija ļaužu pilnas. Pēc kartes atradu abus muzejus, taču uz vienu no tiem nācās braukt ar taksi, jo tas atradās pārāk tālu, lai ietu kājām. Muzejos apskatīju mani interesējošos stendus un biju iepriecināts, ka pie apskates objektiem bija apraksts arī angļu valodā. Tad devos uz Limas piekrastes rajonu. Tur ir satriecoši skaists skats, jo pilsēta atrodas stāvā Klusā okeāna krastā, turklāt krasta līnija ir gana gara. Okeāna milzīgie viļņi triecas pret krastu ar varenu spēku, taču šodien nebija tik spēcīgs vējš, lai nevarētu nokļūt līdz ūdens līnijai lejā. Šosejas atzars, pa kuru brauca arī sabiedriskais transports, noveda mani tuvāk ūdenim, taču ievēroju,

ka pa to brauc tikai automašīnas un gājēji šurp nenāk. Lejā bija ceļa zīmes, kas aizliedz apstāties autotransportam zonā, kura atrodas tuvāk ūdenim. Mana apņēmība tikt līdz okeānam vainagojās ar to, ka, izlīdis cauri kaut kādam nožogojumam, nokļuvu smilšainā piekrastes zonā, kur, tā šķita, ūdens netiek. Taču, kad nāca nākamais vilnis, es nespēju aizmukt un atgriezos augšā slāpjš līdz vēderam. Devos atpakaļ uz «savu» Miraflores rajonu, kur pēcpusdienā pastaigāju pa ieliņām viesnīcas tuvumā. Cilvēki ielās bija dažādi, bet peruešu tipiskais etnoss nebūt nebija vairākumā. Pēc ārējā izskata viņi mēdz būt ļoti dažādi, taču ne gaišmatāini un ne ar zilām acīm, tādus nekur nemanīju. Redzēju daudz aziātu, šeit ir arī daudz ķīniešu restorānu un ēstuvju.

Diezgan amizanti man gāja ar frizētavas meklēšanu, jo ielās neviens mani nesaprata, kad jautāju angļiski. Nācās ar pirkstiem rādīt šķēres un imitēt matu griešanu, viltīgi vai drīzāk dumji smaidot. Tomēr es nokļuvu kādā ielas malā esošā lētajā frizētavā. Esmu pie tādām pieradis savos austrumvalstu ceļojumos, īpaši Indijā un Nepālā. Sasveicinājos spāniski, bet savu pantomīmu nācās rādīt atkal. Kopā ar šīs frizētavas dažiem apmeklētājiem un diviem frizieriem sirsnīgi pasmējāmies par manu komisko pieteikšanos, kad pēkšņi viens no klientiem mani uzrunāja lauzītā angļu valodā. Sakumā bija standarta frāzes, ko uzdod visās pasaules malās, proti — no kurienes esmu, kā mani sauc, kur atrodas mana valsts un kā man patīk Peru? Kad atbildēju, apkārtējie mani uzrunājušo peruieti uzlūkoja kā varoni, jo viņš, redz, izdvesa kaut kādas skaņas, uz kurām žestikulējošais īpatnis atbildēja. Tad jau visi kļuvām teju par draugiem, un pēc pusstundas es tiku frizēts un stāstīju par tālo baltu zemi Letoniju, ko savukārt klātesošajiem tulkoja vietējais poliglots, kurš arī jutās laimīgs. Atvadijos no sirsnīgajiem cilvēkiem un devos vēl pastaigāt pa Limas ielām.

Spāņu arhitektūras stils ir manāms ik uz soļa, nerunājot nemaz par daudzajām baznīcām, kas ir gandrīz vai katrā kvartālā. Skolas bērniem ir formas tērpi, tāpat kā Indijā, Nepālā, Laosā un Taizemē. Formas tērpiem ir atšķirības niansēs — krāsu salikums vai kādi izcelti elementi, kaklauti, lakatiņi vai prievītes. Peruešu etnogrāfiskie raksti manāmi vai uz katra soļa — apģērba elementi, reklāmu simbolikā, lielo firmu un viesnīcu logo. Tur ir gan pa labi vērstais ugunskrusts, gan auseklītis, saulīte, Laimas zīme un taisni stāvošs Māras krusts. Bija interesanti ieraudzīt tik pazīstamos simbolus, kas redzēti arī Indijā, Nepālā, Tibetā, Indoķīnā un, protams, Latvijā. Mūsdienās šos attālos zemeslodes reģionus sasaista interneta komunikācija un ar lidmašīnu vienas diennakts laikā var sasniegt otru tālo augstkalnu zemi Tibetu, bet šīs zīmes atrodas uz artefaktiem, kuriem ir pirms Kristus laika datējums. Turklāt stihijas vai spēki, ar kuriem saista konkrētos simbolus, ir gandrīz identiski, tikai nosaukumi katrā zemē un valodā ir citi, bet dziļākā nozīme ir tāda pati.

Devos uzmeklēt vietējo aviokompāniju biroju un stundas laikā, izstāvējis rindu kā veikalā starp čalojošām sievietēm ar pārtikas tikliņiem rokās, atradu sev vietu reisā no Limas uz Kusko. Tas maksāja 58 dolārus, taču man kā ārzemniekam pierēķināja vēl kādas naudiņas, un kopā sanāca 86 dolāri, toties es dabāju biļeti lidojumam jau aiznākamajā dienā. Šāda lietu gaita mani iepriecināja, jo tagad zināju, ka panākšu savus angļu ceļabiedrus, pirms tie sasniegs Maču Pikču. Priekšā bija vēl viena diena Limā, kuru vēlējos veltīt izbraucienam uz arheoloģisko kompleksu Pačakamaku, kas atrodas 40 km no Limas. Pastaigāju pa ielām vēl līdz tumsai, lai pavērotu pilsētas izgaismojumu naktī.

Nakts nojauc vizuālās robežas, un nu vairs nejutos kā tūrists, bet saplūdu ar ļaužu masu ielās. Vēroju, klausījos un izbaudīju, kā smaržo pilsēta. Piemēram, Ņujorkas centrs Brodvejā

Pērtiķis Naskas tukksnesī.

man asociējas ar ātrās ēdināšanas restorāniem. Toronto, manuprāt, smaržo pēc mēbeļu veikala vai ofisa. Katmandu — pēc smaržu kociņu un salkano garšvielu mikšējuma. Tokio smaržo pēc datortehnikas veikala, bet ar zivju smārda piejaukumu. Bangkoka — pēc svaigu rožu smaržas, duriāna un notekūdeņu smakas maisījuma. Brisele smaržo pēc kafijas, šokolādes konfektiem un mitra asfalta. Londona — pēc vecmāmiņas drēbju skapja un dzelzceļa stacijas, bet Peru galvaspilsētai, es varētu teikt, ir raksturīga viegli pūdēta ananāsa piesmaka un dzestra okeāna elpa.

Reti, tikai dažas reizes dzirdēju uz ielas angļu vai franču valodu, bet pārsteidza tas, ka nevienu reizi līdz pašai Maču Pikču es nedzirdēju krievu valodu, kas dzirdēta pilnīgi visās pasaulēs malās.

Vakariņas paēdu kādā ātrās apkalpošanas ēdnīcā, kur nebija jārunā, tikai jāparāda, kas un cik daudz jāliek šķīvī, jo žestu valoda Limā darbojas perfekti.

Kabatā man bija pilsētas karte, kurā sekoju savam pārvietošanās maršrutam, tāpēc atrast savu viesnīcu nebija grūti, bet nostaigāts bija pamatīgs gabals. Pirms gulētiešanas atmiņā pāršķirstīju šīs dienas norises un gandarīts aizmigu.

Rīta cēliens, lieliskas brokastis viesnīcā, un — devos ielās, lai noķertu taksi, kas mani aizvazinās uz Pačakamaku. Rīts bija saulains, bet dzestr, tāpēc nācās no mazās mugursomas, kas man allaž ir plecā, kad pārvietojos pa tuvāko apkārtni, izvilkot džemperu. Mugursomā bez maniem dokumentiem un biļetēm bija fotoaparāts, divielis, dienasgrāmata, karte un ūdens pudele. Devos uz ielas malā esošo oficiālo taksometru pieturu, kas bija netālu no viesnīcas un kuru man ieteica viesnīcas administrators. Varēja jau pasūtīt taksi no viesnīcas, kā to dara vairākums tūristu, taču tad pakalpojums maksātu krietni dārgāk.

Taksists nesaprata neko no tā, ko teicu, izņemot nosaukumu — Pačakamaka, kas uzreiz atrisināja visu, jo nianses jau ierastā manierē tika saskaņotas ar pantomīmas palīdzību. Žestikulējot un izklāstot savus braukšanas plānus vietējiem, jūs droši varat runāt kaut latviski, jo tam nav nekādas nozīmes, ja nu vienīgi — jums pašam labāk izsekot tam, ko mēģināt parādīt.

Vienojāties, ka taksists mani aizvedīs, gaidīs un atvedīs atpakaļ. Tātad 31 km turp un atpakaļ, vēl gaidīšana, un par to viņš prasīja 45 ASV dolārus. Pēc piecu minūšu kaulēšanās vienojāties par 35 dolāriem. Takšos gan esot skaitītājs, bet to, tāpat kā pie mums Latvijā, ir piešāvušies ātri pārslēgt uz citu tarifu atkarībā no klienta.

Lima ir skaista pilsēta. Par tīrību ielās ir grūti spriest, jo dažādos pilsētas rajonos paskats ir atšķirīgs. No vienas galējības otrā. Bet kur tā nav?! Ja nu vienīgi Singapūrā, kur 200 dolāru sods ir par uz ielas nomestu izsmēķi vai citu gruzi.

Lima palika aiz muguras, un tagad traucāmiem pa «Pan American» lielceļu, kas vijās gar okeāna stāvo krastu, atkal dienvienu virzienā.

Pačakamakas arheoloģiskais komplekss jau no pirmā skata atgādina milzīgu izrakumu laukumu. Tur joprojām norit rūpīgs darbs un daļa teritorijas ir slēgta apmeklētājiem. Par šo vietu biju lasījis, taču, ieraugot ne visai iespaidīgu, piramidveida būvju siluetus, apzinājos, ka bez profesionāla skaidrojuma šeit neiztikšu. Informatīvajā birojā var iegādāties biļeti, noligt gidu un arī saņemt īsus pārskatus par šejienes galvenajiem objektiem. Man paveicās, jo nupat bija piebraukusi liela senioru grupa no ASV ar savu gidu. Grupas dalībnieki pārvietojās lēni, ņemot vērā viņu cienījamo vecumu un to, ka kompleksa apskates taciņa veda augšup uz piramīdas virsotni. Es turējos viņu gidam līdz un pa gabalu klausījos stāstījumā.

Izrakumi liecina, ka Pačakamakas komplekss radies kā reliģiozo ceremoniju vieta ap 100. gadu m. ē., tātad ilgi pirms inkiem. Mūsu ēras 200. — 800. gadā šeit valdījuši un senākas celtnes būvējuši moče un huari kultūras pārstāvji, kas saukti par Pačakamakas civilizāciju. Viņu svētnīca bijusi veltīta vulkānu dievam Pačakamakam, kas attēlots milzīgā koka stabā izgrebtā tēlā ar divām sejām. Viņa vārds tulkojumā nozīmē — tas, kurš uzzīmējis pasauli, jeb tas, kurš radījis pasauli un laiku.

Pats reliģiskais komplekss un celtnes veidotas no māla klučiem. Arī piramīdas jeb tempļi veidotas no māla. Tikai ap mūsu ēras 1440. gadu šeit sāka valdīt inki, kas atbilstoši savai kosmoloģijai uzbūvēja kompleksā lielākās piramīdas — Saulei un Mēnesim. Izskaitļots, ka Saules piramīdas būvniecībai bija nepieciešami vismaz 50 miljoni saulē kaltētu (nevis krāsnīs apdedzinātu) māla ķieģeļu. Inki ar cieņu esot izturējušies pret šo svētvietu un pret iepriekšējo kultūru atstāto mantojumu, arī pret Pačakamaku, kas

nebija inku dievība. Arī šeit piramīdām, tāpat kā Centrālamerikā un citur Dienvidamerikā, to augšgals ir plakans, nevis smaļs kā Gīzas piramīdām Ēģiptē. Uzskāpjot Saules piramīdā, no augšas paveras skats uz visu kompleksu kopumā. No šejienes ir redzams arī Klusais okeāns, kurā grimst rietošā saule. Gids stāsta, ka šeit bijis liels tautas pieplūdums uz reliģiskajiem svētkiem, par ko liecina arheoloģiskie izrakumi, kas atklājuši neskaitāmu islaicīgu, bet regulāru nopietnu veidošanas visapkārt reliģiskajam kompleksam. Zīmīgi ir tas, ka gadsimtu laikā kopā varēja pastāvēt gan inku, gan viņu priekšteču dievību kults. Protams, šis jaukais stāsts beidzās ar 200 spāņu konkistadoru vienības ierašanos. Spāņi ātri bija izpratuši vieglāko un pareizāko vietējo cilšu pakļaušanas metodi. Tie svinīgi uzaicināja uz diplomātiskajām pārrunām inku vadoņus un priesterus. Kad tie ieradās uz tikšanās ar spāņiem, viņus visus uzreiz nogalināja, jo zināja, ka pārējā tautas masa ir kā paralizēta bez saviem vadoņiem. Išā laikā šī kultūrvidē tika izlaupīta, priesteri nogalināti un paši tempļi nodedzināti un izpostīti. Tikai 200 spāņu sagrāva 10 miljonu lielas tautas kopienas, vedot to pretī iznīcībai. Šķiet dīvaini, ka Peru ik uz soļa ir kāds pieminekļis spāņu konkistadoriem, kuri ar viltu un neredzētu nežēlību apkāva vietējos un izlaupīja inku impēriju. Tagad inku pēcteči godbijīgi raugās uz savu mocītāju, izlaupītāju un kāvēju bronzas tēliem, runā viņu valodā un iet uz baznīcu... Var jau būt, ka Pačakamaka gars joprojām dzīvo viņu dvēseļu dzīlēs, bet, ja dzīvo, tad noteikti — ļoti, ļoti dziļi.

1930. gadā, veicot šajā vietā izrakumus, zem gadsimtu smilšu slāņa starp ugunsgrēkā apdegušo māla ķieģeļu lauskām tika atrasts leģendārais Pačakamaka koka tēls, kas senatnē bija galvenais pielūgsmes objekts visā kompleksā. Tas nebija sādēdis vai sadrupis, tikai nedaudz cietis no laika zoba, taču saglabājies cauri gadsimtiem līdz mūsu dienām. Tagad oriģinālais elka tēls atrodas Peru valsts vēstures muzejā Limā, bet tā kopiju aplūkoju mazā muzejā kompleksa pakājē.

Vēlā pēcpusdienā atgriezies viesnīcā un caur internetu sazinājos ar saviem ceļabiedriem, kas ziņoja, ka esot Kusko un nākamajā dienā gaidīšot mani stacijā pie vilciena, kas mūs vedīs cauri Andu ielejām uz Maču Pikču. Man nākamajā dienā ir laukums jāizlido no Limas, jāiziet muitas un dokumentu kontrole Kusko lidostā, jānofraktē taksis, kas dzīsies pāri kalnu pārejām apmēram 60 kilometrus līdz vietai, kur atrodas stacija, no kuras iet vilciens uz Maču Pikču. Laika rezerves man nav, ir tikai 15—20 minūtes, kuras, pēc britu kolēģa aprēķiniem, būtu izmantojamas kā ekstra laiks, ja nu kas atgadītos. Jau vakarā pārkrāmēju lielo mugursomu un sagatavoju drēbes citai klimatiskajai joslai, jo, izskāpjot no lidmašīnas būšu pāri par 3000 m augstumā. Nekas īpašs jau nav, taču tur ir stipri vēsāks agrās rīta stundās nekā Limā, kas atrodas okeāna krastā. **TS**

Kārtējā gaisa patrulēšanas kontingenta rotācija

No šī gada janvāra līdz maijam Baltijas gaisa telpas patrulēšanas misiju uzņemušies četri Dānijas Karalisko gaisa spēku (KGS) iznīcinātāji F-16, kas gada pirmajās dienās nomainīja savus čehu kolēģus ar iznīcinātājiem «JAS-39C Gripen». Dāņu lidotājiem šī ir ceturta patrulēšanas misija Lietuvas Gaisa spēku bāzē Zokņos (netālu no Šauļiem).

Tikko stājies amatā, Lietuvas jaunais aizsardzības ministrs Jozas Oleks 9. janvārī apmeklēja Šauļu bāzi un apskatīja dāņu lidmašīnas.

Kopš patrulēšanas misijas uzsākšanas NATO iznīcinātāju galvenais uzdevums ir ļoti īsā laikā pacelties gaisā, tiklīdz notiek Lietuvas, Latvijas vai Igaunijas gaisa telpas robežas pārkāpšana vai šādas darbības mēģinājums. NATO iznīcinātāji veic tā saucamos disciplināros pasākumus gaisā un nepieciešamības gadījumā — arī citas darbības gaisa telpas aizsardzībai.

Vai Somijai ir kaujaspējīgāka armija nekā Zviedrijai?

Somijas aizsardzības ministrs Karls Hāglunds intervijā somu laikrakstam «Helsingin Sanomat» paziņoja, ka militāra konflikta gadījumā Somija salīdzinājumā ar Zviedriju ir gatava ilgāk patstāvīgi aizstāvēties bez sabiedroto valstu atbalsta. K. Hāglunda komentārs sekoja uzreiz pēc tam, kad Zviedrijas aizsardzības ministrs Sverkers Goransons publiski atzina, ka Zviedrija būtu gatava noturēt aizsardzību vienu nedēļu, bet pēc tam būtu nepieciešams citu NATO dalībvalstu atbalsts.

Somijas BS iegādāsies gandrīz 300 militāros automobiļus «Scania», lai modernizētu militāro autoparku.

Somijas ministrs savu viedokli pamatoja ar to, ka Somija nav pavājinājusi savas aizsardzības spējas, kā tas noticis Zviedrijā. Zviedrija, tāpat kā citas NATO dalībvalstis, rēķinās ar alianses sabiedroto atbalstu un paļaujas uz 5. panta darbību. Tiesa gan, AM vadītājs neprecizēja, kādu tieši laika posmu Somijas Bruņotie spēki būtu gatavi noturēt aizsardzību ārēja uzbrukuma gadījumā. Zīmīgi, ka intervijas laikā K. Hāglunds nosauca par maz ticamu pēkšņu militāru uzbrukumu Somijai. Ministra viedoklim pilnībā piekrit arī parlamenta Valsts aizsardzības komisijas priekšsēdētājs Jusi Niniste, norādot, ka Somija ir spējīga ilgāk aizsargāties kaut vai tāpēc, ka somiem ir liela rezervistu armija, kamēr zviedriem ir salīdzinoši neliela — 50 000 vīru — algotņu armija. Komentējot iespēju, ka Somija varētu piedzīvot reālu militāru uzbrukumu, parlamentārietis atzina, ka neesot pamata gaidīt uzbrukumu vienpersoniski no Krievijas. «Visticamāk, Somijai potenciāli jābūt gatavai iesaistīties militārā konfliktā ar vairākiem dalībniekiem.»

Aizsardzības spēkus sagaida fundamentālas pārmaiņas

Igaunijas Aizsardzības spēku (AS) jaunā attīstības programma turpmākajiem 10 gadiem pirmo reizi plašākai sabiedrībai kļuva zināma pērnā gada decembrī. Šai programmai ir gan kritiķi, gan atbalstītāji, jo gaidāmās pārmaiņas būs diezgan krasas un tās skars gan AS struktūru, gan materiāltechnisko bāzi, gan infrastruktūru. Programma paredz arī būtisku finansējuma samazinājumu.

Lai padarītu AS struktūru efektīvāku, jaunā programma paredz likvidēt Gaisa, Jūras un Sauszemes spēku štābus un atteikties no visiem četriem kara apgabaliem. Saskaņā ar jauno struktūru AS komandvadību un administratīvās funkcijas nodrošinās viens Apvienotais štābs. Atšķirībā no līdzšinējās attīstības programmas finanšu maksimāli lietderīgai izlietošanai jaunajā dokumentā paredzēts atteikties arī no tanku, helikopteru un pretgaisa aizsardzības sistēmu iegādes, bet Jūras spēki nesaņems iecerētos ātrgaitas kuterus un citus kuģus. Tiks iesaldēta arī agrāk plānotās militārās pilsētiņas celtniecība.

Vērtējot jauno programmu, Igaunijas prezidents Tomass Hendriks Ilvess norādīja: «Tagad Igaunijai ir pietiekami ambicioza, taču vienlaikus arī pamatota, pēctecīga un reālistiska valsts aizsardzības attīstības programma.» Arī citu Igaunijas amatpersonu izteikumos prevalē nostāja, ka jaunā AS attīstības programma ir piesaistīta realitātei atšķirībā no iepriekšējā dokumenta, kurš tika izstrādāts valsts augstas ekonomiskās attīstības periodā, bet pēc krīzes kļuva utopiski optimistisks un neizpildāms.

Igaunijas Jūras, Sauszemes un Gaisa spēku emblēmas.

Sākušies pretraķešu bāzes izveides priekšdarbi

Polijā sācies darbs pie ASV pretraķešu aizsardzības (PRA) bāzes izveides, un pirmā amerikāņu militāro inženieru grupa jau apmeklējusi lidlauku Redzikovas pilsētas apkaimē. Ņemti grunts paraugi, veikta ģeodēziskā mērīšana, izpētīta lidlaukā esošā un patlaban iesaldētā infrastruktūra. Uz ekspertu ziņojuma pamata tiks izstrādāts amerikāņu bāzes izveides projekts. Atbilstoši līdzšinējiem plāniem Polijas lidlaukā izvērsīs raķešu uzvades radiolokācijas staciju un vadības centru, kā arī izvietos 10 šahtveida tipa pretraķetes. Projekta ietvaros izveidos arī visu PRA bāzes darbībai nepieciešamo aizmugures apgādes infrastruktūru. Bāzes apkalpošanai paredzēts dislocēt 100 ASV militārpersonas un ekspertus.

Amerikāņu PRA bāze Polijā kļūs par vienu no elementiem ASV Nacionālajā pretraķešu aizsardzības sistēmā, kas tiks izveidota Eiropā. Amerikāņu

Pretraķešu sistēmas «AN/TPY-2 radars».

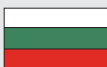

NATO sniedz militāru palīdzību Turcijai

Pērnā gada beigās Turcijā pie Gaziantepas pilsētas netālu no Sīrijas robežas sākās NATO zenītraķešu kompleksu «Patriot» praktiskā izvēšana. Turcija pērnā gada novembrī ar šādu lūgumu bija oficiāli vērsusies pie NATO. Pamatojot ieroču izvēšanas nepieciešamību, Turcija norādīja, ka tā vajadzīga, lai nodrošinātu pretgaisa aizsardzību 900 km garajai robežai ar Sīriju.

NATO piekrita sadarbībai un atzina, ka šādā veidā tiks uzlabotas Turcijas — kā svarīgas sabiedrotās valsts — pretgaisa aizsardzības spējas un tiks mazināta krīze, kas izveidojusies gar alianses robežu.

Bulgārija vēlas pastāvīgu amerikāņu militāro bāzi savā teritorijā

Pērnā gada decembrī Bulgārijas aizsardzības ministrs Anju Angelovs tikās ar ASV Valsts departamenta un Pentagona pārstāvjiem. Pārrunu laikā ministrs piedāvāja amerikāņu pusei izvietot Bulgārijā ASV kara bāzi ar pastāvīgu statusu. Bulgārija gatava ASV kara bāzei atvēlēt visu poligonu «Novo selo» (netālu no Slivenas), kur varētu rīkot arī amerikāņu karavīru mācības. Līdz šim ASV jau ir ieguldījušas 60 miljonus dolāru «Novo selo» poligona infrastruktūras modernizācijā. Kā potenciālas ASV kara bāzes izveides vietas tiek piedāvātas arī aviācijas bāzes «Graf Ignatevo» un «Bezmer», kā arī militārā noliktava netālu no Burgasas.

Pašlaik ir spēkā ASV un Bulgārijas 2006. gada vienošanās, kas 10 gadu perspektīvā atļauj 2500 amerikāņu karavīru pagaidu atrašanos valstī, kā arī nepieciešamības gadījumā atļauj ne vairāk kā 90 dienas Bulgārijā atrasties 5000 ASV karavīru. Vienošanās var anulēt, ja viena no pusēm vienu gadu iepriekš par to brīdina otru pusi.

Bulgārijas amatpersonas jau vairākus mēnešus ir uzsvērušas vēlmi veidot pastāvīgu ASV militāro bāzi valstī, šādu iniciatīvu pamatojot ar nepieciešamību uzlabot kopējo drošības situāciju reģionā. Kā otrs svarīgs arguments tiek minēta iespēja pilnveidot bulgāru karavīru kaujas sagatavotības līmeni, pateicoties sadarbībai ar amerikāņu militārajiem instruktoriem, kuriem ir daudz lielāka pieredze un zināšanas.

Mobilais pretraķešu komplekss «Patriot».

NATO oficiālajā paziņojumā arī teikts, ka Turcijā izvērstos alianses zenītraķešu ieročus izmantos tikai un vienīgi Turcijas aizsardzībai un tie netiks izmantoti nedz lidojumiem aizliegtās zonas uzturēšanai Sīrijas pusē, nedz ārvalstu militārās operācijas atbalstam Sīrijā. Turpretī pati Sīrija un tās atbalstītājas — Krievija un Irāna — krasi kritizē NATO zenītraķešu kompleksu izvēšanu Turcijā, norādot, ka šis fakts palielināšot spiedienu reģionā.

Lai gan Turcija bija lūgusi izvērst gar robežu vismaz 15 zenītraķešu baterijas, NATO akceptējusi tikai sešu ieroču sistēmu izvēšanu. Pa divām baterijām būs no ASV, Vācijas un Nīderlandes. Vācijas parlaments jau ir akceptējis mandātu, kas atļauj līdz 2014. gada janvārim Turcijā izvērst divas vācu pretraķešu kompleksu «Patriot» baterijas un izvietot ieroču apkalpošanai ne vairāk kā 400 bundesvēra karavīrus.

Palielināsies ASV izlūku skaits ārvalstīs

ASV uzsāka jauna militārās izlūkošanas sistēmas reforma, kas jārealizē piecu gadu laikā. Reforma paredz arī konspiratīvo, tajā skaitā diplomātiskajā aizsegā strādājošo, izlūku skaita palielināšanu ārpus ASV robežām. Tuvākajos piecos gados Pentagona Izlūkošanas pārvaldes (IP) operatīvo darbinieku skaits, kas strādās ārzemēs, tiks palielināts no pašreizējiem 500 (oficiāli neapstiprināti dati) līdz 800—1000, bet kopējais izlūkošanas tīklā ārpus ASV strādājošo aģentu skaits sasniegs 1600.

Reformas ietvaros Pentagons iecerējis ieviest būtiskas korekcijas IP orientācijā, uzsākot daudz ciešāku sadarbību ar Centrālo izlūkošanas pārvaldi (CIP) un ASV BS Speciālo operāciju pavēlniecību. Par IP piecu gadu prioritārajiem uzdevumiem ir izvirzīta islāmistu bruņoto grupējumu izsekošana Āfrikā, ieroču kontrabandas novēršana no Ziemeļkorejas un Irānas uz citām valstīm, kā arī Ķīnas Bruņoto spēku attīstības pastiprināšana novēršana. Atšķirībā no CIP kolēģiem IP operatīvie darbinieki nodarbosies nevis ar politiskā līmeņa jautājumiem, bet gan dažāda veida informācijas militārajiem aspektiem.

Pentagona pārstāvji, komentējot iecerēto reformu, sevišķi uzsvēruši, ka nekādi papildu finanšu līdzekļi IP nav piešķirti un kopējais darbinieku štats netiks palielināts. Tāpat nav paplašinātas līdzšinējās IP rīcības pilnvaras. Jaunu darbavietu izveide ārzemēs notiks, samazinot vai pilnībā slēdzot citas IP apakšstruktūras. Starp IP un CIP ir panākta vienošanās, ka abu pārvalžu ārvalstīs dislocētie darbinieki varēs kopīgi izmantot nekustamā īpašuma objektus, tehnisko nodrošinājumu un citus resursus. Kā būtiska atšķirība starp IP un CIP darbiniekiem saglabāsies tas, ka likums aizliedz IP aģentiem rīkot jebkādas slepenas operācijas ārvalstīs. IP operatīvie darbinieki ārvalstīs ir tiesīgi piedalīties tikai informācijas vākšanā.

Ziņas sagatavojusi
kapteine Vizma Kaļčeva.

Foto — http://www.kam.lt/en/news_1098/current_issues/defence_minister_juozas_olekas_paid_a_visit_to_the_air_base_of_the_lithuanian_air_force.html;
<http://nordicintel.com/estonian-special-forces-to-deploy-to-afghanistan>;
<http://www.militaryphotos.net/forums/showthread.php?119086-Finnish-Army-Photos/page62>;

<http://www.radartutorial.eu/19.kartei/karte119.en.htm>;
<http://www.cotsjournalonline.com/articles/view/102493>.

pretraķešu vairogam Eiropā būs četri izveides posmi — vispirms Vidusjūrā dislocēs ar pretraķešu aizsardzības sistēmām «Aegis» aprīkotus kuģus. Nedaudz vēlāk Turcijas pilsētā Malatjā tiks izvietota mobilā pretraķešu sistēma «AN/TPY-2 THAAD». Otrajā posmā paredzēts līdz 2015. gadam Rumānijā izvietot jūras un sauszemes bāzēšanās raķetes SM-3. Trešajā posmā ir iekļauta iepriekš aprakstītās Polijas bāzes izveide, kā arī paredzēts līdz 2018. gadam nomainīt Polijā sākotnēji izvērstās vecākās paudzes pretraķetes ar jaunajām «SM-3 Block IIA». Ceturtajā posmā paredzēts visās Eiropā izveidotajās amerikāņu pretraķešu aizsardzības bāzēs izvietot visjaunākās paudzes pretraķetes «SM-3 Block IIB». Tāpat plānots palaist kosmosā raķešu startu izsekošanas sistēmu (Precision Tracking Space System — PTSS) un izvērst gaisā bāzējamo infrasarkanās izsekošanas sistēmu (Airborne Infrared — ABIR). Abas sistēmas ir spējīgas izsekot vienlaikus vairāku simtu raķešu palaišanu.

Lāzerieroči uz kuģiem – plusi, mīnusi, perspektīvas

Atkarībā no lāzerieroču jaudas un darbības rādiusa, to lietošanas iespējas teorētiski ir diezgan plašas, sākot ar pretinieka elektronisko sistēmu bojāšanu, beidzot ar nevadāmo raķešu, mīnu un ballistisko pretkuģu raķešu iznīcināšanu. Ja lāzera jauda ir virs 300 kW, tāds ierocis var aizsargāt ne tikai kuģi, kurš ar to apriekts, bet arī citus netālu esošos kuģus.

«Maritime Laser Demonstration» sistēmas darbības shematiskais attēls.

ASV Kongresa pētniecības dienests (Congressional Research Service — CRS) ir viena no autoritatīvākajām un objektīvākajām analitiskajām valsts struktūrām ASV. Vienā no pēdējiem CRS ziņojumiem, kas veltīts lāzerieroču attīstības perspektīvām, secināts, ka jau tuvākajā perspektīvā ASV Jūras spēki būšot spējīgi izvietot lāzerieročus uz kaujas kuģiem. Ziņojuma autori ir izpētījuši Pentagona līdzšinējos sasniegumus jaudīgo kaujas lāzera izstrādes jomā (Laser Weapon System, Tactical Laser System, Maritime Laser Demonstration, Free Electron Laser) un norāda, ka pirmie jaunie lāzери varētu nonākt uz kaujas kuģiem tuvākajos gados, nodrošinot vairāku tipu virsūdens un gaisa mērķu iznīcināšanu līdz 1500 m rādiusā. CRS analītiķi arī prognozē, ka nākamās lāzera paaudzes maksimālais darbības rādiuss sasniegšot 16 000 m. Šie lāzери būšot spējīgi arī veidot pēdējo (tuvāko kuģim) pretraķešu aizsardzības kupolu, nodrošinot noteiktu tipu ballistisko raķešu pārtveršanu.

«Boeing» and «BAE Systems» taktiskā uz kuģa bāzējamā lāzera projekts.

Vērtējot lāzerieroču priekšrocības, kā galvenie tiek minēti ekonomiskie aspekti. Lai raidītu vienu lāzeršāviņu, jāiztērē aptuveni viens dolārs par kuģa degvielu. Tas savukārt nodrošina vienam šāviņam vajadzīgā elektroenerģijas daudzuma ģenerēšanu. Turpretī vienas vadāmās zenītraķetes cena variējas starp 0,8 un 1,4 miljoniem dolāru. Viena no dilemmām kaujas kuģu dzīvotspējā saistīta ar šī tipa kuģu ražošanas un apbruņojuma lielo dārdzību. Savukārt ienaidnieks pret šiem kuģiem var izmantot salīdzinoši lētus līdzekļus — kuterus, bezpilota lidaparātus, pretkuģu raķetes u.c. Lāzera uzstādīšana uz kaujas kuģiem ļautu būtiski mainīt aizsardzībai nepieciešamo izdevumu īpatsvaru. Otrkārt, kaujas kuģiem parasti ir strikti ierobežots raķešu un artilērijas ieroču kaujas komplekts, pēc kura izlietošanas kuģim jāizstājas no kaujas un neizbēgami jādodas papildināt arsenālu. Turpretī lāzerieročiem nav nekādu ierobežojumu šāviņu skaita ziņā, un šī tipa ieroči ļoti labi var tikt galā ar viltus mērķiem, kurus ienaidnieks bieži izmanto, lai panāktu ātrāku kuģa kaujas komplekta izšaušanu. Tādējādi perspektīvais kaujas kuģis, kuram būs gan raķetes, gan kaujas lāzери, būs daudz kompaktāks un lētāks nekā kaujas kuģis ar lielu skaitu raķešu vertikālajās palaišanas šahtās. Treškārt, pirms pretraķetes palaišanas ir vajadzīga lidojuma trajektorijas aprēķināšana, toties lāzerieroči nodrošina mērķa iznīcināšanu praktiski momentāni, tikai uz dažām sekundēm fokusējot lāzera staru uz tuvojošos mērķi, un pēc tam lāzera var vērst pret nākamo mērķi. Kaujas lāzera darbības principi ir ļoti svarīgi, ja kaujas kuģis darbojas piekrastes zonā, no kurienes uz kuģi var šaut ar artilērijas ieročiem, mīnmetējiem un raķešu iekārtām. Ceturtkārt, lāzerieroči spēj iznīcināt mērķus ar ļoti augstu manevrētspēju, turklāt lāzera rada minimālus blakus zaudējumus, kas svarīgi kauju laikā ostu rajonos. Kā lietderīga papildu funkcija lāzera ir mērķu atklāšana un pavadīšana, kā arī neletālas iedarbības iespēja uz mērķiem, izvedot no ierindas ienaidnieka optisko un elektronisko aparāturu.

Lāzerieročiem ir arī virkne mīnusu, kuru neesamības gadījumā ekonomiski attīstītākās valstis, visticamāk, jau sen būtu apbruņojušās ar ekonomiski izdevīgajiem lāzerieročiem. Pirmkārt, lāzerieroči — neatkarīgi no to jaudas — nevar nodrošināt mērķu iznīcināšanu aiz horizonta, kā arī

nevar nodrošināt trāpīšanu mērķi, ja kuģis kaujas laikā iekļūst spēcīgā vētrā un ienaidnieka peldošie mazgabarīta objekti tuvojoties «slēpjas» aiz viļņu virsotnēm. Otrkārt, šķelot atmosfēras slāņus un saskaroties ar visdažādākajām atmosfēras parādībām, lāzera starsts izklīdinās, būtiski paplašinās diametrā un zaudē pirmatnējo raidītās enerģijas blīvumu, kas ir lāzera noteicošais kaujasspēju raksturlielums. Treškārt, nonākot intensīvas ienaidnieka uguns zonā, ar vienu lāzera kuģa aizsardzībai noteikti nepietiks, un tas nozīmē, ka uz kaujas kuģa būs jāizvieto lāzerieroču rindas — līdzīgi kā tas notiek ar zenītartilērijas kompleksiem. Ceturtkārt, jo lielāka jaudas lāzera (megavatu limenis), jo efektīvāka tā iedarbība uz objektiem ar ablatīvu, atstarojošu virsmu vai rotējošiem objektiem. Attiecīgi jaudīgi lāzери ir daudz dārgāki, smagāki, un to izvietošanai vajadzīga daudz lielāka telpa uz kuģa. Piektkārt, jaudīga lāzera izmantošana var novest pie savējo spēku lidmašīnu vai satelītu bojājumiem, ja lāzera stara kūlis tiek aizraidīts garām pretinieka objektam.

CRS analītiķi ziņojuma noslēgumā atzīst, ka, neskatoties uz dažāda tipa un dažādas jaudas eksperimentālo lāzerieroču izstrādi, pagaidām ASV Jūras spēkiem nav konkrētas programmas sērijveida lāzerieroču iegādei, tāpat kā nav «ceļa kartei» līdzīga dokumenta, kurā būtu fiksēti jebkādi lāzerieroču uzstādīšanas termiņi uz kaujas kuģiem. Turklāt pašlaik ASV Jūras spēku sastāvā nav neviena kuģa, kurš 100 kW lāzerierocim vienlaikus varētu nodrošināt pietiekamu energoapgādes, dzesēšanas un telpas kapacitāti. Tāpēc tuvākajos gados JS nāksies noformulēt kritērijus jauno kuģu konstrukcijai un energoietilpībai, kā arī izšķirties par to, kāda tipa eksperimentālajiem lāzerieročiem piešķirt finansējumu un no kādiem tiem — atteikties. Pirms lāzerieročiem tiks dota zaļā gaisma, visticamāk, vēl būs jāveic fundamentāli izmaksu un efektivitātes salīdzināšanas pētījumi par lāzerieročiem un tradicionālajiem kinētiskajiem ieročiem.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
kapteine **Vizma Kaļčeva**.

Foto — <http://www.armybase.us/2010/03/boeing-com-petes-preliminary-design-u-s-navys-free-electron-laser-fel-weapon-system/>;
http://defense-update.com/20110830_mk30mod2_tactical_laser_systems.html.

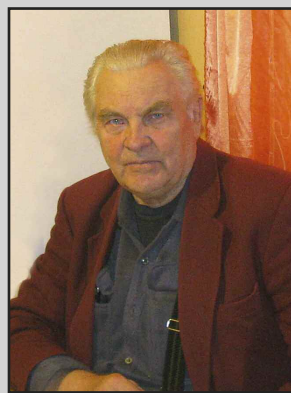
Majors
Alberts Naglis
(18. 04. 1936.—21. 12. 2012.)

Alberts Naglis dzimis bijušā Kārsavas pagasta Novosilku sādžā kā vecākais dēls Antona un Sofijas ģimenē. Pabeidzis Vitolu pamatskolu, Kārsavas vidusskolu un Minskas Iekšlietu ministrijas augstāko skolu.

Pēc obligātā militārā dienesta tanku divīzijā uzsāka darba gaitas Kārsavā kā Sporta komitejas vadītājs, tad Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības Kārsavas rajona nodaļas priekšnieks. Pēc tam ilgus gadus strādāja milicijas ekonomisko noziegumu apkarošanas nodaļās Liepājā un Rēzeknē kā operatīvais pilnvarotais.

Pēc Latvijas Republikas neatkarības atgūšanas majors Alberts Naglis uzsāka dienestu LR Zemessardzes 32. Ludzas bataljonā, kur kā Izlūkošanas nodaļas priekšnieks dienēja līdz pat 1997. gadam, kad tika atvaļināts no aktīvā dienesta sakarā ar maksimālā vecuma sasniegšanu. Pēc atvaļināšanas no aktīvā dienesta vairākus gadus turpināja strādāt 32. bataljonā un ZS 3. Latgales brigādes štābā kā juriskonsults. Visus šos gadus kopš atvaļināšanas bija arī ārrindas dienesta zemessargs.

Dienesta laikā, izmantojot savas juridiskās zināšanas un pieredzi operatīvajā darbā, apliecināja sevi kā labs speciālists un prasmīgs organizators, tāpēc par godprātīgu un teicamu dienestu

apbalvots ar vairākām NBS un ZS goda zīmēm: NBS komandiera goda zīmi «Par centību militārajā dienestā» (1997.), ZS komandiera 3. pakāpes goda zīmi «Par kalpošanu tautai un Latvijai» (2006.), ZS komandiera medaļu «Zemessardzei 15 gadi» (2006.), ZS 32. kājnieku bataljona krūšu zīmi (2009.). Dienesta laikā iegūtās zināšanas un pieredzi prata nodot jaunākajiem kolēģiem, tā iemantodams dienesta biedru nedalītu cieņu un autoritāti.

Kā Alberta vaļasprieks ir jāmin medības un sporta šaušana. Šis aizraušanās sniedza prieku, labu garastāvokli un vainagojās ar augstiem rezultātiem, piedaloties dažādās šaušanas sacensībās. Viņš savas zināšanas un iemaņas labprāt nodeva arī draugiem un kolēģiem, apmācot 32. bataljona izlases komandu, kas ar labiem rezultātiem startēja dažādās Nacionālo bruņoto spēku šaušanas sacensībās.

Alberts ir izaudzinājis meitu un dēlu. Viņam ir trīs mazbērni un trīs mazmazbērni.

2012. gada 27. decembrī majors Alberts Naglis ar militāru godu, piedaloties daudziem pavadītājiem, tika guldīts Malnavas draudzēs kapos Kārsavā.

DAILES TEĀTRIS

2013. GADA FEBRUĀRIS

Lielā zāle

- 1. P. 19.00 ROMEO UN DŽULJETA
- 2. S. 18.00 MARLĒNA
- 3. Sv. 15.00 MARLĒNA
- 4. P.
- 5. O.
- 6. T. 19.00 AR VĪRU NAV VIEGLI
- 7. C. 19.00 AR VĪRU NAV VIEGLI
- 8. P. 19.00 AMADEJS
- 9. S. 18.00 FINITA LA COMEDIA!
- 10. Sv. 15.00 FINITA LA COMEDIA!
- 11. P.
- 12. O. 19.00 VAU!!!
- 13. T.
- 14. C.
- 15. P. 19.00 ĻAUJIET IZŠAUT!
- 16. S. 18.00 ĻAUJIET IZŠAUT!
- 17. Sv. 13.00 PRIMADONNAS
- 18. P.
- 19. O.
- 20. T.
- 21. C.
- 22. P. 19.00 OŅEGINS *Pirmizrāde!*
- 23. S. 18.00 OŅEGINS /1.ab./
- 24. Sv. 15.00 OŅEGINS /2.ab./
- 25. P.
- 26. O. 19.00 AMADEJS
- 27. T. 19.00 VAU!!!
- 28. C. 19.00 FINITA LA COMEDIA!

Mazā zāle

- 1. P. 19.00 PASAKA PAR VĒRDIŅU - 2012
- 2. S.
- 3. Sv. 15.00 MĒDEJA.TEĀTRIS Vidusskolēniem, studentiem, pensionāriem - 50% atlaide!
- 4. P.
- 5. O. 19.00 SŪNU CIEMA ZĒNI Papildizrāde!
- 6. T. *Pēdējo reizi!*
- 7. C. 19.00 ATVADAS JŪNIJĀ Studentiem, vidusskolēniem - 50% atlaide!
- 8. P. 19.00 NOSLĒPUMAINĀ ZVAIGZNE Pensionāriem - 50% atlaide!
- 9. S. 18.00 ARĪ SIEVIETES ZAUDĒJA KARĀ
- 10. Sv. 15.00 TETOVĒTĀ ROZE
- 11. P.
- 12. O. 19.00 EŅĢEĻI AMERIKĀ
- 13. T.
- 14. C. 19.00 SŪNU CIEMA ZĒNI
- 15. P. 19.00 TAS ĪSTAIS, TĀ ĪSTĀ
- 16. S. 18.00 APGLABĀJIET MANI ZEM GRĪDAS Studentiem, vidusskolēniem - 50% atlaide!
- 17. Sv. 13.00 CĪRULIŠI *Pēdējo reizi!*
- 18. P.
- 19. O.
- 20. T.
- 21. C.
- 22. P.
- 23. S. Pensionāriem - 50% atlaide!
- 24. Sv. 18.00 SALOME *Pirmizrāde!*
- 25. P.
- 26. O.
- 27. T. 19.00 SŪNU CIEMA ZĒNI
- 28. C. 19.00 ARĪ SIEVIETES ZAUDĒJA KARĀ

Kamerzāle

- 1. P.
- 2. S.
- 3. Sv. *Pirmizrāde!*
- 4. P.
- 5. O. 19.00 VIENROCIS NO SPOKĀNAS
- 6. T. 19.00 ES - FRĪDA KALO
- 7. C.
- 8. P. 19.00 NEPRĀTĪGĀ ZELDA
- 9. S.
- 10. Sv.
- 11. P.
- 12. O.
- 13. T.
- 14. C. 19.00 VIENROCIS NO SPOKĀNAS *NEPRĀTĪGĀ ZELDA*
- 15. P.
- 16. S. 18.00 AIJA PĒC JAUNSUDRABIŅA Studentiem, vidusskolēniem - 50% atlaide!
- 17. Sv.
- 18. P.
- 19. O.
- 20. T.
- 21. C.
- 22. P.
- 23. S. 18.00 MĪĻAIS MELIS *Pirmizrāde!*
- 24. Sv. 18.00 VIENROCIS NO SPOKĀNAS
- 25. P. 19.00 NEPRĀTĪGĀ ZELDA
- 26. O. 19.00 PIRMĀ GRĒKA LĪCIS
- 27. T. 19.00 ES PAR RĒZIJU
- 28. C. 19.00 ES PAR RĒZIJU

OŅEGINS

* Repertuārā iespējamas izmaiņas!

Kase: 10.00 - 19.00; S., Sv. 11.00 - 18.00, informācija: 67294444, www.dailesteatris.lv, www.bilesuparadize.lv

N r . 1 | T Ē V I J A S S A R G S | J A N V Ā R I S | 2 0 1 3

ISSN 14075040

9 771407 504002 01

Janvāris, 1 (161) 2013 • Cena Ls 0,60